

R. Kmet Zupančič, K. Ivas, M. Kovač, J. Kušar, T. Nenadič, J. Povšnar, M. Vendramin, A. Vidrih

Poslovanje gospodarskih družb v letu 2008 – pregled po dejavnostih

Delovni zvezek števil. 8/2009, let. XVIII

Kratka vsebina: Avtorji v delovnem zvezku analizirajo poslovanje gospodarskih družb po posameznih dejavnostih. Poudarek je na zadnjem letu, tj. letu 2008, primerjave s preteklimi leti pa so tokrat zaradi spremembe Standardne klasifikacije dejavnosti, mogoče le z letom 2007. Avtorje zanimajo predvsem glavne značilnosti poslovanja in premoženjsko-finančnega položaja družb s poudarkom na dejavnostih, ki vplivajo na ustvarjeno dodano vrednost in konkurenčnost posameznih dejavnosti, ter pomembnejši strukturni premiki.

Ključne besede: gospodarske družbe, poslovni izidi, dodana vrednost, statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida, kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, rudarstvo, predelovalne dejavnosti, oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odpadki ter saniranje okolja, oskrba z elektriko, plinom in paro, gradbeništvo, trgovina, promet in skladiščenje, gostinstvo, informacijske in komunikacijske dejavnosti, poslovanje z nepremičninami, strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, druge raznovrstne poslovne storitve.

Zbirka Delovni zvezki je namenjena objavljanju izsledkov tekočega raziskovalnega dela, analizi podatkovnih serij in predstavitev metodologij s posameznih področij dela Urada. S tem želimo spodbuditi izmenjavo zamisli o ekonomskih in razvojnih vprašanjih, pri čemer je pomembno, da se analize objavijo čim hitreje, tudi če izsledki še niso dokončni.

Mnenja, ugotovitve in sklepi so v celoti avtorjevi in ne izražajo nujno uradnih stališč Urada RS za makroekonomske analize in razvoj.

Objava in povzemanje publikacije sta dovoljena delno ali v celoti z navedbo vira.

Delovni zvezki Urada RS za makroekonomske analize in razvoj

Izdajatelj:

Urad RS za makroekonomske analize in razvoj

Gregorčičeva 27

1000 Ljubljana

Telefon: (+386) 1 478 1012

Telefaks: (+386) 1 478 1070

E-naslov: gp.umar@gov.si

Odgovorna urednica: mag. Barbara Ferk (barbara.ferk@gov.si)

Delovni zvezek: Poslovanje gospodarskih družb v letu 2008 – pregled po dejavnostih

Avtorji:

mag. Rotija Kmet Zupančič (rotija.kmet-zupancic@gov.si)

Katarina Ivas (katarina.ivas@gov.si)

Janez Kušar (janez.kusar@gov.si)

mag. Mateja Kovač (mateja.kovac@gov.si)

Tina Nenadič (tina.nenadic@gov.si)

Jure Povšnar (jure.povsnar@gov.si)

mag. Mojca Vendramin (mojca.vendramin@gov.si)

mag. Ana Vidrih (ana.vidrih@gov.si)

Lektoriranje: Služba za prevajanje, tolmačenje, redakcijo in terminologijo Generalnega sekretariata Vlade RS

Lektoriranje angleškega povzetka: Terry T. Jackson

Recenzentka: Ivanka Zakotnik

Ljubljana, september 2009

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

338.4"2008"(0.034.2)

POSLOVANJE gospodarskih družb v letu 2008 - pregled po dejavnostih [Elektronski vir] / R. Kmet Zupančič ... [et al.]. - El. knjiga. - Ljubljana : Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, 2009. - (Zbirka Delovni zvezki UMAR ; letn. 18, št. 8)

Način dostopa (URL): http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/dz/2009/dz08-09.pdf

ISBN 978-961-6031-90-5

1. Kmet Zupančič, Rotija

247682816

KAZALO VSEBINE

1 UVOD.....	1
2 NEKATERE ZNAČILNOSTI POSLOVANJA IN PREMOŽENJSKO-FINANČNEGA POLOŽAJA GOSPODARSKIH DRUŽB V LETU 2008.....	3
3 KMETIJSTVO IN Z NJIM POVEZANE DEJAVNOSTI.....	8
3.1 Kmetijstvo, lov in gozdarstvo ter ribištvo.....	8
3.2 Proizvodnja živil in pijač.....	11
4 RUDARSTVO.....	15
5 PREDELOVALNE DEJAVNOSTI.....	18
6 OSKRBA Z VODO; RAVNANJE Z ODPLAKAMI IN ODPADKI; SANIRANJE OKOLJA.....	26
7 OSKRBA Z ELEKTRIKO, PLINOM IN PARO.....	29
8 GRADBENIŠTVO.....	32
9 TRGOVINA, VZDRŽEVANJE IN POPRAVILA MOTORNIH VOZIL.....	35
10 PROMET IN SKLADIŠČENJE.....	42
11 GOSTINSTVO.....	47
12 INFORMACIJSKE IN KOMUNIKACIJSKE DEJAVNOSTI.....	52
13 POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI.....	56
14 STROKOVNE, ZNANSTVENE IN TEHNIČNE DEJAVNOSTI.....	62
15 DRUGE RAZNOVRSTNE POSLOVNE DEJAVNOSTI.....	66
16 SKLEPNE UGOTOVITVE.....	71
PRILOGA: Opredelitev kazalnikov, uporabljenih v analizi poslovanja gospodarskih družb.....	76
PRILOGA K DELOVNEMU ZVEZKU: STATISTIČNE TABELE V EXCELOVI DATOTEKI	

Kazalo slik

Slika 1: Neto čisti dobiček obračunskega obdobja ter donosnost prihodkov po dejavnostih zasebnega sektorja v letih 2007 ¹ in 2008 ...	4
Slika 2: Razmerje med stroški blaga, materiala in storitev ter poslovnimi prihodki v obdobju 2002–2008 ^{1,2}	5
Slika 3: Razmerje med stroški dela in poslovnimi prihodki ter dodano vrednostjo v obdobju 2002–2008 ^{1,2}	6
Slika 4: Razmerje med stroški financiranja za obresti in poslovnimi prihodki v obdobju 2002–2008 ^{1,2}	7
Slika 5: Struktura dodane vrednosti in dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah v kmetijstvu, lovu in gozdarstvu ter ribištvu, 2008	10
Slika 6: Struktura dodane vrednosti in dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah proizvodnje živil in pijač, 2008	13
Slika 7: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah rudarstva, 2008	16
Slika 8: Dodana vrednost na zaposlenega in donosnost sredstev v gospodarskih družbah rudarstva, 2008	16
Slika 9: Delež dodane vrednosti in zaposlenih posameznih panog v celotnih predelovalnih dejavnostih, 2008	18
Slika 10: Povprečna velikost gospodarskih družb po panogah predelovalnih dejavnosti, 2008	20
Slika 11: Izvozna usmerjenost po panogah predelovalnih dejavnosti, 2008	21
Slika 12: Rast dodane vrednosti, poslovnih prihodkov in stroškov blaga, materiala in storitev v gospodarskih družbah predelovalnih dejavnosti, 2008	22
Slika 13: Raven in rast produktivnosti dela ter rast stroškov dela na zaposlenega v letu 2008	23
Slika 14: Rast poslovnih prihodkov in odhodkov skupin predelovalnih dejavnosti po izvozni usmerjenosti, 2008	24
Slika 15: Donosnost prodaje po panogah predelovalnih dejavnosti v letih 2007 in 2008	25
Slika 16: Struktura dodane vrednosti in dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odpadki ter saniranje okolja, 2008	28
Slika 17: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro, 2008	30
Slika 18: Dodana vrednost na zaposlenega in donosnost sredstev v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro, 2008	31
Slika 19: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb gradbeništva in dodana vrednost na zaposlenega, 2008	34
Slika 20: Struktura dodane vrednosti po oddelkih dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil, 2008	37
Slika 21: Dodana vrednost ter stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil, 2008	37
Slika 22: Donosnost prihodkov v največjih oddelkih ter skupinah trgovinske dejavnosti, 2007–2008	38
Slika 23: Finančno poslovanje gospodarskih družb v dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil, 2008	39
Slika 24: Poslovni izid trgovinskih družb oddelka trgovine na drobno, razen z motornimi vozili, 2008	39
Slika 25: Poslovni izid trgovinskih družb oddelkov trgovine na debelo, razen z motornimi vozili, ter trgovine z motornimi vozili in njihovimi popravili, 2008	40
Slika 26: Obremenjenost poslovnih prihodkov z nabavno vrednostjo prodanega blaga in materiala v trgovinskih družbah, 2007–2008	41
Slika 27: Zadolženost trgovinskih družb, 2008	41
Slika 28: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah za promet in skladiščenje, 2008	43
Slika 29: Dodana vrednost na zaposlenega in donosnost sredstev v gospodarskih družbah v dejavnosti promet in skladiščenje, 2008	44
Slika 30: Delež v dodani vrednosti ter zaposlenosti vseh gostinskih družb, v % od vseh gostinskih družb, 2008	47
Slika 31: Gospodarnost poslovanja gostinskih gospodarskih družb, 2007–2008	49
Slika 32: Dodana vrednost ter stroški dela na zaposlenega v gostinskih gospodarskih družbah, 2008	49
Slika 33: Finančno poslovanje družb dejavnosti gostinstva, 2008	50
Slika 34: Delež dolga v virih sredstev v gospodarskih družbah dejavnosti gostinstva, v %, 2007–2008	51
Slika 35: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti, 2008	52
Slika 36: Dodana vrednost na zaposlenega in donosnost sredstev v gospodarskih družbah informacijskih in komunikacijskih dejavnosti, 2008	54
Slika 37: Delež posameznih skupin v dodani vrednosti in zaposlenosti dejavnosti poslovanje z nepremičninami, 2008	57
Slika 38: Dodana vrednost na zaposlenega ter stroški dela na zaposlenega v dejavnosti poslovanje z nepremičninami, 2008	58
Slika 39: Gospodarnost poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti poslovanje z nepremičninami, 2007–2008	59
Slika 40: Finančno poslovanje gospodarskih družb v dejavnosti poslovanje z nepremičninami, 2008	59
Slika 41: Donosnost prihodkov od prodaje in sredstev v gospodarskih družbah dejavnosti poslovanje z nepremičninami, 2007–2008	60
Slika 42: Zadolženost in finančna struktura gospodarskih družb v dejavnosti poslovanje z nepremičninami, 2007–2008	61
Slika 43: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih, 2008	64
Slika 44: Dodana vrednost na zaposlenega in donosnost sredstev v gospodarskih družbah strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti, 2008	65
Slika 45: Dodana vrednost in zaposlenost gospodarskih družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti, 2008	68
Slika 46: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah raznovrstnih poslovnih dejavnosti, 2008	68

Slika 47: Donosnost prihodkov in sredstev gospodarskih družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti, 2007–2008	69
Slika 48: Gospodarnost poslovanja gospodarskih družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti, 2007–2008	69

Kazalo tabel

Tabela 1: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v letih 2007 in 2008.....	3
Tabela 2: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti kmetijstva, lova in gozdarstva ter ribištva v letih 2007 in 2008 ..	9
Tabela 3: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb za proizvodnjo živil in pijač v letih 2007 in 2008	12
Tabela 4: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb rudarstva v obdobju 2007–2008	15
Tabela 5: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb predelovalnih dejavnosti v letih 2007 in 2008	19
Tabela 6: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb za oskrbo z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki ter saniranje okolja v letih 2007 in 2008	27
Tabela 7: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb za oskrbo z elektriko, plinom in paro v obdobju 2007–2008.....	29
Tabela 8: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v gradbeništvu v letih 2007 in 2008	32
Tabela 9: Prihodki in zaloge v gradbeništvu.....	33
Tabela 10: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil, 2007 in 2008.....	36
Tabela 11: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti prometa in skladiščenja v obdobju 2007–2008	42
Tabela 12: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v gostinstvu v obdobju 2007–2008	48
Tabela 13: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v informacijskih in komunikacijskih dejavnostih v letih 2007 in 2008.....	53
Tabela 14: Izbrani kazalniki poslovanja nepremičninskih družb v obdobju 2007–2008.....	56
Tabela 15: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih v letih 2007 in 2008 ..	63
Tabela 16: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih v obdobju 2007–2008	67

Povzetek

V delovnem zvezku na podlagi statističnih podatkov iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida analiziramo poslovanje gospodarskih družb v letu 2008. Po več letih izboljševanja so se lani poslovni izidi družb pod vplivom svetovne gospodarske in finančne krize poslabšali. Večina znižanja neto dobička je izhajala iz močno povečane neto finančne izgube kot posledica vpliva finančne krize na vrednosti delnic in drugih finančnih naložb, nižji kot leto prej pa je bil tudi dobiček iz poslovanja. Močno upočasnjena rast poslovnih prihodkov in s tem tudi dodane vrednosti je bila posledica ohlajanja povpraševanja v tujini, pa tudi umiritve domače gradbene konjunktura proti koncu leta, ki je v predhodnih letih dodatno spodbujala domače povpraševanje. Obenem so bila gibanja na trgu dela pod vplivom preteklih dobrih poslovnih izidov (deloma pa tudi zaradi prilagoditve plač visoki inflaciji v letu 2007) še večino leta relativno ugodna, tako da je rast stroškov dela precej presegla rast dodane vrednosti. S tem je bilo prekinjeno večletno zniževanje deleža stroškov dela v dodani vrednosti. Na znižanje poslovnega dobička so najbolj vplivale predelovalne dejavnosti (SKD C), v katerih so se izidi najbolj poslabšali v tehnološko manj zahtevnih panogah. Nižji dobiček iz poslovanja so dosegli še v prometu s skladiščenjem (SKD H), informacijsko-komunikacijskih dejavnostih (SKD J) in drugih poslovnih storitvah (SKD N). V drugih dejavnostih zasebnega sektorja pa se je v povprečju lanskega leta poslovni dobiček še povečal, vendar se je v večini njegova rast že upočasnila (gradbeništvo – SKD F, trgovina – SKD G, poslovanje z nepremičninami – SKD L). Kljub slabšim poslovnim izidom se je lani zadolževanje družb še povečalo, drugo leto zapored pa se je povečala tudi obremenjenost poslovnih prihodkov s stroški obresti.

Summary

This working paper analyses the business results of Slovenian commercial companies using statistical data from the companies' balance sheets and profit and loss statements. During the world financial and economic crisis, business results deteriorated considerably last year after having improved for several years. The biggest part of the net profit decrease was due to larger financial losses as a result of the financial crisis' impact on the value of shares and other financial investments. In addition, net operating surpluses were also lower, compared to the previous year. Operating revenues and value added rose at a much slower pace than the year before as a result of declining foreign demand and also due to lower domestic construction activity (which boosted domestic consumption in previous years) in the last months of the year. At the same time, labour market developments were still relatively favourable as they were affected by previous good business results (and partly also because of wage increases related to high inflation in 2007), so that labour costs increases exceeded the rise of value added. With this, the trend of lowering labour costs to value added ratio was interrupted in 2008. The largest part of the operating surplus decrease came from the manufacturing sector (NACE C) where the results deteriorated the most in low-tech industries. A smaller operating surplus than a year before was also recorded in transport and storage (NACE H), in ICT industries (NACE J) and in other business services (NACE N), while other business sector activities improved the operating surplus; however, this was mainly at a slower pace as in 2007 (construction – NACE F, trade sector - NACE G, real estate services – NACE L). Despite the deterioration of business results, the indebtedness of commercial companies increased further last year and the financial charges (interest paid on loans) to operating revenues ratio increased for the second year in a row.

1 UVOD

Strukturne statistike podjetij so pomemben vir podatkov o posameznih dejavnostih gospodarstva, saj omogočajo analize na precej bolj razčlenjeni ravni Standardne klasifikacije dejavnosti (v nadaljevanju SKD) kakor na primer nacionalni računi, ki zagotavljajo predvsem tako imenovane makropodatke o nacionalnem gospodarstvu. Njihova slabost pa je, da se objavljajo s precejšnjim časovnim zamikom, zato si za bolj tekoče spremljanje gibanj v posameznih dejavnostih pomagamo z zadnjimi statističnimi podatki o poslovanju gospodarskih družb, ki pa ne vključujejo vseh poslovnih subjektov (samostojnih podjetnikov, zadrug, društev, pravnih oseb zasebnega in javnega prava). Z analizo podatkov o poslovanju gospodarskih družb tako zajamemo okoli 55 % dodane vrednosti celotnega slovenskega gospodarstva in 62 % vseh zaposlenih oziroma približno dve tretjini dodane vrednosti zasebnega sektorja.

V tem delovnem zvezku analiziramo statistične podatke iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida gospodarskih družb¹ predvsem z vidika posameznih dejavnosti slovenskega gospodarstva. Zanimajo nas (i) glavne značilnosti poslovanja in premoženjsko-finančnega položaja družb s poudarkom na dejavnostih, ki vplivajo na ustvarjeno dodano vrednost in konkurenčnost posameznih dejavnosti, in (ii) pomembnejši strukturni premiki. Tako dobimo podrobnejši pogled v posamezne dejavnosti, kar uporabljamo na eni strani kot podlago za napovedovanje bruto domačega proizvoda s strani proizvodnje (dodane vrednosti), ki je sestavni del napovedi gospodarskih gibanj Urada za makroekonomske analize in razvoj, na drugi strani pa so te analize ena od osnov za spremljanje napredka pri razvoju in konkurenčnosti podjetniškega sektorja, ene od petih prioritete Strategije razvoja Slovenije, katere uresničevanje spremljamo letno v Poročilu o razvoju.

V letošnjem delovnem zvezku zaradi spremembe Standardne klasifikacije dejavnosti analiziramo le obdobje zadnjih dveh let, to je leti 2007 in 2008. Ker se je leta 2008 začela uporabljati nova klasifikacija SKD (SKD 2008), ki se od do zdaj veljavne klasifikacije SKD 2002 precej razlikuje², namreč podatki AJ PES o poslovanju gospodarskih družb za leto 2008 na ravni posameznih dejavnosti niso primerljivi s podatki pred tem letom. Ker so družbe ob oddaji podatkov o poslovanju za leto 2008 po novi klasifikaciji poročale tudi o poslovanju v predhodnem letu, smo lahko v analizo vključili tudi leto 2007. Pri tem je treba opozoriti, da ima taka analiza omejitve, saj so v podatke za leto 2007 vključene le tiste družbe, ki so poslovale v letu 2008, in torej ne vse družbe, ki so delovale v letu 2007.

Delovni zvezek ima dvanajst poglavij in statistično prilogo. Uvodu sledi poglavje, v katerem predstavljamo nekatere skupne značilnosti poslovanja in premoženjsko-finančnega položaja gospodarskih družb. Večino prostora pa v nadaljevanju namenjamo analizi poslovanja družb v posameznih dejavnostih klasifikacije SKD. Vključene so dejavnosti zasebnega sektorja brez finančnih in zavarovalniških storitev (SKD K), in sicer: kmetijstvo in z njim povezane dejavnosti (SKD A, 10, 11), rudarstvo (SKD B), predelovalne dejavnosti (SKD C), oskrba z elektriko, plinom in paro (SKD D), oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odplakami ter saniranje okolja (SKD E), gradbeništvo (SKD F), trgovina (SKD G), promet in skladiščenje (SKD H), gostinstvo (SKD I), informacijske in komunikacijske dejavnosti (SKD J), poslovanje z nepremičninami (SKD L), strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (SKD M) ter druge raznovrstne poslovne dejavnosti

¹ Objavlja jih AJ PES na podlagi letnih poročil, ki jih enkrat letno predložijo gospodarske družbe.

² Klasifikacija SKD 2008 je podrobno predstavljena na spletni strani Statističnega urada RS (<http://www.stat.si>). Osnovna razdelitev dejavnosti do ravni oddelkov (dvomestna šifra) pa je razvidna tudi iz statistične priloge, ki je priložena delovnemu zvezku v obliki excelove datoteke.

(SKD N). Delovni zvezek končujemo s sklepnimi ugotovitvami. Obsežnejša statistična priloga k delovnemu zvezku je na voljo v excelovi datoteki na spletni strani.

2 NEKATERE ZNAČILNOSTI POSLOVANJA IN PREMOŽENJSKO-FINANČNEGA POLOŽAJA GOSPODARSKIH DRUŽB V LETU 2008

Po neprekinjenem izboljševanju v zadnjih petih letih so se poslovni izidi gospodarskih družb leta 2008 pod vplivom svetovne gospodarske in finančne krize precej poslabšali. Skupni neto čisti dobiček obračunskega obdobja gospodarskih družb se je v primerjavi z letom prej prepolovil. Potem ko so se poslovni izidi gospodarskih družb do leta 2008 vrsto let izboljševali, zlasti izrazito v letih 2006 in 2007, je lansko več kot 50-odstotno znižanje neto čistega dobička na 1,7 milijarde EUR pomenilo vrnitev na raven iz leta 2004. Še izraziteje pa so se znižale vrednosti kazalnikov donosnosti, ki so se približale ravnem iz leta 2002. V razmerah mednarodne finančne in gospodarske krize so se poslovni izidi poslabšali na ravni financiranja (predvsem v družbah iz finančnih dejavnosti) in na ravni poslovanja (predvsem v izvozno usmerjenih predelovalnih dejavnostih).

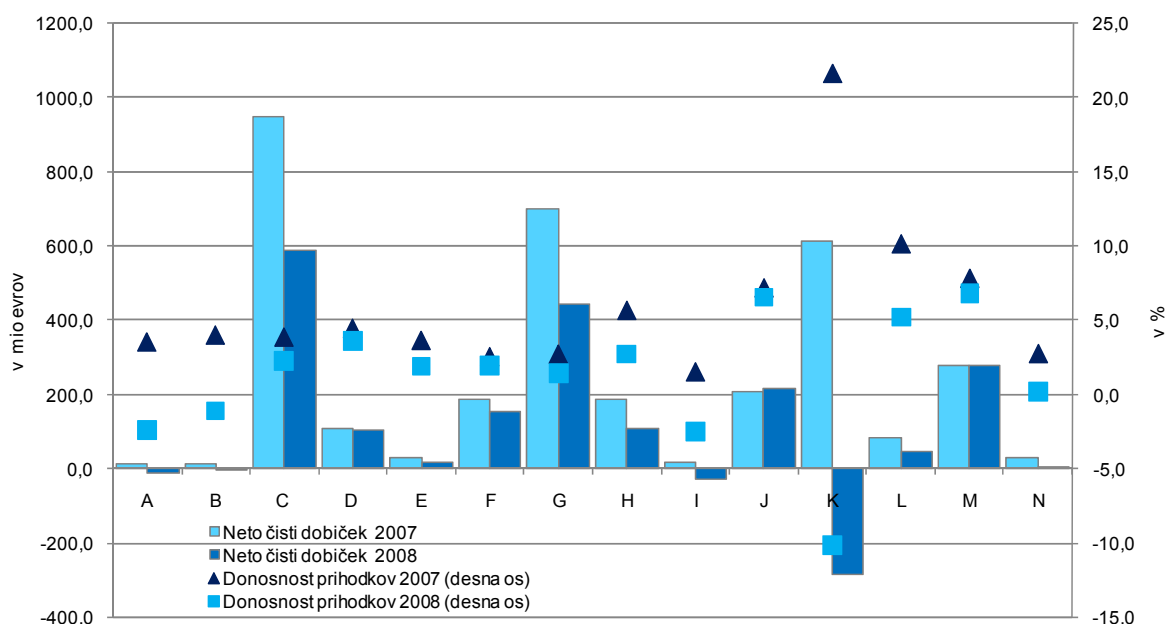
Tabela 1: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v letih 2007 in 2008

	2007 ¹	2008
Število gospodarskih družb	51.997	51.997
Število zaposlenih ²	491.508	510.754
Neto ³ čisti dobiček/izguba (v EUR)	3.439	1.657
VELIKOST PODJETJA		
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.817	2.006
Število zaposlenih/podjetje	9,5	9,8
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI		
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	-	195
GOSPODARNOST		
Gospodarnost poslovanja	1,05	1,04
DONOSNOST		
Donosnost sredstev (v %)	-	1,7
Donosnost prihodkov (v %)	4,4	1,9
PRODUKTIVNOST		
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	33.974	35.279
STROŠKI DELA		
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	20.213	21.376
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	59,5	60,6
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST		
Delež dolga v virih sredstev (v %)	62,9	65,2
Delež kratkor. obveznosti v virih sredstev (v %)	34,7	36,9
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	61,8	56,8
Dolgor. pokritost dolgor. sredstev in zalog (v %)	93,9	88,8
IZVOZNA USMERJENOST		
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje (v %)	30,0	29,7
STRUKTURA SREDSTEV		
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	60,1	61,3
Delež proizvodnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih (v %)	16,4	15,7

Vir podatkov: AJ PES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹Ker so zaradi spremembe klasifikacije SKD podatki za leto 2008 neprimerljivi s podatki iz bilanc družb za pretekla leta na ravni dejavnosti, tokrat za leto 2007 uporabljamo podatke, ki se nanašajo le na gospodarske družbe, ki so poslovale v letu 2008. ²Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlencev na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ³Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Slika 1: Neto čisti dobiček obračunskega obdobja ter donosnost prihodkov po dejavnostih zasebnega sektorja v letih 2007¹ in 2008

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: ¹Ker so zaradi spremembe klasifikacije SKD podatki za leto 2008 neprimerljivi s podatki iz bilanc družb za pretekla leta na ravni dejavnosti, tokrat za leto 2007 uporabljamo podatke, ki se nanašajo le na gospodarske družbe, ki so poslovale v letu 2008.

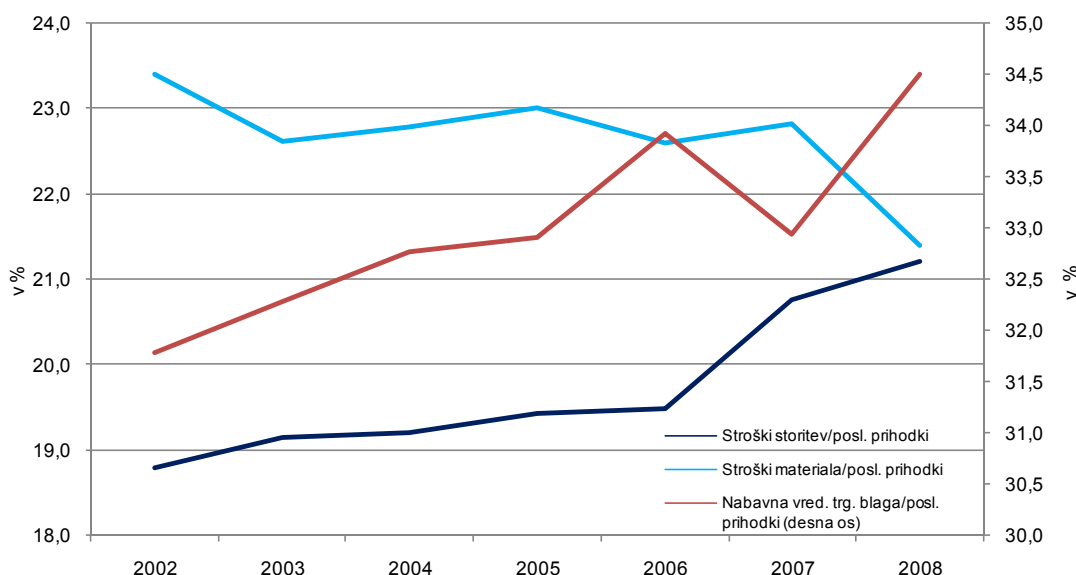
Znižanje neto čistega dobička obračunskega obdobja je bilo v glavnem posledica velike neto izgube iz finančnega delovanja. Po tem ko so leta 2007 vse družbe skupaj realizirale presežek finančnih prihodkov nad odhodki v višini 0,6 milijarde EUR, je bila leta 2008 ustvarjena izguba v višini 1,3 milijarde EUR. Ta je pretežno nastala zaradi znižanja vrednosti delnic, deležev in drugih finančnih naložb družb kot posledica mednarodne finančne krize.

Na poslabšanje poslovnih izidov družb v letu 2008 je vplival tudi nižji neto dobiček iz poslovanja. Ta je sicer najpomembnejši del celotnega neto čistega dobička, ki se je v preteklih letih hitro povečevala. Na poslabšanje izidov poslovanja so najbolj vplivale družbe predelovalnih dejavnosti, ki so se kot najbolj izvozno usmerjen del slovenskega gospodarstva ob koncu lanskega leta soočile s precejšnjim padcem tujega povpraševanja zaradi svetovne gospodarske krize. Rast njihovih prihodkov na tujih trgih se je tako lani skoraj ustavila, ob relativno visoki rasti poslovnih odhodkov, zlasti stroškov dela in stroškov ostalih storitev³, se je tako ekonomičnost njihovega poslovanja poslabšala. Med večjimi dejavnostmi zasebnega sektorja so nižji neto dobiček iz poslovanja lani ustvarili še v prometu in skladiščenju (SKD H), gostinstvu (SKD I), informacijsko-komunikacijskih dejavnostih (SKD J) in drugih poslovnih storitvah (SKD N). Kar precej dejavnosti pa je lani neto dobiček iz poslovanja glede na predhodno leto še povečalo, in sicer oskrba z elektriko, plinom in paro (SKD D), gradbeništvo (SKD F), trgovina z vzdrževanjem in popravili motornih vozil (SKD G), poslovanje z nepremičninami (SKD L) ter strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (SKD M). Kljub spremembi klasifikacije, ki otežuje medčasovno primerjavo poslovanja po dejavnostih, pa ocenjujemo, da se je rast neto poslovnega dobička lani v večini teh dejavnosti lani že upočasnila (v gradbeništvu, trgovini in v dejavnosti poslovanje z nepremičninami).

³ Vsi stroški storitev razen transportnih storitev in najemnin.

Pri poslovnih prihodkih se je glede na mednarodno gospodarsko krizo pričakovano najbolj upočasnila rast prihodkov od prodaje na tujem trgu, precej nižja kot leto prej pa je bila tudi rast prihodkov od prodaje na domačem trgu. Potem ko sta bili v letu 2007, za katero je bila značilna visoka konjunktura doma in v tujini, rasti prihodkov od prodaje doma in v tujini približno izenačeni na ravni 15 %, se je leta 2008 rast prodaje v tujini upočasnila na 9,6 %, na domačem trgu pa na 11 %. Posledično se je izvozna usmerjenost gospodarskih družb, merjena z deležem prihodkov od prodaje na tujem trgu v vseh prihodkih od prodaje, znižala s 30 % na 29,7 %. Med dejavnostmi, ki so vsaj tretjinsko izvozno usmerjene, se je izvozna usmerjenost izraziteje (za eno odstotno točko) znižala v predelovalnih dejavnostih (SKD C), v prometu in skladiščenju (SKD H) pa se je še precej povečala (za dobre 4 odstotne točke). Čeprav podatki o rasti prihodkov v letu 2008 zaradi spremembe klasifikacije SKD po dejavnostih niso neposredno primerljivi s podatki o njihovi rasti v letu 2007, ocenjujemo, da je na upočasnitev rasti prodaje na domačem trgu vplivala predvsem umiritev rasti v gradbeništvu (SKD F), ki je v predhodnem letu najbolj pospešilo njihovo skupno rast, v razmerah svetovne finančne krize pa je bila precej nižja tudi rast prihodkov v finančnih storitvah (SKD K).

Slika 2: Razmerje med stroški blaga, materiala in storitev ter poslovnimi prihodki v obdobju 2002–2008^{1, 2}

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombi: ¹ Leta 2006 so se spremenili slovenski računovodski standardi, a po naši oceni spremembe niso bile tolikšne, da bi popolnoma onemogočile medletno primerjavo podatkov (gl. tudi pojasnila v uvodu v Kmet Zupančič in drugi, 2007). ² Podatki za vsa leta se nanašajo na gospodarske družbe, ki so dejansko poslovale v posameznem letu, kar pomeni, da so pridobljeni iz bilanc za tekoče leto.

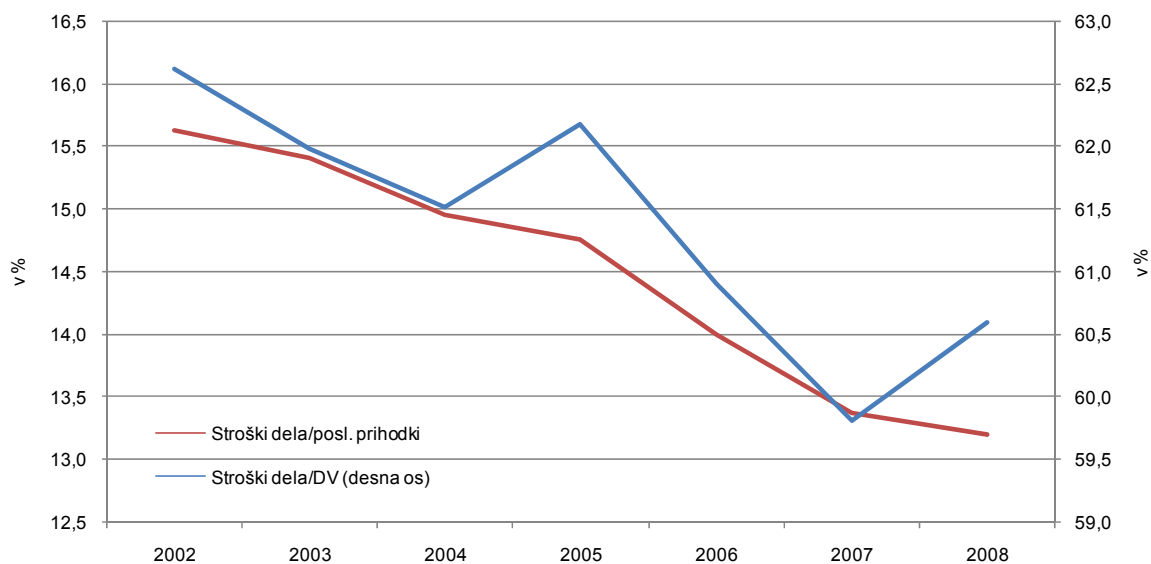
Analiza poslovnih odhodkov družb pokaže, da se je v letu 2008 nadaljevalo poslabševanje razmerja med stroški blaga, materiala in storitev ter poslovnimi prihodki. Stroški blaga, materiala in storitev so se leta 2008 povzpeli na 77,1 % poslovnih prihodkov (v letu 2007 76,4 %⁴). Glavni razlog je bilo precejšnje povečanje obremenjenosti poslovnih prihodkov z nabavno vrednostjo trgovskega blaga (z 32,9 % na 34,5 %), ki se je razen leta 2007 postopno povečevalo tudi v obdobju 2002–2006. Med dejavnostmi, v katerih je nabavna vrednost blaga relativno pomemben del poslovnih odhodkov, so se povečali v trgovini (SKD G) ter v

⁴ Če primerjamo z družbami, ki so poslovale v letu 2008. Če upoštevamo družbe, ki so dejansko poslovale v letu 2007, pa je bilo to razmerje 76,5 %.

oskrbi z elektriko, plinom in paro (SKD D), vendar pa bi pri tej dejavnosti to lahko bila posledica razlike pri knjiženju različnih poslovnih odhodkov med obema letoma, saj se je v oskrbi z elektriko, plinom in paro hkrati precej znižala obremenjenost poslovnih prihodkov s stroški materiala. V letu 2008 se je ponovno povišalo tudi razmerje med stroški storitev in poslovnimi prihodki, vendar precej manj kot v letu 2007. Med stroški storitev glede na poslovne prihodke že vrsto let relativno najhitreje naraščajo tako imenovani stroški ostalih storitev (vsi, razen transportnih storitev in najemnin). Izraziteje pa se je lani znižala obremenjenost poslovnih prihodkov gospodarskih družb s stroški porabljenega materiala (na 21,4 %), ki je po letu 2002 sicer nihala med 22,6 % in 23,4 %. Razmerje med stroški porabljenega materiala in poslovnimi prihodki se je med dejavnostmi, v katerih je material relativno velik del vseh poslovnih odhodkov, poleg oskrbe z elektriko, plinom in paro, ki smo jo že omenili, najbolj znižalo v predelovalnih dejavnostih.

Gibanja na trgu dela so bila v povprečju leta 2008 še ugodna, kar pa je ob upočasneni rasti prihodkov in dodane vrednosti slabo vplivalo na produktivnost dela in stroške dela na enoto proizvoda. Glede na to, da se gibanja na trgu dela na spremembe v poslovanju odzivajo z zamikom, podatki o številu zaposlenih v gospodarskih družbah za leto 2008 še ne kažejo izrazitejšega poslabšanja. Število zaposlenih je bilo v primerjavi z letom prej višje skoraj za 3,9 %, kar je le nekoliko nižja rast kot v rekordnem letu 2007 (4,3 %). Na visoki ravni predhodnega leta pa se je v letu 2008 pod vplivom zelo dobrih poslovnih izidov iz leta 2007 ohranila tudi rast stroškov dela na zaposlenega. Na drugi strani sta bili rasti poslovnih prihodkov in dodane vrednosti že dokaj nižji kot v letu prej, kar je več kot prepolovilo rast produktivnosti dela, merjene z dodano vrednostjo na zaposlenega. Po izrazitejšem znižanju v letih 2006 in 2007 se je tako povečal tudi delež stroškov dela v dodani vrednosti. Razmerje med stroški dela in poslovnimi prihodki, ki se je pred tem vrsto let hitro zniževalo, pa se je v povprečju vseh gospodarskih družb sicer ohranilo približno na ravni predhodnega leta, vendar se je zlasti v dejavnostih, ki so med prvimi čutile vpliv svetovne gospodarske krize (predelovalne dejavnosti – SKD C, gradbeništvo - SKD F, gostinstvo – SKD I, različne tržne storitve, ki so precej povezane z industrijskimi in gradbenimi dejavnostmi – SKD I, J, K, L, M), že poslabšalo.

Slika 3: Razmerje med stroški dela in poslovnimi prihodki ter dodano vrednostjo v obdobju 2002–2008^{1,2}

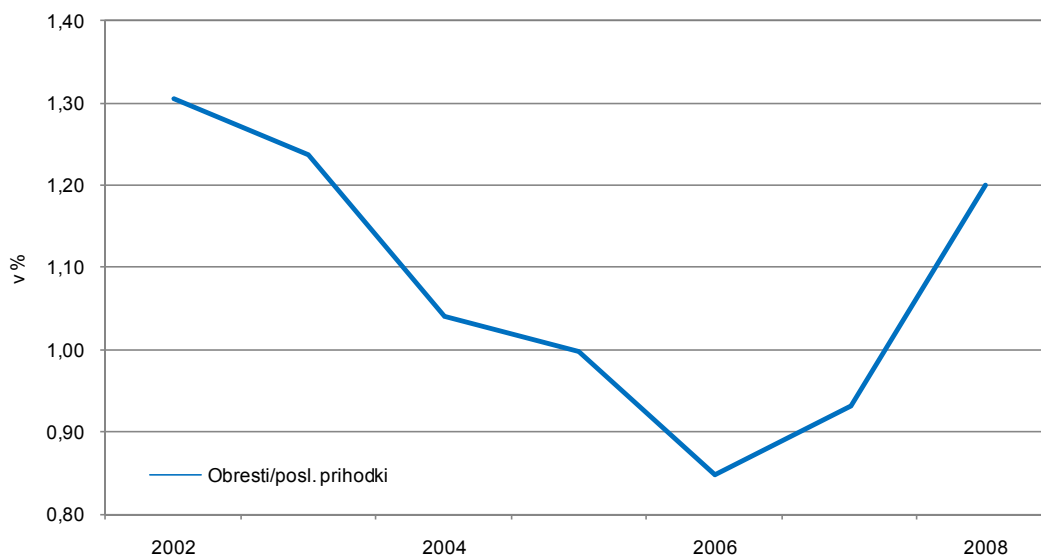

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombi: ¹ Leta 2006 so se spremenili slovenski računovodski standardi, a po naši oceni spremembe niso bile tolikšne, da bi popolnoma onemogočile medletno primerjavo podatkov (gl. tudi pojasnila v uvodu v Kmet Zupančič in drugi, 2007). ² Podatki za vsa leta se nanašajo na gospodarske družbe, ki so dejansko poslovale v posameznem letu, kar pomeni, da so pridobljeni iz bilanc za tekoče leto.

Za leto 2008 sta bili značilni nadaljnje povečanje zadolženosti družb in izrazitejše povečanje obremenjenosti poslovnih prihodkov s stroški obresti. Povprečna zadolženost gospodarskih družb se je lani povečala četrto leto zapored, pri čemer se je tempo rasti deleža dolga v virih sredstev glede na leti 2006 in 2007, ko je bil ob visoki gospodarski aktivnosti precej visok (okoli 3 o. t. letno), nekoliko upočasnil (2,3 o. t.). Delež dolga v virih sredstev je tako lani dosegel 65,2 %. Tako kot v letu 2007 se je ponovno zelo povečal delež kratkoročnih obveznosti, ki je sicer postopno naraščal že od leta 2003. Delež celotnega dolga v virih sredstev se je povečal v vseh dejavnostih. Najvišjo raven dolga v virih sredstev, več kot 80 %, so imeli v gradbeništvu (SKD F) ter v prometu in skladiščenju (SKD H). Kljub rastočemu deležu dolga se je ob dokaj ugodnih posojilnih pogojih⁵ in v razmerah visoke konjunktore razmerje med stroški obresti in poslovnimi prihodki v obdobju 2002–2006 zniževalo, v letu 2007 pa že nekoliko povečalo. Ob nadaljnji rasti obrestnih mer in deleža dolga v virih sredstev na eni strani ter upočasneni rasti poslovnih prihodkov na drugi strani pa smo bili leta 2008 priča izrazitejšemu poslabšanju razmerja med stroški obresti in poslovnimi prihodki (z 0,9 % v letu 2007 na 1,2 % v letu 2008, gl. tudi Sliko 4).

Slika 4: Razmerje med stroški financiranja za obresti in poslovnimi prihodki v obdobju 2002–2008^{1,2}

Vir: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombi: ¹ Leta 2006 so se spremenili slovenski računovodski standardi, a spremembe po naši oceni niso bile tolikšne, da bi popolnoma onemogočile medletno primerjavo podatkov (gl. tudi pojasnila v uvodu v Kmet Zupančič in drugi, 2007). ² Podatki za vsa leta se nanašajo na gospodarske družbe, ki so dejansko poslovale v posameznem letu, kar pomeni, da so pridobljeni iz bilanc za tekoče leto.

⁵ Povprečna obrestna mera za posojila nad 1 milijon evrov se je nekoliko povečala že v letu 2005, izraziteje pa v letih 2006–2008.

3 KMETIJSTVO IN Z NJIM POVEZANE DEJAVNOSTI

3.1 Kmetijstvo, lov in gozdarstvo ter ribištvo

Gospodarske družbe s področja kmetijstva in lova, gozdarstva ter ribištva (SKD A, v nadaljevanju družbe primarne dejavnosti) **so v letu 2008 znižale skupno dodano vrednost in obračunsko obdobje končale z neto čisto izgubo.** Računovodske izkaze je oddalo 356 gospodarskih družb s 4022 zaposlenimi. Skupna dodana vrednost je dosegla 108,5 mio EUR, kar je bilo za 3,3 % manj kot v letu prej⁶. Preračunano na zaposlenega je znašala 27 tisoč EUR, to pa je skoraj za četrtno manj od povprečja v vseh gospodarskih družbah. Delež družb primarne dejavnosti v vseh gospodarskih družbah se je lani ponovno znižal po ustvarjeni dodani vrednosti (z 0,67 % na 0,60 %) in po številu zaposlenih (z 0,83 % na 0,79 %). Potem ko so v letu 2007 družbe primarne dejavnosti skupaj ustvarile neto čisti dobiček v višini 14,6 mio EUR, so leto 2008 končale z neto čisto izgubo v višini 10,05 mio EUR. Izidi so bili pozitivni le na ravni izrednih dogodkov, na ravni poslovanja iz osnovne dejavnosti in financiranja (pri katerem je bil v letu prej prav tako izkazan neto dobiček) pa so bili negativni.

Skupni prihodki družb primarne dejavnosti so bili lani le za 4,9 % višji kakor v letu 2007. Poslovni prihodki, ki imajo med prihodki večinski delež, so se zvišali za 8,6 %, drugi prihodki za 106,3 %, finančni pa so se znižali za 77,3 %. Čisti prihodki od prodaje so bili kakor običajno v veliki večini doseženi na domačem trgu, vendar pa se je tudi v letu 2008 povečevala izvozna usmerjenost. Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje se je z 19,8 % zvišal na 20,5 %, kar pa je še vedno precej manj kot v povprečju vseh gospodarskih družb (29,7 %). Ponovno so se najbolj zvišali čisti prihodki od prodaje na trgu EU, katerih delež v skupni vrednosti prodaje na tujem trgu se je povzpел že na 77,4 %. To je več od povprečja vseh gospodarskih družb (66,6 %).

Izkazane subvencije, dotacije in podobni prihodki so se zvišali za 31,5 %. Vrednost teh izplačil je v izkazu poslovnega izida prikazana z dvema postavkama. Na prvi so subvencije, dotacije, regresi, kompenzacije in drugi prihodki, povezani s poslovnimi učinki, in so del poslovnih prihodkov. Ti so v letu 2008 znašali 16,8 mio EUR (v letu 2007 12,7 mio EUR), kar je pomenilo 4,0 % poslovnih prihodkov (v letu 2007 3,3 %). Na drugi postavki so subvencije, dotacije in podobni prihodki, ki niso povezani s poslovnimi učinki in so del izrednih prihodkov. Ti so v letu 2008 znašali 2 mio EUR (v letu 2007 1,6 mio EUR), kar je pomenilo 20,5 % drugih prihodkov (v letu 2007 34,3 %). Skupne subvencije, dotacije in podobni prihodki gospodarskih družb primarne dejavnosti so bili za 31,5 % višji kakor v letu prej in so k ustvarjenemu skupnemu prihodku teh družb prispevali 4,4 % (v letu 2007 3,5 %).

⁶ Delež ustvarjene dodane vrednosti kmetijskih družb v skupni dodani vrednosti dejavnosti, ocenjeni po metodologiji nacionalnih računov, je razmeroma nizek. V letu 2008 je po naši oceni znašal okoli 15 % (pri tem v kmetijstvu, gozdarstvu in lovu 15 %, v ribištvu pa 29 %). Večino dodane vrednosti dejavnosti namreč ustvarijo kmetje, ki pa računovodskih izkazov ne izpolnjujejo.

Tabela 2: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti kmetijstva, lova in gozdarstva ter ribištva v letih 2007 in 2008

	2007 ¹	2008
Število gospodarskih družb	356	356
Število zaposlenih ²	4.099	4.022
Delež v zaposlenosti vseh gosp. družb (v %)	0,83	0,79
Delež v dodani vrednosti vseh gosp. družb (v %)	0,67	0,60
Neto ³ čisti dobiček/izguba (v tisoč EUR)	14.652	-10.052
VELIKOST PODJETJA		
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.600	1.721
Število zaposlenih/podjetje	11,5	11,3
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI		
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)		147
GOSPODARNOST		
Gospodarnost poslovanja	1,023	0,994
DONOSNOST		
Donosnost sredstev (v %)		-1,70
Donosnost prihodkov (v %)	3,57	-2,34
PRODUKTIVNOST		
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	27.380	26.985
DELOVNA STROŠKOVNOST		
Stroški dela/zaposlenega (v tisoč EUR)	18.622	20.077
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	68,0	74,4
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST		
Delež dolga v virih sredstev (v %)	51,7	55,4
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	30,9	32,8
Kapitalska pokritost stalnih sredstev (v %)	76,6	70,0
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	92,1	90,5
IZVOZNA USMERJENOST		
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje (v %)	19,8	20,5
STRUKTURA SREDSTEV		
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	63,1	63,7
Delež proizvajalnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih (v %)	19,7	19,4

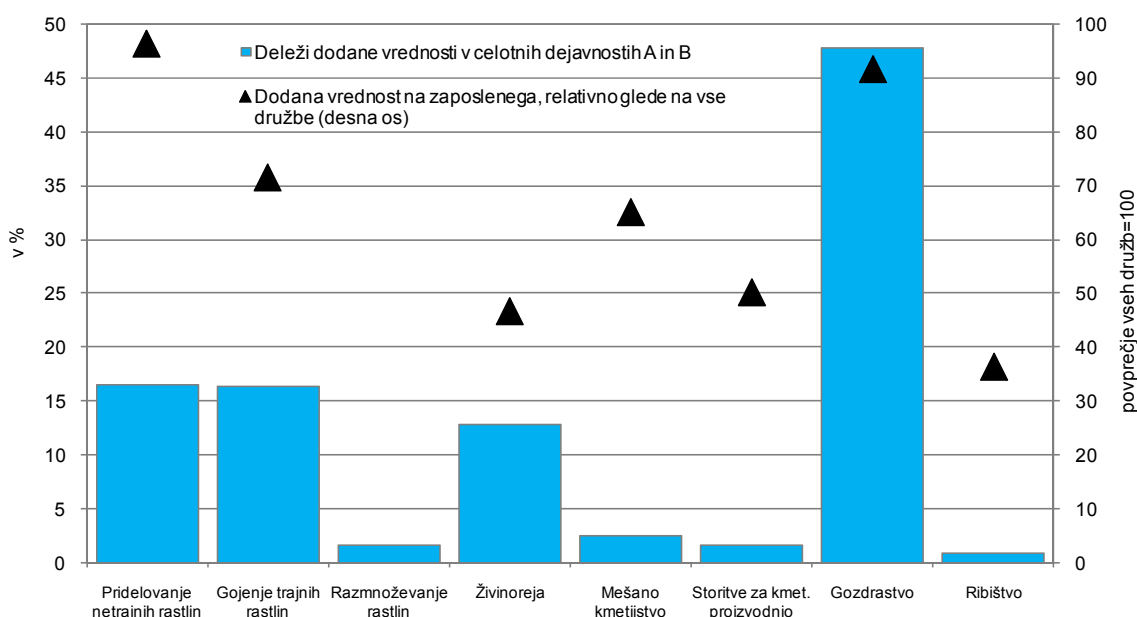
Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹Ker so zaradi spremembe klasifikacije SKD podatki za leto 2008 neprimerljivi s podatki iz bilanc družb za pretekla leta na ravni dejavnosti, tokrat za leto 2007 uporabljamo podatke, ki se nanašajo le na gospodarske družbe, ki so poslovale v letu 2008. ²Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ³Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Rast skupnih odhodkov družb primarne dejavnosti je prehitela rast skupnih prihodkov za 7,5-odstotne točke. Poslovni odhodki, ki so najvišji, so se povečali za 11,7 %, finančni odhodki za 39,9 %, drugi odhodki pa so se znižali za 29,8 %. Stroški blaga, materiala in storitev, ki imajo med poslovnimi odhodki pomemben delež, so se zvišali za 13,9 %; pri tem so se razmeroma precej zvišali predvsem stroški materiala (za 17,7 %) in stroški energije (za 18,2 %). Stroški dela so se zvišali manj, za 5,8 %, vendar pa se je ob istočasnem znižanju dodane vrednosti njihov delež v dodani vrednosti povzpел kar za 6,4 o. t. oziroma z 68,0 % na 74,4 %. S tem se je občutno povečala tudi razlika do povprečja vseh gospodarskih družb po tem kazalniku (z 8,5 odstotne točke v letu 2007 na 13,8 odstotne točke v letu 2008), ki je sicer deloma tudi posledica dejstva, da so primarne dejavnosti delovno intenzivne. V kosmatem donosu od poslovanja (poslovni prihodki) se je delež stroškov dela nekoliko znižal (z 19,9 % na 19,4 %), hkrati pa se je zvišal delež stroškov porabljenega materiala, ki je v teh dejavnostih sicer razmeroma visok (z 31,9 % na 34,4 %).

Financiranje in plačilna sposobnost družb primarne dejavnosti sta se po vseh opazovanih kazalnikih poslabšali. Gospodarske družbe s področja primarne dejavnosti so v letu 2008 svoje financiranje poslabšale, vendar je bilo to po obeh opazovanih kazalnikih še vedno boljše kot v povprečju vseh družb skupaj. Povečale so tako delež dolga v virih sredstev (z 51,7 % na 55,4 %, kar je pomenilo za 9,8 odstotne točke manjši delež kot v povprečju vseh družb skupaj) ter tudi delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev (s 30,9 % na 32,8 %, to pa je bil za 4,1 odstotne točke manjši delež kot v povprečju vseh družb skupaj). Znižali sta se kapitalska pokritost stalnih sredstev (s 76,6 % na 70,0 %), pa tudi dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog (z 92,1 % na 90,5 %).

Slika 5: Struktura dodane vrednosti in dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah v kmetijstvu, lov in gozdarstvu ter ribištvi, 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida gospodarskih družb), lastni izračuni.

Skupni povprečni negativni izid družb primarne dejavnosti je ponovno posledica negativnega izida v kmetijski proizvodnji in lov, vendar pa so poslovni izid poslabšale tudi družbe v gozdarstvu in v ribištvi, ki so leto končale z dobičkom. Iz oddelka kmetijska proizvodnja, lov ter z njima povezane storitve (SKD A 01) je računovodske izkaze oddalo 263 gospodarskih družb s skupno 2.343 zaposlenimi, kar pomeni za 3,6 % manj zaposlenih kakor v letu prej. Gospodarske družbe s tega področja so ustvarile dodano vrednost v višini 55,7 mio EUR, kar je za 6,3 % manj kakor v letu prej in je pomenilo 51,3 % skupne dodane vrednosti dejavnosti A. Poslovno leto 2008 so končale z neto čisto izgubo v višini 13,3 mio EUR (v letu prej neto čisto izgubo v višini 1,2 mio EUR). Izidi so bili negativni na ravni poslovanja iz osnovne dejavnosti (v višini 6,7 mio EUR, v letu prej so na tej ravni poslovali pozitivno) ter tudi na ravni finančnega poslovanja (v višini 13 mio EUR, kar je večji negativni izid kot v letu prej), na ravni drugega delovanja pa so pozitivni izid iz leta prej izboljšali. Skupni izid se je poslabšal v vseh skupinah oddelka, razen pri gojenju trajnih nasadov in v lovstvu, kjer so neto izgubo iz leta prej znižali⁷. Daleč najvišja izguba je bila v živinoreji, in sicer pri reji vseh

⁷ Nadaljevalo se je povečevanje izgube v vinogradništvu, ki se v Sloveniji in tudi v širšem evropskem in svetovnem prostoru spoprijema s precejšnjimi presežki zalog in nizkimi odkupnimi cenami vina. Sadjarske družbe pa so poslovanje izboljšale, na kar je verjetno vplivala tudi količinsko in kakovostno razmeroma bogata sadjarska letina.

vrst živali, razen pri priraji mleka⁸. Leto so pozitivno končale družbe v skupinah pridelovanje netrajnih rastlin, razmnoževanje rastlin in storitve za kmetijsko proizvodnjo, a tudi v teh skupinah je bil izid slabši kot v letu prej. Iz *oddelka gozdarstvo (SKD A 02)* je za leto 2008 računovodske izkaze oddalo 70 gospodarskih družb s skupno 1.609 zaposlenimi, kar je za 0,7 % več kakor v letu 2007. Te družbe imajo že vse od leta 2002, odkar imamo na voljo metodološko primerljive podatke, neto čisti dobiček. V letu 2008 je znašal 3,28 mio EUR, kar pa je za 64,5 % manj kakor v letu prej. Gozdarske družbe so skupaj ustvarile dodano vrednost v višini 51,92 mio EUR, kar je pomenilo 47,8 % skupno ustvarjene dodane vrednosti dejavnosti A. Dodana vrednost na zaposlenega je v gozdarstvu precej višja od povprečne v kmetijstvu in lovu, v letu 2008 za 35,6 %, in je že blizu povprečne dodane vrednosti na zaposlenega v vseh gospodarskih družbah skupaj⁹. Iz *oddelka ribištvo in gojenje vodnih organizmov (SKD A 03)* je za leto 2008 računovodske izkaze oddalo 23 gospodarskih družb s skupno 70 zaposlenimi, kar je enako število zaposlenih kakor v letu 2007. Prikazali so neto čisti dobiček v višini 6,8 tisoč EUR, kar pa je precej manj kot v letu prej (6,6 mio EUR). Pozitivni izid je posledica finančnih prihodkov iz deležev in izrednih dogodkov, ne pa tudi na ravni poslovanja, na kateri je bila 10-krat višja izguba kot v letu prej. Ribiške družbe so skupaj ustvarile dodano vrednost v višini 899,95 tisoč EUR, kar je za 36,8 % manj kot v letu prej in so k skupni dodani vrednosti gospodarskih družb dejavnosti A prispevale manj kot 1 % vrednosti. Več kot polovico (57 %) so je ustvarile družbe iz morskega ribištva, v tem predvsem iz gojenja morskih organizmov in manj iz morskega ulova, drugi del pa iz gojenja sladkovodnih organizmov¹⁰.

3.2 Proizvodnja živil in pijač

V živilskopredelovalni industriji (SKD C 10 in 11) se je tudi v letu 2008 nadaljevalo zmanjševanje števila zaposlenih, nižja kot v letu prej sta bila tudi dodana vrednost in neto čisti dobiček. Računovodske izkaze je oddalo 532 gospodarskih družb s 14.358 zaposlenimi. Povprečna družba je zaposlovala 27 delavcev (v letu prej 28,1 delavca), kar je bilo za 2,7 manj od povprečja predelovalnih dejavnosti (v letu prej za 1,4 manj). Ob nižji zaposlenosti se je dodana vrednost znižala s 493,3 mio EUR na 466,0 mio EUR¹¹. Preračunano na zaposlenega je znašala 32 tisoč EUR (v letu prej 33 tisoč EUR), kar je še vedno nekoliko več kakor v povprečju predelovalnih dejavnosti (za 1,4 %, v letu prej za 4,7 %), a hkrati manj kakor v povprečju vseh gospodarskih družb (za 8,0 %, v letu prej za 2,8 %). Ustvarile so neto čisti dobiček v višini 11,9 mio EUR (v letu prej 84,2 mio EUR). Izidi so bili pozitivni na ravni poslovanja iz osnovne dejavnosti (a se je na tej ravni neto dobiček v primerjavi z letom prej znižal za 32,4 %) in na ravni izrednih dogodkov, medtem ko je bila na ravni finančnega poslovanja izkazana neto izguba. Slabši poslovni izidi so se pokazali tudi v poslabšanju vrednosti kazalnikov donosnosti.

Skupni prihodki družb v živilskopredelovalni industriji so bili leta 2008 za 3,8 % višji kakor v letu 2007. Poslovni prihodki, ki imajo med prihodki visok delež, so se zvišali za 4,8 %, finančni so se znižali za 33,5 %, drugi prihodki pa so bili višji za 72,8 %. Čisti prihodki so bili kakor običajno večinoma doseženi na domačem trgu, kjer so se povečali za 5,8 %. Pri tem se je znižala izvozna usmerjenost. Delež čistih prihodkov od

⁸ Najvišjo izgubo v živinoreji so imele prašičerejske družbe. Ta dejavnost se že dalj časa spoprijema s precejšnjimi težavami zaradi naraščanja stroškov reje, hkrati pa razmeroma nizkih cen prašičjega mesa. Poslovanje so poslabšale tudi družbe iz reje drugih vrst živali, vključno s perutninskimi družbami. Te so v prejšnjih letih kazale pozitivni izid, leto 2008 pa so končale z izgubo.

⁹ Dodana vrednost na zaposlenega v gozdarstvu je sicer nižja kot v pridelovanju netrajnih kmetijskih rastlin (gl. Slika 5).

¹⁰ Ribištvo je dejavnost, ki relativno zelo malo prispeva k skupni dodani vrednosti. To je razumljivo v morskovodnem ribištvo, ker so možnosti za pridobivanje vodnih živali iz morja razmeroma skromne, ne pa tudi v sladkovodnem ribištvo, saj ima Slovenija razmeroma veliko kakovostnih vodnih virov.

¹¹ Gospodarske družbe s področja proizvodnje živil in pijač ustvarijo veliko večino skupne dodane vrednosti tega področja.

prodaje na tujem trgu se je z 19,1 % znižal na 18,6 %. Izvoz na trg EU, kamor je bilo usmerjenega 42,8 % skupnega izvoza, se je nekoliko znižal (za 0,2 %), hkrati pa se je zvišal izvoz na druge tuje trge (za 4,5 %).

Tabela 3: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb za proizvodnjo živil in pijač v letih 2007 in 2008

	2007 ¹	2008
Število gospodarskih družb	532	532
Število zaposlenih ²	14.934	14.358
Delež v zaposlenosti vseh gosp. družb (v %)	3,04	2,81
Delež v dodani vrednosti vseh gosp. družb (v %)	2,95	2,59
Neto ³ čisti dobiček/izguba (v tisoč EUR)	84.218	11.898
VELIKOST PODJETJA		
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	5.497	5.632
Število zaposlenih/podjetje	28,1	27,0
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI		
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)		206
GOSPODARNOST		
Gospodarnost poslovanja	1,044	1,028
DONOSNOST		
Donosnost sredstev (v %)		0,40
Donosnost prihodkov (v %)	4,01	0,55
PRODUKTIVNOST		
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	33.034	32.453
DELOVNA STROŠKOVNOST		
Stroški dela/zaposlenega (v tisoč EUR)	19.312	19.646
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	58,5	60,5
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST		
Delež dolga v virih sredstev (v %)	53,1	58,6
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	32,1	36,6
Kapitalska pokritost stalnih sredstev (v %)	70,1	64,3
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	90,1	87,5
IZVOZNA USMERJENOST		
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje (v %)	19,1	18,6
STRUKTURA SREDSTEV		
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	66,9	64,4
Delež proizvodnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih (v %)	15,7	16,1

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹Ker so zaradi spremembe klasifikacije SKD podatki za leto 2008 neprimerljivi s podatki iz bilanc družb za pretekla leta na ravni dejavnosti, tokrat za leto 2007 uporabljamo podatke, ki se nanašajo le na gospodarske družbe, ki so poslovale v letu 2008. ²Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ³Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Rast skupnih odhodkov družb v živilskopredelovalni industriji je prehitela rast prihodkov za 4,7 odstotne točke. Poslovni odhodki so se zvišali za 6,5 %, finančni za 72,1 % in drugi za 15,7 %. Stroški blaga, materiala in storitev so se povečali za 8,8 %. Njihov delež v poslovnih odhodkih se je s 77,8 % zvišal na 79,5 %, v poslovnih prihodkih pa s 74,5 % na 77,3 %. Najbolj so se povečali stroški materiala (za 10,5 %), kar je v veliki meri posledica realizirane rasti nabavnih cen, ki so se predelovali¹². Stroški dela so se ob nižji zaposlenosti znižali le za 2,2 %, tako da se je njihov delež v dodani vrednosti zvišal z 58,5 % na 60,5 %.

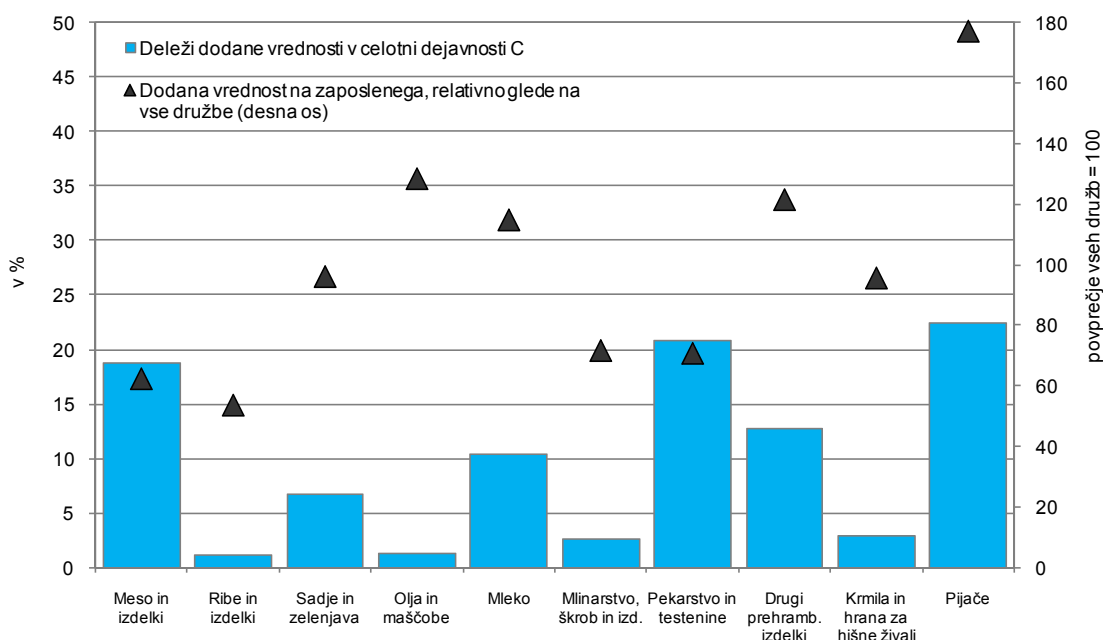
¹² Cene kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih so se v letu 2008 povečale za 12,8 %.

Delovna stroškovnost, merjena s tem kazalnikom, se je tako dvignila že skoraj na raven povprečja vseh gospodarskih družb (60,6 %).

V letu 2008 se je ponovno poslabšala tudi struktura financiranja živilskopredelovalnih gospodarskih družb. Nadaljevalo se je povečevanje deleža dolga in kratkoročnih obveznosti v virih sredstev (vendar sta bila oba še vedno nižja od povprečja v vseh družbah, za 6,5 oziroma 0,3 odstotne točke) ter zniževanje kapitalske pokritosti stalnih sredstev in dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog (prva je bila v primerjavi s primerljivo pokritostjo v vseh družbah nižja za 7,5 odstotne točke, druga pa že višja za 1,3 odstotne točke).

Večina gospodarskih družb in zaposlenih, ki ustvarijo tudi večji del dodane vrednosti, je v treh od desetih skupin, in sicer pri proizvodnji pijač, pekarskih izdelkov in testenin ter mesa in mesnih izdelkov. Te tri skupine so v letu 2008 k živilskopredelovalni industriji prispevale 69,0 % števila družb, 84,4 % zaposlenih in 62,0 % dodane vrednosti (gl. Slika 6). Največ dodane vrednosti je bilo ustvarjene v skupini proizvodnja pijač (104,6 mio EUR, to je 22,4 % dodane vrednosti živilskopredelovalne industrije), pri kateri je bila dosežena tudi najvišja dodana vrednost na zaposlenega (62 tisoč EUR, kar je skoraj enkrat več kot v povprečju vseh družb živilskopredelovalne industrije in tudi za 77,1 % več kot v povprečju vseh družb). Največ gospodarskih družb, ki imajo tudi največ zaposlenih, je v skupinah proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin ter mesa in mesnih izdelkov. V teh dveh skupinah je bilo lani 55,6 % družb, ki so zaposlovale 54,7 % zaposlenih v vseh živilskopredelovalnih družbah. Zaposlenost se je v veliki večini skupin znižala, izjema sta le mlinarstvo in predelava rib, v katerih pa je razmeroma nizka.

Slika 6: Struktura dodane vrednosti in dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah proizvodnje živil in pijač, 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida gospodarskih družb), lastni izračuni.

Vse skupine, razen predelave mesa in mesnih izdelkov, so poslovno leto končale z neto čistim dobičkom, ki pa je bil v večini nižji kot v predhodnem letu. Neto čisti dobiček se je najbolj znižal pri proizvodnji pijač (za 73,1 %), pa tudi pri predelavi sadja in zelenjave, proizvodnji pekarskih izdelkov in proizvodnji drugih izdelkov (za 49,6 %, 48,5 % in 41,7 %). Poslovanje pa so najbolj poslabšale družbe v

predelavi mesa in mesnih izdelkov, ki so prikazale neto čisto izgubo v višini 20,0 mio EUR¹³ (v letu prej dobiček v višini 12,7 mio EUR). Druge skupine družb so poslovanje v primerjavi z letom prej izboljšale. To velja predvsem za proizvodnjo rastlinskih in živalskih olj in maščob ter predelavo mleka, ki so poslovno leto po večletnih izgubah končale z neto čistim dobičkom.

¹³ V skupini meso in mesni izdelki so pozitivno poslovale družbe za proizvodnjo perutninskega mesa.

4 RUDARSTVO

V letu 2008 se je dodana vrednost v gospodarskih družbah rudarstva (SKD B) nekoliko znižala, delež stroškov dela v dodani vrednosti pa se je po večletnem zniževanju ponovno zelo povečal. Dodana vrednost v rudarstvu se je leta 2008 znižala za 0,7 % (v vseh družbah je narasla za 7,9 %). V tem letu so stroški dela dosegli 73,5 % dodane vrednosti in njihov delež se je v primerjavi z letom 2007 povečal kar za 6,1 o. t. Delež stroškov dela je bil v letu 2008 za 12,9 o. t. višji kot pri vseh družbah skupaj. Višji delež stroškov dela v dodani vrednosti je sicer tudi posledica težjih delovnih razmer v rudarstvu. Stroške dela v dodani vrednosti pa je treba zniževati zlasti zaradi nujnega izboljševanja konkurenčnosti slovenskega premogovništva na liberaliziranem energetskem trgu EU, vendar so se nasprotno v letu 2008 stroški dela v rudarstvu povišali kar za 8,2 % kljub nadaljnjemu znižanju zaposlenosti.

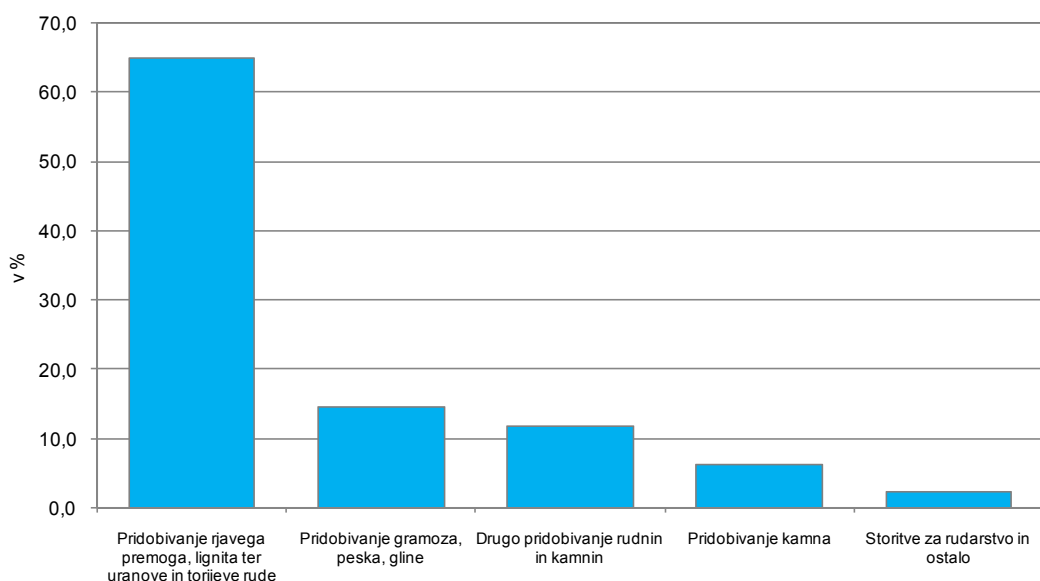
Tabela 4: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb rudarstva v obdobju 2007–2008

	2007 ¹	2008
Število gospodarskih družb	66	66
Število zaposlenih ²	3.464	3.321
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	0,7	0,7
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	0,9	0,8
Neto ³ čisti dobiček/izguba (v tisoč EUR)	12.311	-3.286
VELIKOST PODJETJA		
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	7.157	7.333
Število zaposlenih/podjetje	52,5	50,3
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI		
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)		144
GOSPODARNOST		
Gospodarnost poslovanja	1,064	1,013
DONOSNOST		
Donosnost sredstev (v %)		-0,7
Donosnost prihodkov (v %)	4,0	-1,0
PRODUKTIVNOST		
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	42.645	44.147
DELOVNA STROŠKOVNOST		
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	28.747	32.426
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	67,4	73,5
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST		
Delež dolga v virih sredstev (v %)	47,1	49,4
Delež kratkor. obveznosti v virih sredstev (v %)	22,3	24,7
Kapitalska pokritost stalnih sredstev (v %)	69,6	67,1
Dolgor. pokritost dolgor. sredstev in zalog (v %)	96,1	94,1
IZVOZNA USMERJENOST		
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje (v %)	7,7	9,2
STRUKTURA SREDSTEV		
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	76,0	75,4
Delež proizvodnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih (v %)	29,4	32,2

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

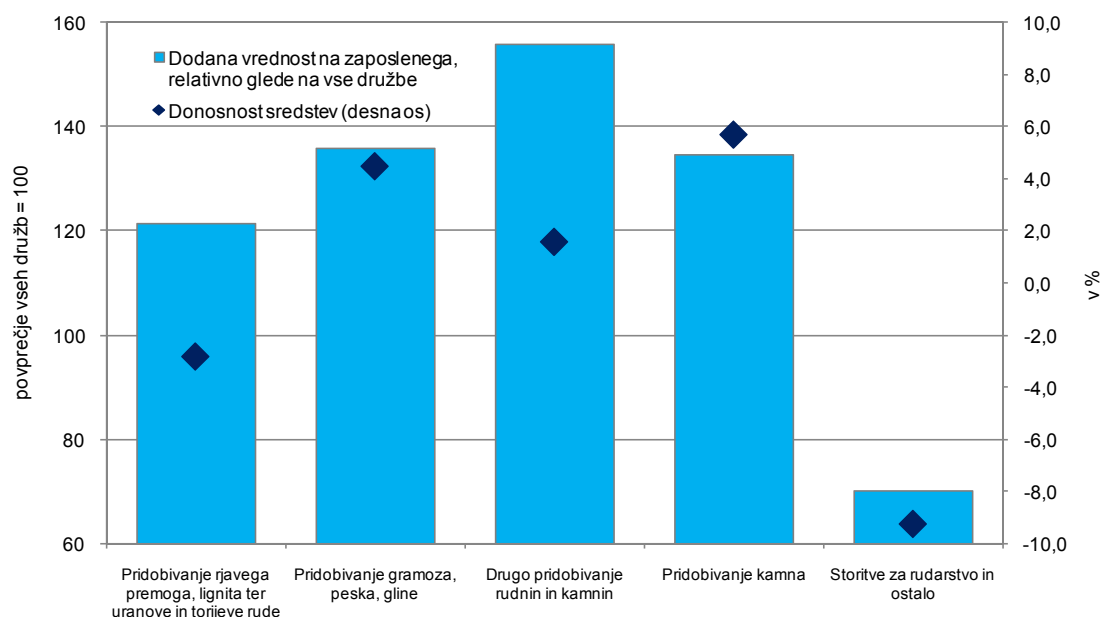
Opombe: ¹Ker so zaradi spremembe klasifikacije SKD podatki za leto 2008 neprimerljivi s podatki iz bilanc družb za pretekla leta na ravni dejavnosti, tokrat za leto 2007 uporabljamo podatke, ki se nanašajo le na gospodarske družbe, ki so poslovale v letu 2008. ²Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ³Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Slika 7: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah rudarstva, 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 8: Dodana vrednost na zaposlenega in donosnost sredstev v gospodarskih družbah rudarstva, 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

V rudarstvu se je zmanjševanje števila zaposlenih nadaljevalo tudi v letu 2008, produktivnost dela pa je zaradi nižje dodane vrednosti to leto narasla manj kakor pri vseh družbah. Število zaposlenih se je od leta 1995 do lani znižalo z 8.732 na 3.321, to je za 62,0 % ali v povprečju po 7,2 % letno. Zniževanje je bilo v zadnjih letih malo manj intenzivno, tako da se je v letu 2008 zaposlenost znižala za 4,1 %. Produktivnost dela, merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega, je v rudarstvu za četrtno višja kakor pri vseh družbah

gospodarstva skupaj (gl. Sliko 8), a se je v letu 2008 povišala le za 3,5 % (po več letih spet manj kot v vseh družbah).

Gospodarske družbe rudarstva so po dveh letih pozitivnega poslovanja lansko poslovno leto spet končale z neto izgubo. V rudarstvu so dolga leta, razen nekaj zadnjih, večinoma poslovali z izgubo, ki je izhajala iz energetskega dela rudarstva, predvsem iz premogovništva, medtem ko so v dejavnostih rudarstva, ki so vezane na gradbeništvo in avtocestno gradnjo (pridobivanje kamna, gramoza, peska ...) poslovali z dobičkom. Neto čista izguba je bila v rudarstvu izkazana tudi v letu 2008, v višini 3,3 mio EUR. Tudi lani je k izgubi največ prispevalo pridobivanje rjavega premoga in lignita ter uranove in torijeve rude, pri katerem je bila donosnost negativna v višini 2,8 % (gl. Sliko 8; v rudarstvu -0,7 %).

Kljub zmanjševanju obsega poslovanja pridobivanje rjavega premoga in lignita ter uranove in torijeve rude (SKD 05.20 + SKD 07.21)¹⁴ ostaja največja dejavnost v rudarstvu, ki pa je lani ustvarila najvišjo izgubo v zadnjih letih. Pridobivanje rjavega premoga in lignita ter uranove in torijeve rude je lani pomenilo 66,7 % rudarstva po številu zaposlenih in 65,0 % po ustvarjeni dodani vrednosti¹⁵ (gl. Sliko 7). V letu 2002 je znašal delež zaposlenih še 86,5 %, delež dodane vrednosti pa 85,7 %, kar kaže, da se je dejavnost močno skrčila, za okoli 20 o. t. Od leta 2002 se je dodana vrednost znižala za 14,5 % (pri vseh gospodarskih družbah se je povečala za več kot polovico). Pri pridobivanju rjavega premoga in lignita ter uranove in torijeve rude, pri kateri so v letu 2007 imeli le 0,6 mio EUR neto čiste izgube, se je v letu 2008 povečala na 7,6 mio EUR in bila s tem najvišja vsaj po letu 2001. V t. i. energetske del rudarstva uvrščamo tudi *storitve za pridobivanje nafte in zemeljskega plina (SKD 06.1 in SKD 06.2)*, pri katerih so imeli v letu 2008 2,3 mio EUR neto čiste izgube. V letu 2008 je pridobivanje rjavega premoga in lignita ter uranove in torijeve rude prejelo 18,7 mio EUR subvencij, kar je približno toliko kot leto prej.

Neenergetski del rudarstva (to je pridobivanje rudnin in kamnin, oddelek SKD 08) je v letu 2008 po številu zaposlenih in ustvarjeni dodani vrednosti pomenil že dobro tretjino rudarstva, poslovali pa so z dobičkom, ki je bil precej nižji kot v letu 2007. Med največje v neenergetskem rudarstvu se uvrščajo pridobivanje gramoza, peska in gline, drugo pridobivanje rudnin in kamnin ter pridobivanje kamna. V letu 2008 so omenjene dejavnosti ustvarile 14,6 %, 11,8 % in 6,2 % dodane vrednosti rudarstva (podobni so bili deleži zaposlenih). Neto čisti dobiček teh dejavnosti je lani znašal 3,5 mio EUR, 1,2 mio EUR in 1,6 mio EUR, kar je bilo za 59,5 %¹⁶, 49,8 % in za 24,8 % manj kot leto prej. Znižanje dobičkov v rudarskih dejavnostih, ki oskrbujejo gradbeništvo, je bilo pričakovati, saj se je v letu 2008 po podatkih SURS industrijska proizvodnja v pridobivanju rudnin in kamnin že znižala za 10,5 %, to je, še preden je začela upadati gradbena aktivnost.

¹⁴ Pridobivanje rjavega premoga in lignita ter pridobivanje uranove in torijeve rude (SKD 05.20 + SKD 07.21) obravnavamo skupaj, saj so zaradi premajhnega števila družb v posamezni dejavnosti sicer podatki za te dejavnosti zaupni.

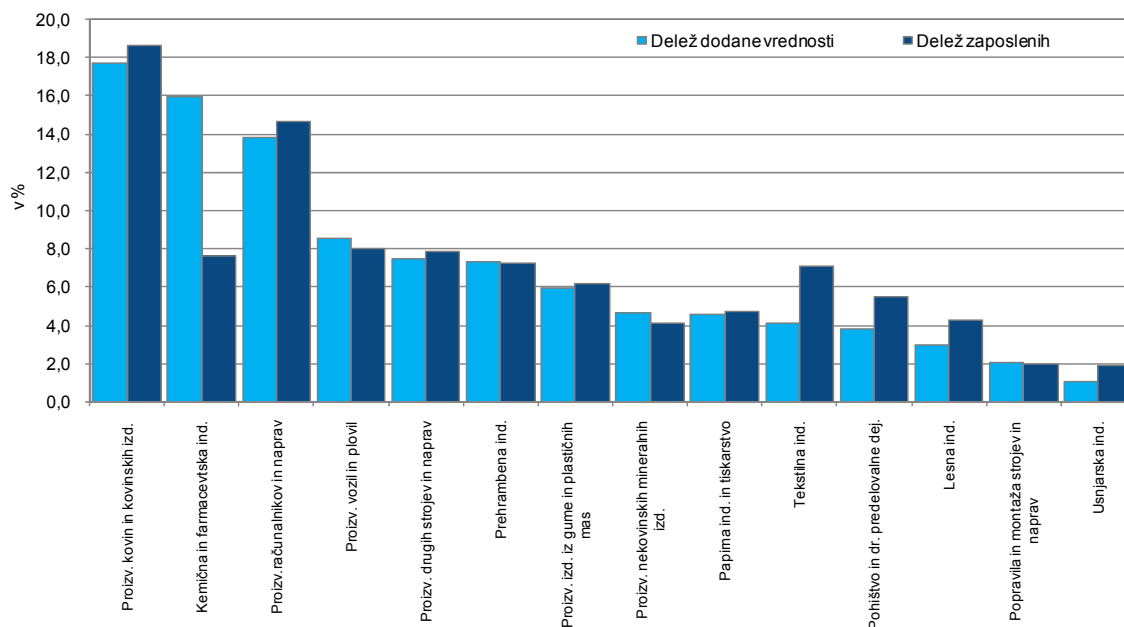
¹⁵ V okviru te dejavnosti je najpomembnejša družba Premogovnik Velenje z okoli dvema tretjinama zaposlenih in z okoli tremi četrtinami ustvarjene dodane vrednosti.

¹⁶ V letu 2008 je bila pri pridobivanju gramoza, peska in gline registrirana na novo večja družba, ki je v predhodnem letu delovala v gradbeništvu in je v letu 2007 v tej dejavnosti ustvarila največ dobička med vsemi družbami.

5 PREDELOVALNE DEJAVNOSTI

Predelovalne dejavnosti so leta 2008 zaposlovale 38,8 % vseh zaposlenih v gospodarskih družbah in ustvarile 35,2 % dodane vrednosti, kar je manj kot v letu pred tem. Število zaposlenih v gospodarskih družbah predelovalnih dejavnosti, ki so v letu 2008 še poslovale, se je povečalo za 0,5 %¹⁷ na 198.011. Dobrih 40 % zaposlenih je bilo v treh panogah, in sicer v *proizvodnji kovin in kovinskih izdelkov, kemični in farmacevtski industriji ter v proizvodnji računalnikov in naprav*. Te panoge so skupaj ustvarile 47,5 % dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti. Rast dodane vrednosti prvih dveh panog je bila v letu 2008 nad povprečjem predelovalnih dejavnosti (2,0 %), kar pomeni, da se je glede na leto 2007 še povečala koncentracija proizvodnje v teh industrijah. Po drugi strani pa predelovalne dejavnosti že vrsto let izgubljajo delež med vsemi družbami slovenskega gospodarstva, in sicer predvsem med zaposlenimi. To je delno posledica same strukture rasti slovenske predelovalne industrije, saj delovno intenzivne panoge, kot npr. tekstilna in usnjarska ter z lesom povezana industrija, že vrsto let izgubljajo svoj pomen. V letu 2008 pa je bilo zmanjšanje deleža predelovalne industrije med vsemi družbami še večje, saj so bile predelovalne dejavnosti med prvimi, ki so začutile posledice mednarodne finančne in gospodarske krize.

Slika 9: Delež dodane vrednosti in zaposlenih posameznih panog v celotnih predelovalnih dejavnostih, 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: Podpodročje proizvodnje koksa in naftnih derivatov pomeni 0,04 % dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti in ga zaradi majhnosti v nadaljnji analizi ne upoštevamo.

¹⁷ Primerjava z družbami, ki so izkaze uspeha oddale v letu 2007 za tekoče leto, bi verjetno podobno kot podatki Statističnega registra delovno aktivnega prebivalstva, pokazala zmanjšanje števila zaposlenih v predelovalnih dejavnosti v letu 2008. Deloma lahko razliko pojasnimo z družbami, ki so v letu 2008 prenehale delovati ali pa so bile v stečajnem postopku in tako poslovnih izidov za leto 2008 niso oddale, kar pomeni, da niso zajete v podatkih za leti 2007 in 2008, ki jih analiziramo v tem delovnem zvezku.

Tabela 5: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb predelovalnih dejavnosti v letih 2007 in 2008

	2007 ¹	2008
Število gospodarskih družb	6.676	6.676
Število zaposlenih ²	197.011	198.011
Delež dejavnosti v zaposlenosti (v %)	40,1	38,8
Delež v dodani vrednosti vseh družb (v %)	37,2	35,2
Neto ³ čisti dobiček/izguba poslovnega leta (v tisoč EUR)	947.437	588.073
VELIKOST		
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	3.270	3.512
Število zaposlenih/podjetje	29,5	29,7
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI		
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)		114
GOSPODARNOST		
Gospodarnost poslovanja	1,057	1,046
DONOSNOST		
Donosnost sredstev (v %)		2,60
Donosnost prihodkov (v %)	3,90	2,35
PRODUKTIVNOST		
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	31.541	32.003
DELOVNA STROŠKOVNOST		
Stroški dela / zaposlenega (v EUR)	18.983	20.135
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	60,2	62,9
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST		
Delež dolga v virih sredstev (v %)	55,9	57,9
Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev (v %)	37,4	39,3
Kapitalska pokritost stalnih sredstev (v %)	81,3	76,5
Dolgoročna pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	91,1	87,3
IZVOZNA USMERJENOST		
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje (v %)	63,6	62,6
STRUKTURA SREDSTEV		
Delež stalnih sredstev v sredstvih (v %)	54,3	55,0
Delež proizvodnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v stalnih sredstvih (v %)	30,5	30,1

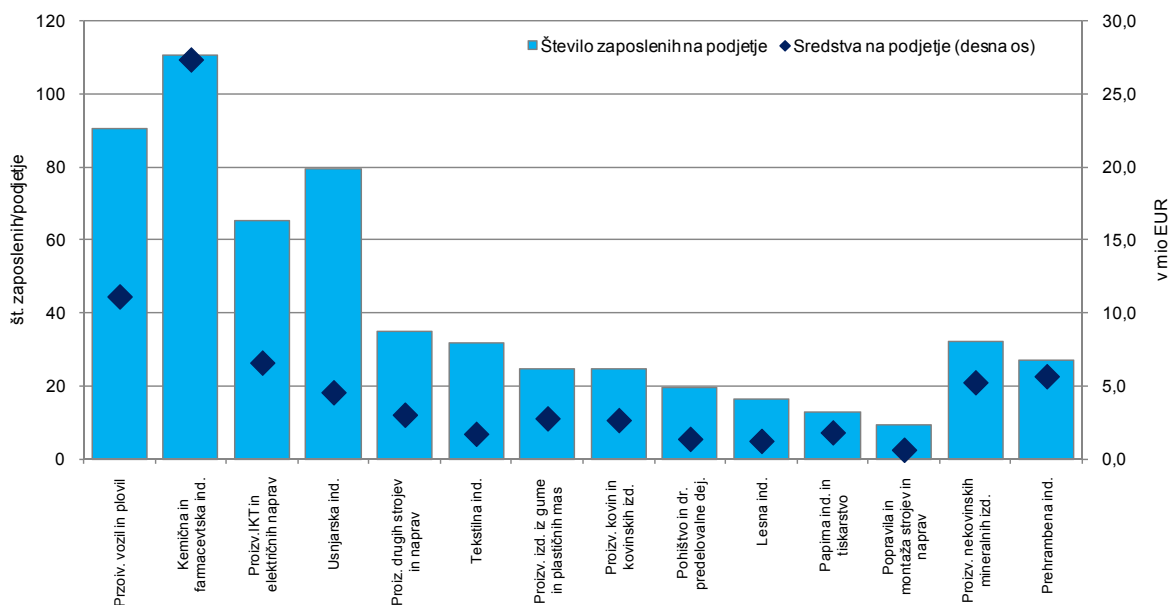
Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹Ker so zaradi spremembe klasifikacije SKD podatki za leto 2008 neprimerljivi s podatki iz bilanc družb za pretekla leta na ravni dejavnosti, tokrat za leto 2007 uporabljamo podatke, ki se nanašajo le na gospodarske družbe, ki so poslovale v letu 2008. ² Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ³ Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Družbe predelovalnih dejavnosti, predvsem najbolj izvozno usmerjene, so med večjimi v gospodarstvu. V predelovalnih dejavnostih je leta 2008 delovalo 6.676 gospodarskih družb. Med njimi že nekaj let narašča število mikro in malih podjetij (6.158). Kljub temu pa so družbe predelovalne industrije med večjimi v gospodarstvu, in sicer po številu zaposlenih in po vrednosti v proizvodnji uporabljenih sredstev. V povprečju gospodarska družba predelovalnih dejavnosti zaposluje približno 30 delavcev, povprečje za celotno gospodarstvo pa je nekaj manj kot 10 zaposlenih na podjetje. Med panogami predelovalnih dejavnosti po

velikosti izstopata predvsem dve najbolj izvozno usmerjeni in tehnološko zahtevni panogi, ki na tujih trgih izkoriščata ekonomije obsega, in sicer *proizvodnja vozil in plovil* ter *kemična in farmacevtska industrija*.

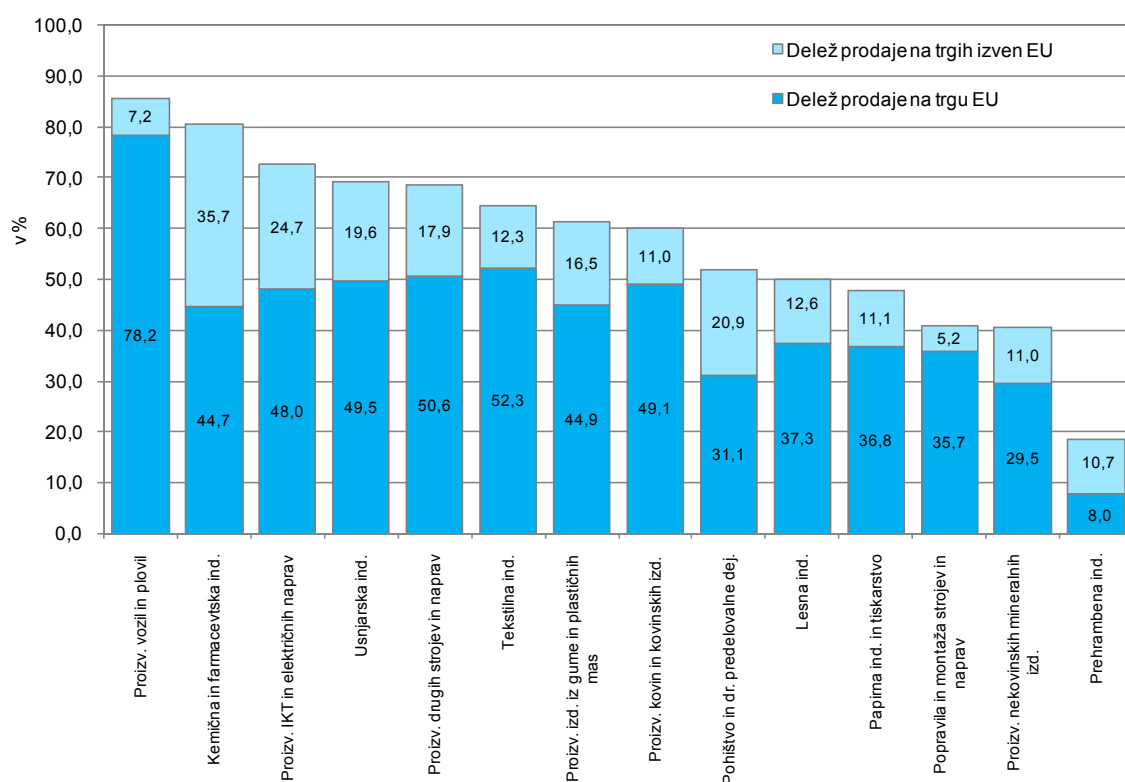
Slika 10: Povprečna velikost gospodarskih družb po panogah predelovalnih dejavnosti, 2008

Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.
Opomba: Panoge so razvrščene po izvozni usmerjenosti.

K nizki rasti prihodkov od prodaje v letu 2008 je največ prispevalo znižanje povpraševanja na trgu EU, kar je znižalo izvozno usmerjenost predelovalnih dejavnosti. V letu 2008 se je delež prihodkov od prodaje na tujih trgih v celotnih prihodkih znižal na 62,6 %. To je predvsem posledica znižanja vrednostne prodaje na trgu EU (za 0,4 %), ki je s 46,0-odstotnim deležem najpomembnejši trg slovenske predelovalne industrije. Prodaja na trgu EU je bila glede na predhodno leto nižja v večini panog predelovalnih dejavnosti, nasprotno pa je, razen tekstilni industriji, vsem panogam lani še uspelo povišati prodajo zunaj enotnega evropskega trga. K 7,2-odstotni rasti prihodkov na trgih zunaj EU so največ prispevale družbe za proizvodnjo kovin in kovinskih izdelkov. Na domačem trgu so gospodarske družbe v letu 2008 realizirale za 6 % več prodaje kakor leto pred tem, prodaja pa je bila višja v vseh panogah, razen v usnjarski industriji. Tako je bila na vseh trgih skupaj prodaja družb predelovalnih dejavnosti lani višja za 3,2 % v primerjavi z letom 2007. To je glede na prejšnja leta precejšnja upočasnitev rasti prodaje, predvsem na tujih trgih, kar je posledica vpliva zmanjševanja tujega povpraševanja zaradi mednarodne gospodarske krize proti koncu lanskega leta. Po primerljivih podatkih SURS se je namreč prihodek od prodaje predelovalnih dejavnosti na tujih trgih v zadnjem lanskem četrtletju, torej med občutno zaostritvijo gospodarskih razmer, nominalno znižal kar za 13,4 %. Predelovalne dejavnosti kot najbolj izvozno usmerjen del slovenskega gospodarstva so tako lani najhitreje in v največjem obsegu občutile razsežnosti mednarodne finančne in gospodarske krize.

Slika 11: Izvozna usmerjenost po panogah predelovalnih dejavnosti, 2008

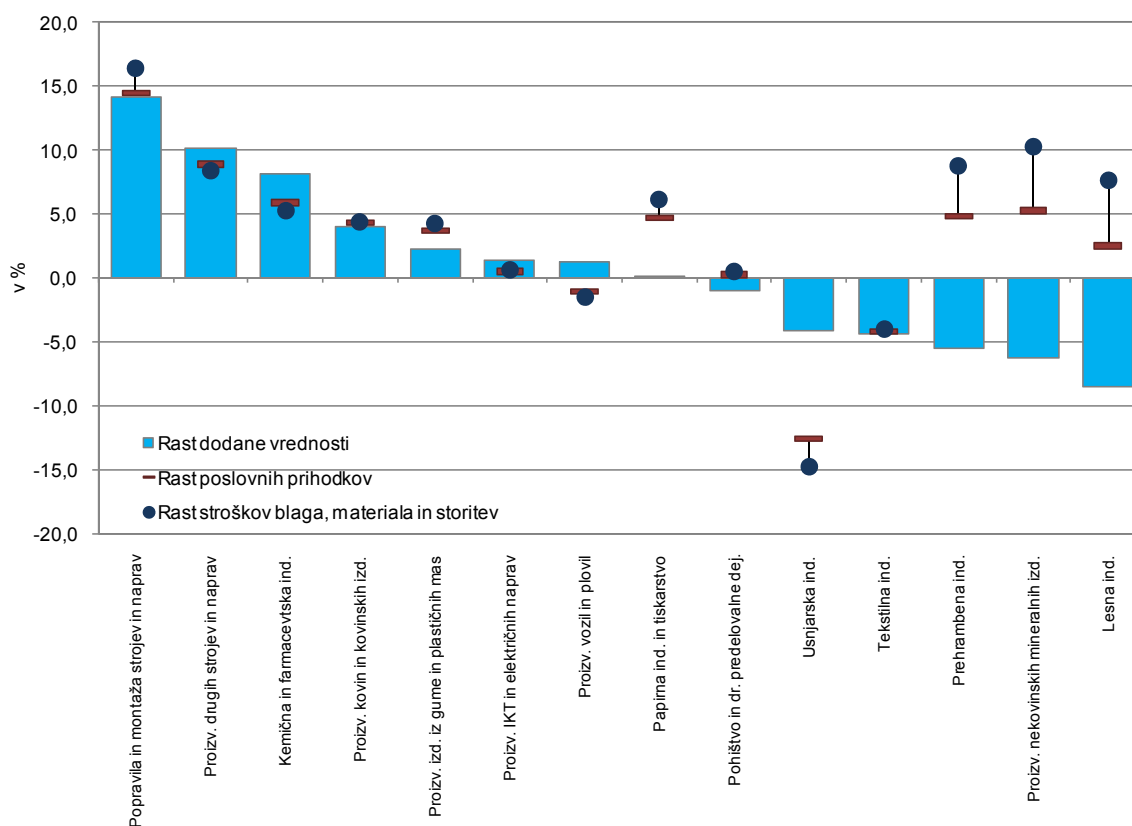
Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Stroški blaga, materiala in storitev so se povišali bolj kot prihodki, tako da se je rast dodane vrednosti v letu 2008 precej upočasnila. Pri družbah predelovalnih dejavnosti so se v primerjavi z letom 2007 povišale vse postavke stroškov blaga, materiala in storitev¹⁸, in sicer skupaj za 3,6 %. Pri tem je bilo relativno povišanje stroškov največje pri stroških najemnine, drugih stroških storitev ter stroških energije. Slednje je ob siceršnjem izboljšanju energetske učinkovitosti proizvodnje predvsem posledica hitro rastočih cen energentov v prvi polovici lanskega leta. Ob nižji rasti poslovnih prihodkov v primerjavi s stroški blaga, materiala in storitev se je dodana vrednost¹⁹ povišala le za 2,0 %. Med večjimi panogami je bila rast dodane vrednosti najvišja v kemični in farmacevtski industriji (8,0 %). Najbolj pa se je skrčila v lesni industriji (-8,5 %) ter v proizvodnji nekovinskih mineralnih izdelkov (-6,2 %). Slednje je ob sicer nadpovprečnem povišanju poslovnih prihodkov (za 5,3 %) proizvodnje nekovinskih mineralnih izdelkov, ki je zelo odvisna od gradbeništva, posledica večjega povišanja stroškov, predvsem stroškov energije, ki je v tej energetsko intenzivni panogi relativno pomemben delež. Podobno je tudi živilskopredelovalna industrija lani nadpovprečno povečala poslovne prihodke, a se je dodana vrednost znižala (-5,5 %), v glavnem kot posledica precejšnjega povišanja stroškov porabljenega materiala, ki je bilo realizirano ob visoki rasti cen kmetijskih pridelkov na svetovnem in domačem trgu (več o poslovanju živilskopredelovalne industrije v poglavju 3.2).

¹⁸ Vključujejo: nabavno vrednost prodanega blaga in materiala, stroške materiala, stroške energije, druge stroške materiala, transportne storitve, najemnine, povračila stroškov zaposlenec v zvezi z delom in druge stroške storitev.

¹⁹ Dodana vrednost je izračunana kot razlika med poslovnimi prihodki na eni strani in stroški blaga, materiala in storitev ter drugih poslovnih odhodkov na drugi strani. Vrednost zadnjih je v primerjavi s stroški blaga, materiala in storitev zanemarljiva.

Slika 12: Rast dodane vrednosti, poslovnih prihodkov in stroškov blaga, materiala in storitev v gospodarskih družbah predelovalnih dejavnosti, 2008

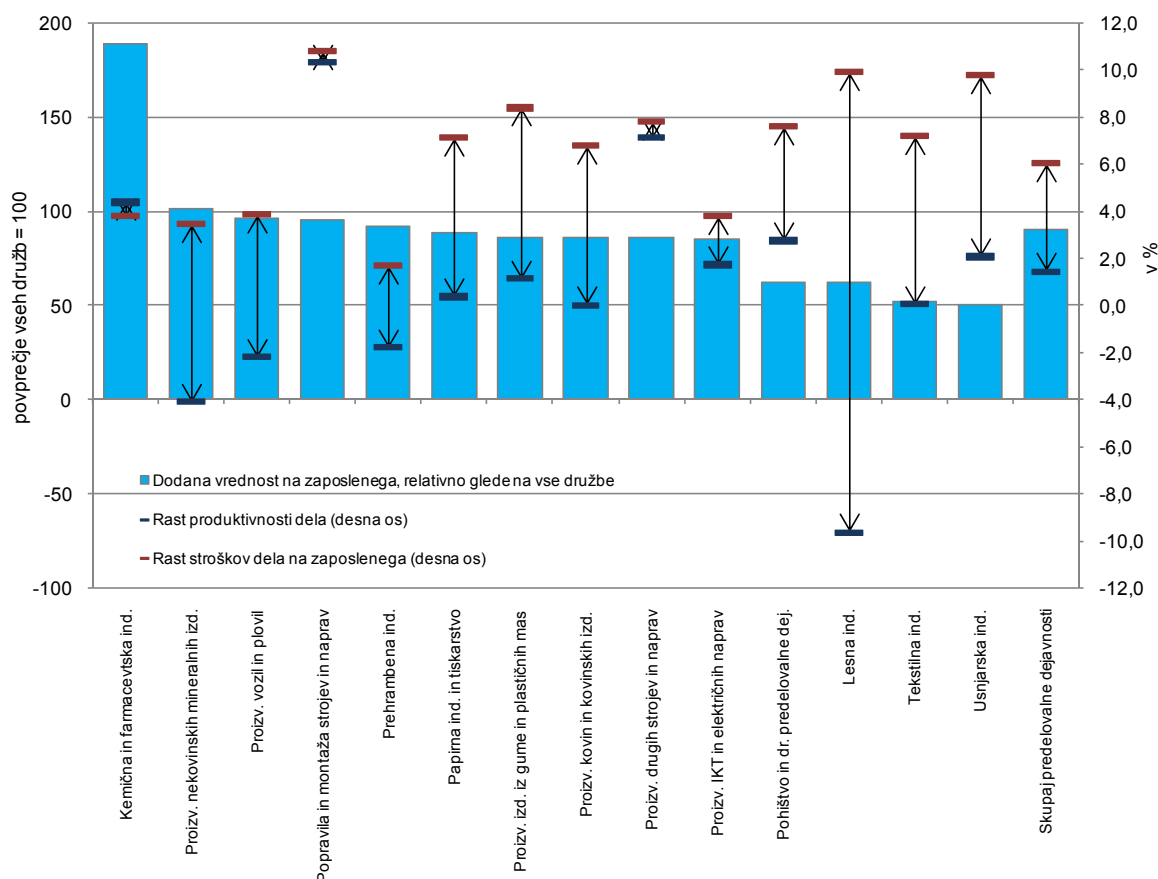
Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Povečanje stroškov dela na zaposlenega je bilo večje od povišanja produktivnosti. Produktivnost dela, merjena kot dodana vrednost na zaposlenega, se je povečala za skromnih 1,5 % oziroma precej manj kot v povprečju v vseh gospodarskih družbah slovenskega gospodarstva (3,8 %), kar pomeni, da se je zaostanek za povprečno ravno produktivnosti celotnega gospodarstva še povečal (gl. Slika 13). Po drugi strani pa so se v letu 2008 stroški dela na zaposlenega povišali za 6,1 %. Delno je tako visoka rast stroškov dela posledica prilagoditve visoki produktivnosti in inflaciji v letu 2007, kljub temu pa je bila lanska rast stroškov dela na zaposlenega najvišja od leta 2003, odkar imamo primerljive podatke²⁰. Slednje je privedlo do občutnega povečanja stroškov dela na enoto proizvoda. Čeprav so se povišali tudi v naših najpomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah, je bilo poslabšanje v Sloveniji večje, kar slabo vpliva na konkurenčnost slovenske predelovalne industrije²¹. To še posebej vpliva na panoge, ki so najbolj odvisne od prodaje na tujih trgih. Gibanje njihovih stroškov dela v razmerju do dodane vrednosti pa je bilo nekoliko ugodnejše kot pri panogah, ki večino prodaje realizirajo doma. Pri izvozno usmerjenih panogah so se ob sicer nizki rasti produktivnosti (0,6 %) stroški dela na zaposlenega povišali za 4,4 %. V panogah, ki več kot polovico prodaje namenijo na domači trg, pa se produktivnost v primerjavi z letom 2007 praktično ni spremenila (0,1-odstotna rast), stroški dela na zaposlenega pa so bili višji kar za 5,1 %.

²⁰ Čeprav se od leta 2008 podjetja uvrščajo v panoge po spremenjeni Standardni klasifikaciji dejavnosti, ocenjujemo, da na agregat predelovalnih dejavnosti sprememba ne vpliva bistveno.

²¹ Gl. Ekonomsko ogledalo (marec 2009).

Slika 13: Raven in rast produktivnosti dela ter rast stroškov dela na zaposlenega v letu 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

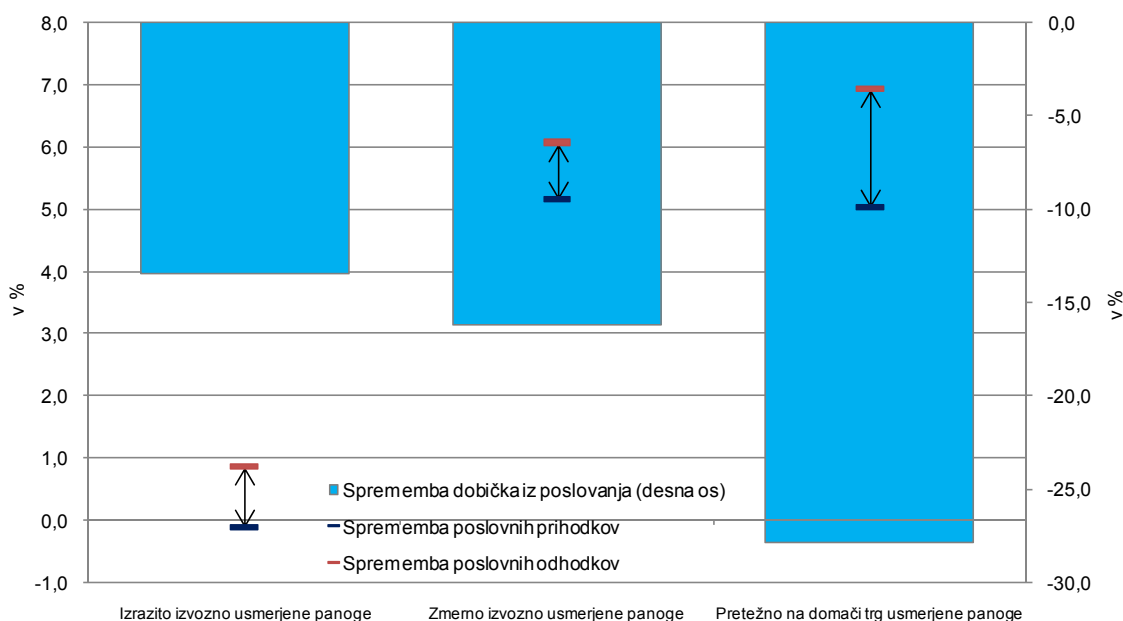
Ob hitrejši rasti stroškov blaga, materiala in storitev ter stroškov dela od rasti poslovnih prihodkov se je precej zmanjšal dobiček iz poslovanja. Glede na konjunktorno sicer zelo ugodno leto 2007 se je dobiček iz poslovanja gospodarskih družb predelovalnih dejavnosti znižal za 17 % na 1.072,1 mio EUR. Med posameznimi panogami se je neto dobiček iz poslovanja povečal glede na leto 2007 v kemični in farmacevtski industriji²² (za 8,8 %) ter v proizvodnji drugih strojev in naprav (4,6 %). Druge panoge so leto 2008 končale s slabšim poslovnim izidom kot v predhodnem letu. To velja predvsem za lesnopredelovalno (-77,2 %) in papirno industrijo (61,2 %) ter za tekstilno (-52,3 %) in usnjarsko industrijo (-57,3 %). Zanimivo je, da izrazito izvozno usmerjene panoge, ki so v največjem obsegu občutile padec naročil, na koncu leta niso imele najslabših izidov, kar lahko v določeni meri pojasnimo z racionalizacijo stroškov proizvodnje (gl. prejšnji odstavek).

Še precej bolj kot dobiček iz poslovanja se je lani poslabšal izid iz financiranja. Neto izguba iz financiranja, ki je za dejavnost predelovalne industrije sicer povsem običajna, se je lani povečala za dvakrat v primerjavi z letom 2007 in dosegla že 343,2 mio EUR, tako da je že precej pomemben delež končnega poslovnega izida predelovalnih dejavnosti. Po eni strani je bilo lani nizko povišanje finančnih prihodkov kot posledica znižanja finančnih prihodkov iz deležev, po drugi strani pa visoko povišanje finančnih odhodkov. Slednje predvsem zaradi visoke rasti finančnih odhodkov iz oslabitve in odpisov finančnih naložb ter finančnih

²² Medtem ko se je dobiček precej znižal v proizvodnji kemikalij, je to znižanje več kot nadomestilo 16,5-odstotno povišanje dobička farmacevtske industrije.

odhodkov iz posojil, prejetih od bank. Precejšnje znižanje vrednosti naložb na eni strani in poslabšanje pogojev financiranja sta že delno posledici izbruha finančne krize v drugi polovici leta 2008. Poleg tega pa so se podjetja lani ponovno precej zadolžila. Delno je bilo zadolževanje posledica povečanja v proizvodnji uporabljenih sredstev, pri čemer so se povečala dolgoročna (8,8 %) in kratkoročna sredstva (5,6 %). Ker so gospodarske družbe povečano vrednost sredstev financirale bolj z zadolževanjem kot s kapitalom, se je delež dolga v virih sredstev povečal na 57,9 % (v letu 2007 je znašal 55,9 %).

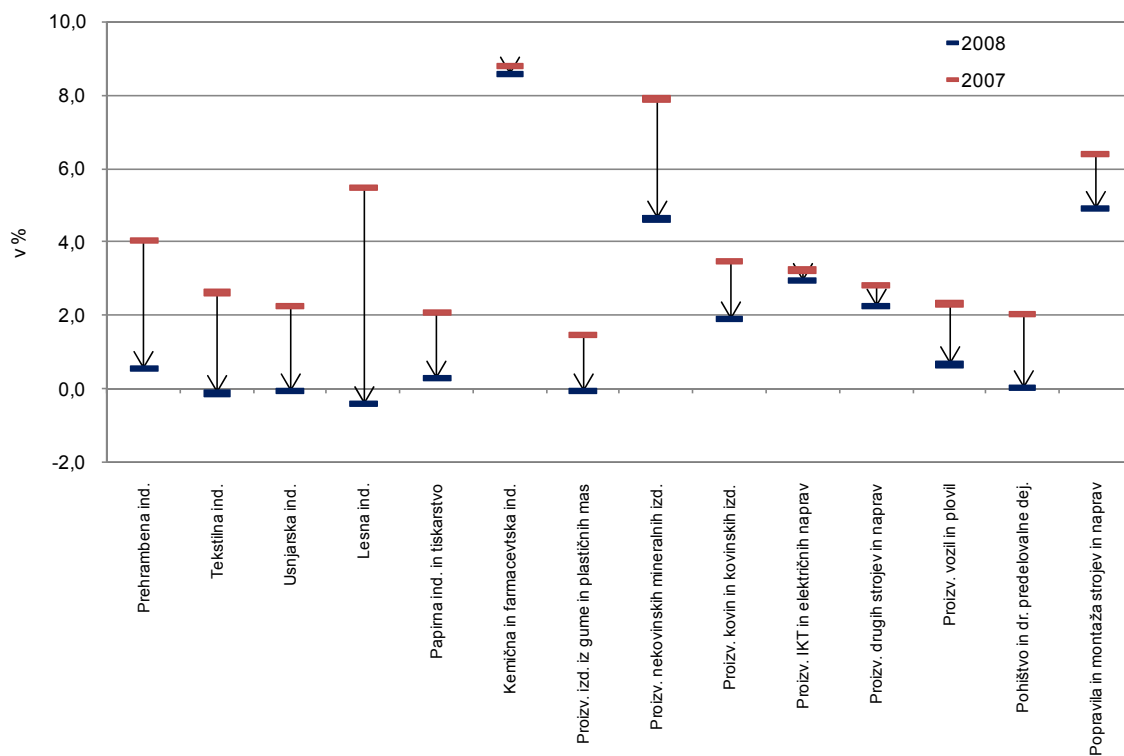
Slika 14: Rast poslovnih prihodkov in odhodkov skupin predelovalnih dejavnosti po izvozni usmerjenosti, 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slab poslovni in finančni izid se je pokazal v močnem poslabšanju kazalnikov donosnosti. Zaradi občutnega poslabšanja izgube iz financiranja, ki je k znižanju končnega dobička prispeval še več kot dobiček iz poslovanja, se je neto čisti dobiček obračunskega obdobja znižal za 37,9 % na 588,1 mio EUR. Neto dobiček obračunskega obdobja se je podobno kot dobiček iz poslovanja znižal v vseh panogah, razen v kemični in farmacevtski industriji. Kar sedem panog predelovalnih dejavnosti pa je leto 2008 zaključilo z neto čisto izgubo (proizvodnja živil, proizvodnja oblačil, proizvodnja usnja, obdelava in predelava lesa, proizvodnja papirja, proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas, proizvodnja drugih vozil in plovil). Ob siceršnji rasti poslovnih prihodkov v večini panog predelovalnih dejavnosti se je donosnost prodaje zmanjšala v vseh panogah. Največje znižanje donosnosti je bilo v nekaterih tehnološko manj zahtevnih panogah, ki imajo že tako relativno nizko donosnost, v letu 2008 pa je bila večinoma negativna (panoge so poslovale z izgubo). Najmanjše znižanje donosnosti je bilo v kemični in farmacevtski industriji, ki je tako ostala daleč najbolj donosna panoga predelovalnih dejavnosti.

Slika 15: Donosnost prodaje po panogah predelovalnih dejavnosti v letih 2007 in 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

6 OSKRBA Z VODO; RAVNANJE Z ODPLAKAMI IN ODPADKI; SANIRANJE OKOLJA

Oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki ter saniranje okolja (SKD E) je dejavnost z malo družbami, v katerih je v povprečju precej več sredstev in zaposlenih kot v povprečju vseh gospodarskih družb skupaj, dodana vrednost na zaposlenega pa je v višini povprečja vseh gospodarskih družb. Dejavnost E je v letu 2008 zaposlovala 1,7 % zaposlenih v gospodarskih družbah, prav tak je bil tudi delež ustvarjene dodane vrednosti te dejavnosti v vsej ustvarjeni dodani vrednosti gospodarskih družb v letu 2008. V tej dejavnosti je sicer malo družb (260), ki so imele v letu 2008 3,4-krat več zaposlenih in pa 4,3-krat več sredstev na podjetje kot v povprečju vseh gospodarskih družb. Ob povečanju števila zaposlenih (za 3,5 %) se je produktivnost dela, merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega, v letu 2008 le rahlo povečala (na 35.927 EUR) in bila praktično na ravni povprečja vseh gospodarskih družb.

V letu 2008 se je poslovni izid gospodarskih družb v dejavnosti E poslabšal. Neto čisti dobiček se je skoraj prepolovil, pri čemer je bilo tri četrtine ustvarjenega samo pri zbiranju in odvozu odpadkov ter ravnanju z njimi (oddelek 38). Gospodarnost poslovanja se je v letu 2008 znižala, tako da se je razlika do povprečja vseh družb še povečala; pri čemer so poslovni prihodki (tako kot že v letu 2007) presejali poslovne odhodke le v dejavnostih, ki se ukvarjata z odpadki in s saniranjem okolja (oddelka 38 in 39; pri oskrbi z vodo in ravnanju z odplakami pa so bili manjši). Tudi donosnost prihodkov se je v letu 2008 znižala in bila na ravni povprečja gospodarskih družb. Sicer je za družbe v dejavnosti E v primerjavi s povprečjem gospodarstva ob višji kapitalni intenzivnosti značilna nižja donosnost sredstev. Glede kazalnikov financiranja je za te družbe značilen precej večji delež dolga v virih sredstev kot v povprečju vseh gospodarskih družb, ki je predvsem dolgoročni dolg; v letu 2008 se je zadolženost povečala, vendar predvsem zaradi povečanja kratkoročnega dolga. Za te dejavnosti so značilni tudi višji delež stalnih sredstev v vseh sredstvih, nižji delež strojev in opreme v stalnih sredstvih in pa nižja izvozna usmerjenost glede na povprečje vseh družb; vrednosti vseh teh kazalnikov so se v letu 2008 za dejavnost SKD E zmanjšale.

V dejavnosti zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode (oddelek 36) se je poslovanje v letu 2008 precej poslabšalo. Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode pomeni skoraj polovico ustvarjene dodane vrednosti celotne dejavnosti E. Glede na povprečje celotne dejavnosti imajo družbe v tej dejavnosti višja sredstva in pa nižji delež kratkoročnih obveznosti, nižji sta tudi gospodarnost poslovanja in donosnost sredstev. V letu 2008 so se v družbah, ki se ukvarjajo z zbiranjem, prečiščevanjem in distribucijo vode, sredstva na podjetje še povečala, povečala sta se delež kratkoročnih obveznosti in delež dolga v virih sredstev. Gospodarnost poslovanja in donosnost prihodkov pa sta se še poslabšali, saj je neto dobiček dosegel le 40 % neto dobička iz leta 2007.

V dejavnosti ravnanje z odplakami (oddelek 37) je bila v letu 2008 donosnost prihodkov praktično nič. Dejavnost ravnanje z odplakami ustvari le 4 % ustvarjene dodane vrednosti celotne dejavnosti E. Glede na povprečje celotne dejavnosti imajo podjetja v tej dejavnosti višja sredstva na zaposlenega in višji delež dolga v virih sredstev, nižji pa sta delež kratkoročnih obveznosti in kapitalna pokritost stalnih sredstev. Glede na celotno dejavnost E je nižja tudi gospodarnost poslovanja in v letu 2008 tudi donosnost prihodkov, ki se je praktično ob izničenju neto dobička močno zmanjšala. V letu 2008 se je zmanjšala tudi dodana vrednost na zaposlenega, ki je sicer višja kot v povprečju celotne dejavnosti E, delež stroškov dela v dodani vrednosti pa se je povečal. V letu 2008 sta se zmanjšala tudi kapitalna pokritost stalnih sredstev in delež dolgoročnih sredstev v vseh sredstvih, povečal pa se je delež opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih.

Tabela 6: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb za oskrbo z vodo, ravnanje z odpadki in odpadki ter saniranje okolja v letih 2007 in 2008

	2007 ¹	2008
Število gospodarskih družb	260	260
Število zaposlenih ²	8.395	8.693
Delež dejavnosti v zaposlenosti (v %)	1,7	1,7
Delež v dodani vrednosti vseh družb (v %)	1,8	1,7
Neto ³ čisti dobiček/izguba poslovnega leta (v tisoč EUR)	30.987	18.447
VELIKOST		
Sredstva / podjetje (v tisoč EUR)	8.161	8.637
Število zaposlenih / podjetje	32,3	33,4
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI		
Povprečna sredstva / zaposlenega (v tisoč EUR)		251,2
GOSPODARNOST		
Gospodarnost poslovanja	1,02	1,00
DONOSNOST		
Donosnost sredstev (v %)		0,8
Donosnost prihodkov (v %)	3,7	2,0
PRODUKTIVNOST		
Dodana vrednost / zap. (v EUR)	35.265	35.927
DELOVNA STROŠKOVNOST		
Stroški dela / zaposlenega (v EUR)	21.346	22.909
Stroški dela v dodani vrednosti (v %)	60,5	63,8
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST		
Delež dolga v virih sredstev (v %)	78,9	79,6
Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev (v %)	12,7	13,6
Kapitalska pokritost stalnih sredstev (v %)	25,2	24,6
Dolgoročna pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	103,0	102,7
IZVOZNA USMERJENOST		
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje (v %)	12,3	10,3
STRUKTURA SREDSTEV		
Delež stalnih sredstev v sredstvih (v %)	83,5	82,9
Delež proizvodnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v stalnih sredstvih (v %)	16,4	13,8

Vir podatkov: AJ PES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹Ker so zaradi spremembe klasifikacije SKD podatki za leto 2008 neprimerljivi s podatki iz bilanc družb za pretekla leta na ravni dejavnosti, tokrat za leto 2007, uporabljamo podatke, ki se nanašajo le na gospodarske družbe, ki so poslovale v letu 2008. ²Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ³Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

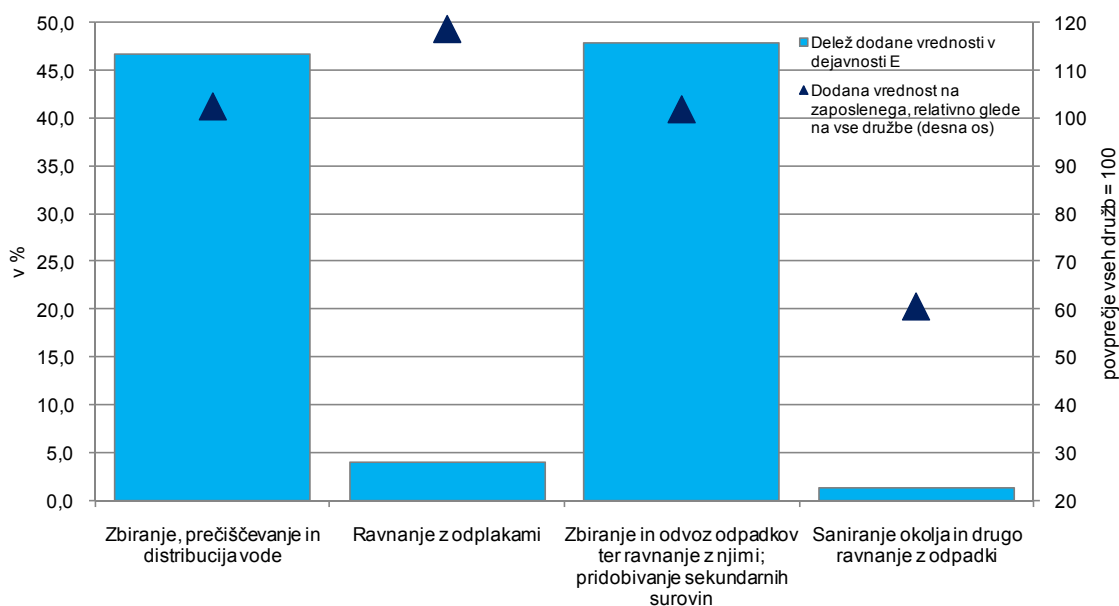
V dejavnostih, ki se ukvarjajo z odpadki (oddelek 38), se je poslovanje v letu 2008 nekoliko poslabšalo, vendar je bilo boljše kot v povprečju celotne dejavnosti E. V dejavnosti zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi; pridobivanje sekundarnih surovin (oddelek 38) ustvarijo skoraj polovico dodane vrednosti celotne dejavnosti E. V tem dobro polovico dodane vrednosti ustvarijo družbe, ki se ukvarjajo z zbiranjem in odvozom odpadkov, desetino družbe, ki ravnajo z odpadki, in dobro tretjino družbe, ki iz odpadkov pridobivajo sekundarne surovine. Glede na povprečje celotne dejavnosti E imajo družbe, ki se ukvarjajo z odpadki, manj sredstev na podjetje in na zaposlenega in večji delež kratkoročnih obveznosti ter

večjo kapitalsko pokritost sredstev, večji je tudi delež opreme in strojev v dolgoročnih sredstvih. Glede na celotno dejavnost E te družbe dosegajo tudi višjo gospodarnost poslovanja, višjo donosnost prihodkov in donosnost sredstev, močno višja pa je izvozna usmerjenost. V letu 2008 se je v tej dejavnosti dosežen neto dobiček zmanjšal za četrtno, s tem sta se zmanjšali tudi gospodarnost poslovanja in donosnost prihodkov. Glede na leto 2007 sta se v teh družbah zmanjšali tudi izvozna usmerjenost in kapitalaska pokritost stalnih sredstev, povečala pa so se sredstva na podjetje in pa delež dolgoročnih sredstev v vseh sredstvih.

V letu 2008 se je donosnost prihodkov v dejavnosti saniranja okolja (oddelek 39) še povečala.

Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki predstavlja le 1 % ustvarjene dodane vrednosti celotne dejavnosti E. Glede na povprečje celotne dejavnosti imajo družbe, ki sanirajo okolje, v povprečju bistveno manj sredstev, nižji je delež dolga v virih sredstev, precej višja pa sta delež kratkoročnih obveznosti in kapitalaska pokritost stalnih sredstev. Precej nižji je tudi delež dolgoročnih sredstev v sredstvih, višji pa delež opreme in strojev v dolgoročnih sredstvih. Nižja kot v celotni dejavnosti E je tudi dodana vrednost na zaposlenega in stroški dela na zaposlenega, močno višja pa donosnost sredstev, prihodkov in gospodarnost poslovanja. V letu 2008 se je neto čisti dobiček v tej dejavnosti glede na leto 2007 rahlo povečal, s tem je bila višja tudi donosnost prihodkov, poslabšala pa se je gospodarnost poslovanja.

Slika 16: Struktura dodane vrednosti in dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki ter saniranje okolja, 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

7 OSKRBA Z ELEKTRIKO, PLINOM IN PARO

Oskrba z elektriko, plinom in paro (SKD D) je kapitalno intenzivna dejavnost z majhnim številom družb, ki pa so nadpovprečno velike, njihova rast dodane vrednosti pa je bila lani dosti višja kot v celotnem gospodarstvu. V letu 2008 je imela povprečna družba v dejavnosti D 12-krat več sredstev in skoraj 4-krat več zaposlenih od povprečne družbe v gospodarstvu. Dodana vrednost se je lani povečala za 13,7 % (pri vseh družbah za 7,9 %), v zadnjih šestih letih pa za 43,7 %, kar je manj kot pri vseh družbah. Zato se je tudi delež ustvarjene dodane vrednosti te dejavnosti v vseh družbah znižal v tem obdobju za 0,3 o. t., na 3,5 %. Produktivnost dela, merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega, je bila tudi po zaslugi visoke kapitalne intenzivnosti precej višja (82,7 tisoč EUR), kakor znaša povprečje vseh družb (35,3 tisoč EUR).

Tabela 7: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb za oskrbo z elektriko, plinom in paro v obdobju 2007–2008

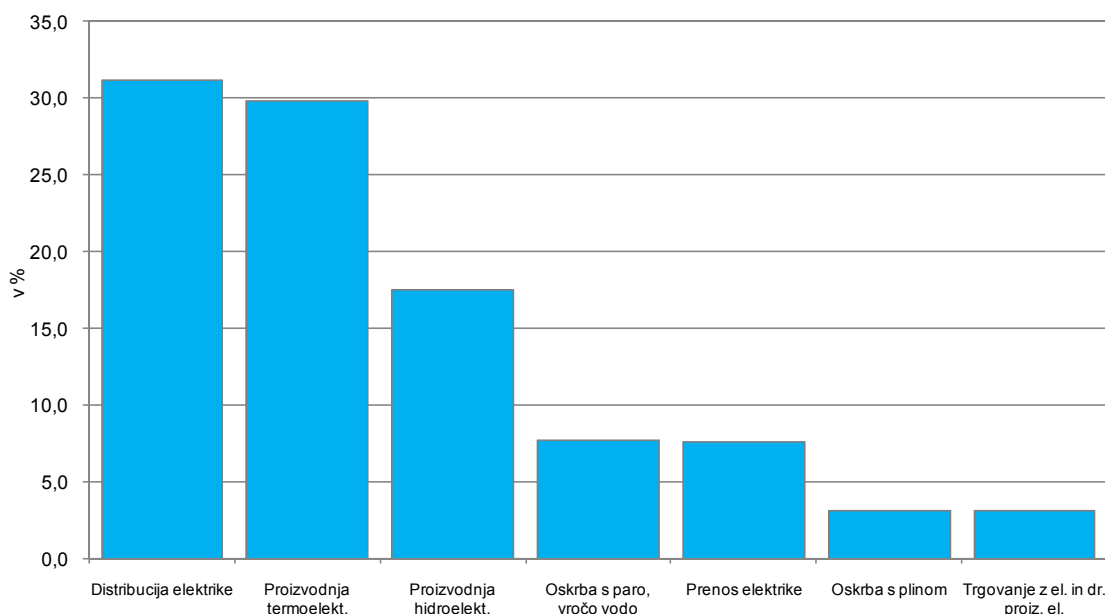
	2007 ¹	2008
Število gospodarskih družb	206	206
Število zaposlenih ²	7.563	7.542
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	1,5	1,5
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	3,3	3,5
Neto ³ čisti dobiček/izguba (v tisoč EUR)	109.020	104.895
VELIKOST PODJETJA		
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	21.255	23.681
Število zaposlenih/podjetje	36,7	36,6
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI		
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)		614
GOSPODARNOST		
Gospodarnost poslovanja	1,043	1,052
DONOSNOST		
Donosnost sredstev (v %)		2,3
Donosnost prihodkov (v %)	4,5	3,6
PRODUKTIVNOST		
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	72.534	82.690
DELOVNA STROŠKOVNOST		
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	29.168	31.831
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	40,2	38,5
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST		
Delež dolga v virih sredstev (v %)	26,6	28,5
Delež kratkor. obveznosti v virih sredstev (v %)	14,3	15,1
Kapitalska pokritost stalnih sredstev (v %)	90,4	88,5
Dolgor. pokritost dolgor. sredstev in zalog (v %)	102,5	101,5
IZVOZNA USMERJENOST		
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje (v %)	10,4	8,6
STRUKTURA SREDSTEV		
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	81,2	80,8
Delež proizvodnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih (v %)	34,0	33,1

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹Ker so zaradi spremembe klasifikacije SKD podatki za leto 2008 neprimerljivi s podatki iz bilanc družb za pretekla leta na ravni dejavnosti, tokrat za leto 2007 uporabljamo podatke, ki se nanašajo le na gospodarske družbe, ki so poslovale v letu 2008. ²Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ³Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Neto čisti dobiček v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro se je v letu 2008 malenkostno zmanjšal, neto dobiček iz poslovanja pa je bil precej višji kot v predhodnem letu. V letu 2008 je neto čisti dobiček znašal 104,9 mio EUR in se je v primerjavi z letom 2007 znižal le za 3,8 % (pri vseh družbah znižanje za več kot polovico). Neto dobiček iz poslovanja je znašal kar 140,6 mio EUR oziroma 42,5 % več kot v letu 2007 (pri vseh družbah znižanje za 3,1 %). Finančni odhodki so presegli prihodke za 10,7 mio EUR (v letu 2007 so bili prihodki višji za 7 mio EUR). Neto izguba zunaj rednega delovanja je znašala 0,6 mio EUR (leto prej neto dobiček v višini 8,6 mio EUR). Zlasti opazna je tudi sprememba pri davkih, saj se je njihova višina predvsem zaradi odloženih davkov v letu 2007 v letu 2008 povišala na 24,4 mio EUR. Gospodarnost (ekonomičnost) poslovanja pri oskrbi z elektriko, plinom in paro v višini 1,052 je bila lani že višja od povprečne vseh družb skupaj (1,043). Prav tako je bila višja kot pri družbah skupaj tudi donosnost na sredstva in prihodke (2,2 % in 3,6 %). Zadolženost se z leti povečuje, a je delež dolga v virih sredstev z 28,5 % še vedno več kot pol manjši kot pri vseh družbah. Delež izvoznih prihodkov pa je bil v letu 2008 več kot trikrat nižji kakor pri vseh družbah in je znašal 8,6 %.

Slika 17: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro, 2008

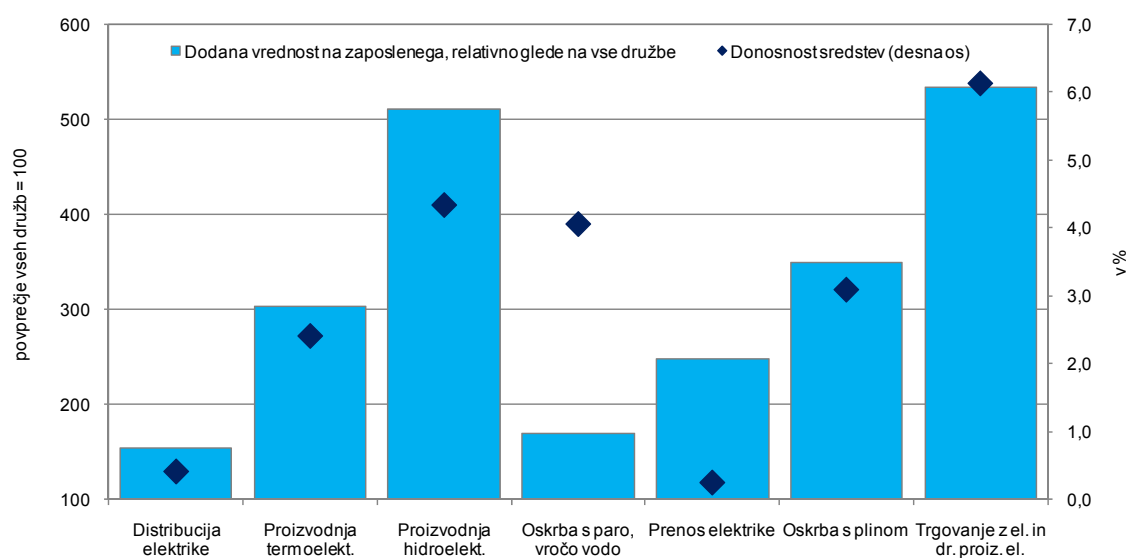

Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

V okviru dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro je največja dejavnost oskrba z elektriko (skupina SKD 35.1), kjer so lani ponovno najboljši poslovni izid dosegli v proizvodnji hidroelektrarn. Pri oskrbi z elektriko so v letu 2008 ustvarili skoraj devet desetih dodane vrednosti oskrbe z elektriko, plinom in paro. Neto čisti dobiček je znašal 88,7 mio EUR in se je glede na leto prej znižal za 12,0 %. V okviru dejavnosti oskrba z elektriko so največ neto čistega dobička, 47,1 mio EUR, ustvarili v proizvodnji hidroelektrarn. Ta je bil za 13,8 % manjši kot v letu 2007, vendar pa se je za 23,6 % povečal dobiček iz poslovanja, kar je podobno povečanju proizvodnje hidroelektrarn (merjeno v GWh) v letu 2008 (za 24,6 % po podatkih ELES). V dejavnosti proizvodnja hidroelektrarn so manjši celotni neto čisti dobiček lani izkazali predvsem zaradi več plačanih davkov v tem letu. V letu 2007 je namreč negativna postavka odloženih davkov povečala neto čisti dobiček za 7,8 mio EUR, v letu 2008 pa so pozitivni odloženi davki pomenili za 7,9 mio EUR nižji neto čisti dobiček. Celotni dobiček hidroelektrarn pred davki se je namreč s 50,3 mio EUR v letu 2007 povečal na 60 mio EUR v letu 2008, kar pomeni, da so v letu 2008 dejansko zelo uspešno poslovali.

Drugi največji neto čisti dobiček v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro so v letu 2008 ustvarili v dejavnosti proizvodnja termoelektrom, 26,7 mio EUR (povečanje za 57,4 %). Najbolj, na le 1,2 mio EUR (z 19 mio EUR v letu 2007), se je znižal neto čisti dobiček v dejavnosti prenos električne energije. Distribucija elektrike je s 6 mio EUR skoraj dosegla predlanski poslovni izid, trgovanje z električno energijo pa je bilo z dobičkom v višini 5,2 mio EUR več kot dvakrat uspešnejše. Distribucija električne energije, ki je v letu 2007 ustvarila manjšo izgubo, je v letu 2008 dosegla velik neto dobiček v višini 15,7. Na slabši končni poslovni izid (neto čisti dobiček) je vplivalo zlasti povečanje finančnih odhodkov (za 5 mio EUR), vezanih predvsem na posojila, prejeta od bank, in povečanje drugih izrednih odhodkov (za 8,2 mio EUR).

Slika 18: Dodana vrednost na zaposlenega in donosnost sredstev v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro, 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

V okviru dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro sta oskrba s plinom (skupina SKD 35.2) in oskrba s paro in vročo vodo (skupina SKD 35.3) sicer manjši dejavnosti, a sta lani obe močno izboljšali svoj poslovni izid. V dejavnosti oskrba s plinastimi gorivi se je neto čisti dobiček v letu 2008 povečal za dobrih dva in polkrat²³, na 4,9 mio EUR. Neto dobiček iz poslovanja je bil še višji, 8,4 mio EUR, odhodki od financiranja pa so presegli prihodke za 2,3 mio EUR. V dejavnosti oskrba s paro in vročo vodo so v letu 2008 dosegli 11,3 mio EUR neto čistega dobička, kar je za 79,5 % več kot leto prej. V obeh dejavnostih je bila ekonomičnost poslovanja boljša kot pri družbah skupaj, saj je pri oskrbi s plinom dosegla 1,075, pri oskrbi s paro in vročo vodo pa 1,050.

²³ V letu 2007 je bila v dejavnosti oskrba s plinastimi gorivi vključena še družba Geoplin plinovodi, ki je po SKD 2008 registrirana v dejavnost cevovodni transport. Podatki za dejavnost oskrba s plinastimi gorivi za leto 2008 torej zaradi spremembe klasifikacije SKD niso primerljivi s podatki za to dejavnost v preteklih letih. Po starejših podatkih je imela dejavnost oskrba s plinastimi gorivi predvsem zaradi Geoplina v zadnjih nekaj letih do leta 2007 več kot 10 milijonov EUR dobička.

8 GRADBENIŠTVO

Gospodarske družbe s področja gradbeništva so leta 2008 še okrepile svojo aktivnost. Število zaposlenih se je povečalo kar za 13,9 %, kar je ista stopnja rasti kot leto pred tem in hkrati najvišja rast, odkar razpolagamo s podatki (od leta 1995). Dodana vrednost se je povečala za 20,3 %. Iz mesečnih podatkov SURS o vrednosti opravljenih gradbenih del je razvidno, da se je aktivnost ob koncu leta sicer umirjala, vendar je bila v povprečju leta še vedno visoka. Podobno kot leto pred tem ocenjujemo, da je bila rast visoka na vseh področjih gradbeništva: pri gradnji inženjerskih objektov, gradnji stanovanjskih in tudi nestanovanjskih stavb ter specializiranih gradbenih delih (napeljava, zaključna dela).

Tabela 8: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v gradbeništvu v letih 2007 in 2008

	2007 ¹	2008
Število gospodarskih družb	6.746	6.746
Število zaposlenih ²	49.901	56.817
Delež dejavnosti v zaposlenosti (v %)	10,2	11,1
Delež v dodani vrednosti vseh družb (v %)	7,9	8,7
Neto ³ čisti dobiček/izguba poslovnega leta (v tisoč EUR)	168.675	152.858
VELIKOST		
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	930,8	1.119,8
Število zaposlenih/podjetje	7,4	8,4
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI		
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)		121.735
GOSPODARNOST		
Gospodarnost poslovanja	1,042	1,043
DONOSNOST		
Donosnost sredstev (v %)		2,2
Donosnost prihodkov (v %)	2,6	2,0
PRODUKTIVNOST		
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	26.200	27.685
DELOVNA STROŠKOVNOST		
Stroški dela / zaposlenega (v EUR)	17.228	18.195
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	65,8	65,7
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST		
Delež dolga v virih sredstev (v %)	80,5	81,6
Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev (v %)	62,6	64,4
Kapitalska pokritost stalnih sredstev (v %)	61,3	58,8
Dolgoročna pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	74,8	67,3
IZVOZNA USMERJENOST		
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje (v %)	5,6	5,5
STRUKTURA SREDSTEV		
Delež stalnih sredstev v sredstvih (v %)	31,8	31,4
Delež proizvodjalnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v stalnih sredstvih (v %)	25,4	23,6

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹Ker so zaradi spremembe klasifikacije SKD podatki za leto 2008 neprimerljivi s podatki iz bilanc družb za pretekla leta na ravni dejavnosti, tokrat za leto 2007 uporabljamo podatke, ki se nanašajo le na gospodarske družbe, ki so poslovale v letu 2008. ²Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ³Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Kljub višji aktivnosti se je poslovni izid gradbenih družb zaradi večje finančne izgube v letu 2008 poslabšal. Po nekajletni rasti neto čistega dobička se je lani znižal na 153 mio EUR, obenem se je znižala

tudi donosnost sredstev, kapitala in prihodkov²⁴. Znižanje je bilo posledica povečane neto izgube iz financiranja (lani se je več kot podvojila na 108 mio EUR), neto dobiček iz poslovanja pa se je povečal na 309 mio EUR.

Povečanje neto izgube iz financiranja je bilo povezano predvsem z višjimi odhodki za obresti. Odhodki za obresti so se povečali za 26 mio EUR, kar je več kot polovica celotnega poslabšanja finančnega izida. Finančni izid se je poslabšal tudi zaradi nižjih prihodkov »iz deležev iz drugih naložb« in povečanih oslabitev in odpisov finančnih naložb. Povečanje odhodkov za obresti je povezano z intenzivnim zadolževanjem v preteklih letih, hkrati pa tudi z nižjo rastjo aktivnosti in višanjem obresti proti koncu lanskega leta.

V letu 2008 se je povečala zadolženost ob višjih zalogah. Delež dolga v virih sredstvih je bil lani višji za 1,1 odstotne točke, povečal se je sedmo leto zapored. Podobno kot leto pred tem so se povečale kratkoročne finančne obveznosti do bank. Med sredstvi so se močno povečale zaloge (v strukturi sredstev za 3,2 odstotne točke oziroma 475 mio EUR), predvsem v oddelku gradnja stavb (41).

Povečanje dobička iz poslovanja je povezano z večjo aktivnostjo v gradbeništvu, a so se lani prihodki povečali tudi zaradi povečevanja zalog. Poslovni prihodki so se lani povečali za 17,2 %. Povečanje je bilo relativno enakomerno razporejeno po vseh treh oddelkih gradbeništvu (gl. Tabela 9). Rast je bila najvišja pri gradnji stavb, a je bila v precejšnji meri realizirana iz povečanja zalog (kar 5,0 odstotne točke). Povečanje zalog je bilo leta 2008 kar 4,5 % vseh poslovnih prihodkov družb v gradbeništvu (v vseh družbah skupaj 0,8 %). Zaloge so bile konec lanskega leta že 21,5 % vseh sredstev v gradbeništvu, v oddelku gradnje stavb pa celo 32,8 % sredstev.

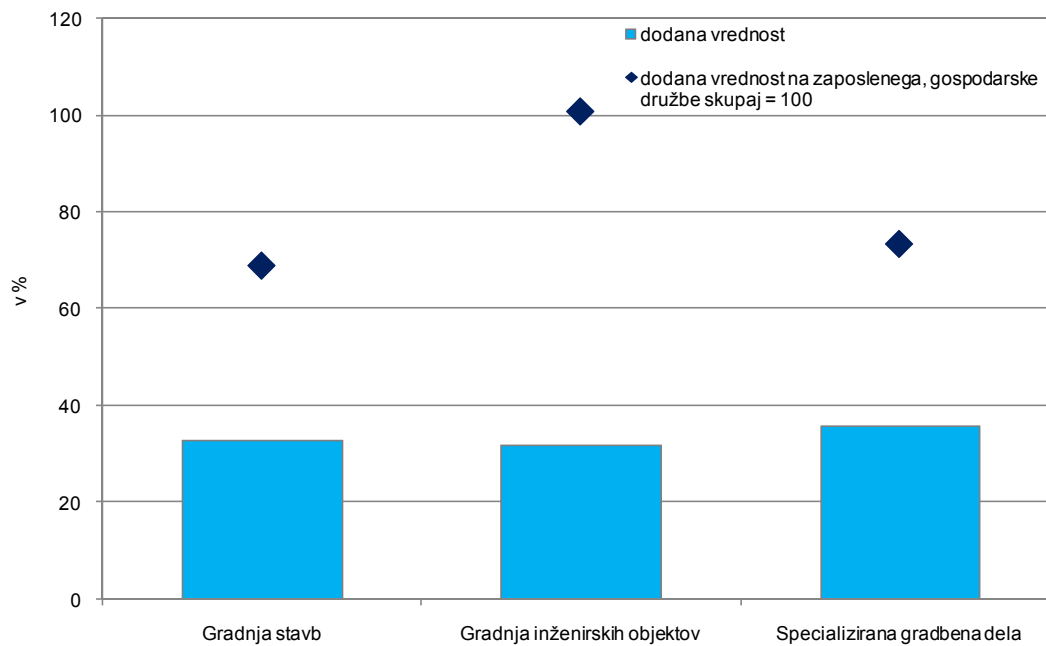
Tabela 9: Prihodki in zaloge v gradbeništvu

	Rast poslovnih prihodkov, v %	Prispevek povečanja zalog k rasti prihodkov, v o. t.	Delež zalog v sredstvih, v %
Gradbeništvu	17,2	2,5	21,5
Gradnja stavb (SKD 41)	18,9	5,0	32,8
Gradnja inženirskih objektov (SKD 42)	16,0	1,1	8,1
Specializirana grad. dela (SKD 43)	16,1	0,2	8,5

Vir: Lastni preračuni na podlagi podatkov AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida gospodarskih družb).

²⁴ Podatki za prejšnja leta sicer niso neposredno primerljivi, ker se dejavnost gradbeništvu po stari SKD ne ujema popolnoma z gradbeništvom po novi SKD. Prve primerjave kažejo, da je bilo 87,0 % družb (s kar 96,2 % zaposlenih), ki so bile v letu 2008 registrirane v gradbeništvu, tudi v letu 2007 registriranih v gradbeništvu. 9,3 % vseh družb, ki so bile leta 2008 v gradbeništvu, so »prišle« iz dejavnosti »poslovanje z nepremičninami«, ki pa so v celotni zaposlenosti pomenile le 1,7 % zaposlenih (»prišli« so predvsem iz podrazreda 70.110 – Organizacija izvedbe nepremičninskih projektov za trg v 41.100 – Organizacija izvedbe stavbnih projektov).

Slika 19: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb gradbeništva in dodana vrednost na zaposlenega, 2008

Vir: Lastni preračuni na podlagi podatkov AJ PES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida gospodarskih družb).

9 TRGOVINA, VZDRŽEVANJE IN POPRAVILA MOTORNIH VOZIL

Gospodarske družbe v dejavnosti trgovine ter vzdrževanja in popravil motornih vozil (SKD G) so leta 2008 močno povečale dodano vrednost, s čimer se je nekoliko okrepil tudi njihov delež v skupni dodani vrednosti gospodarskih družb. Najvišja rast dodane vrednosti v obdobju od leta 2002 (13,4 %) je bila predvsem posledica visoke rasti poslovnih prihodkov, ki so v povprečju vseh trgovinskih družb narasli za skoraj petino (za 17,7 %). Dodano vrednost so najbolj povečale družbe v *trgovini z motornimi vozili in popravili motornih vozil (SKD 45)* (15,2 %), ki so edine izboljšale ekonomičnost poslovanja. Te družbe ustvarijo le dobro desetino dodane vrednosti dejavnosti (gl. Sliko 20) ter so najmanjši oddelek dejavnosti tudi po številu zaposlenih (11 % dejavnosti) ter ustvarjenem neto poslovnem dobičku (11 %). Na povečan delež trgovinskih družb v ustvarjeni dodani vrednosti vseh gospodarskih družb najbolj vplivajo družbe v *trgovini na debelo, razen z motornimi vozili (SKD 46)*, ki so ustvarile 14,3 % večjo dodano vrednost, ter zaposlujejo dve petini vseh zaposlenih v trgovini, ki so leta 2008 ustvarili skoraj dve tretjini neto poslovnega dobička dejavnosti. Družbe v *trgovini na drobno, razen z motornimi vozili (SKD 47)*, v katerih je največ zaposlenih (okoli 47 %) in so leta 2008 ustvarile več kot petino neto poslovnega dobička, so edine zmanjšale svoj delež v ustvarjeni dodani vrednosti celotne dejavnosti (za 0,5 o. t.) kljub skoraj enkrat višji rasti dodane vrednosti kot leta 2007 (11,7 %).

Ob visoki rasti dodane vrednosti se je leta 2008 povečala tudi produktivnost dela, ki jo merimo z dodano vrednostjo na zaposlenega. V povprečju vseh družb trgovinske dejavnosti je bila ob 6,3-odstotni rasti števila zaposlenih višja za 6,7 %, kar je skoraj enkrat višja rast kot v povprečju vseh gospodarskih družb (gl. tudi Sliko 21). Povečala se je bolj kot stroški dela na zaposlenega (za 4,7 %), tako da je delež stroškov dela v dodani vrednosti upadel za 1,0 o. t. na 56,2 %. Stroški dela v dodani vrednosti so se znižali v vseh treh oddelkih dejavnosti. Znova se je zmanjšala tudi obremenjenost poslovnih prihodkov s stroški dela (za 0,4 o. t. na 6,5 %), saj so se stroški dela povprečno povečali za 11,0 %, poslovni prihodki pa so narasli za slabo petino. Delež stroškov dela v poslovnih prihodkih je bil višji kot leta 2007 le v *trgovini z motornimi vozili in njihovimi popravili* (za 0,3 o. t. na 5,2 %).

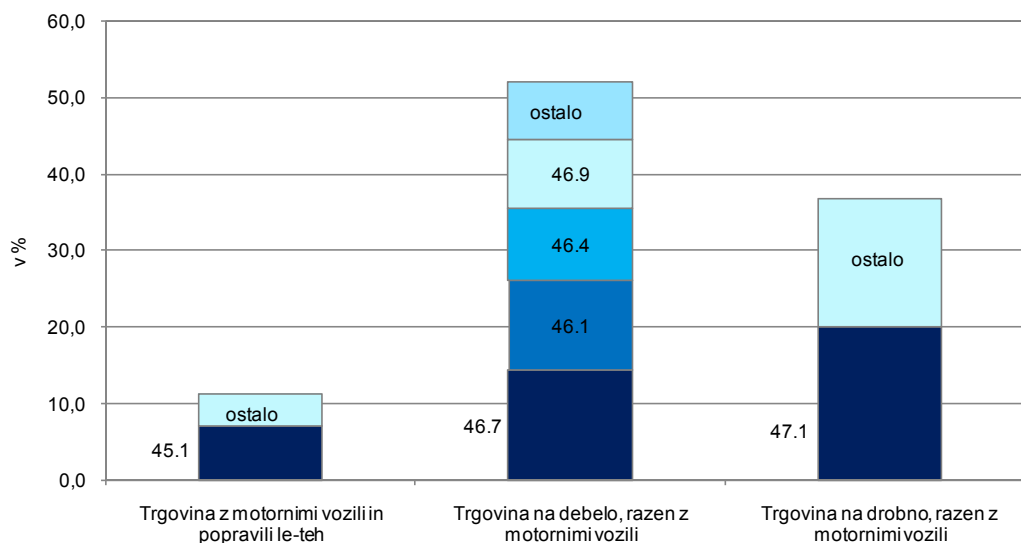
Ob desetino višjem neto poslovnem dobičku ter neto finančni izgubi je neto čisti dobiček trgovinskih družb leta 2008 upadel za več kot tretjino, donosnost prihodkov pa se je znižala na raven iz leta 2002. Rast neto dobička iz poslovanja je bila najnižja v obdobju zadnjih sedmih let (za 10,2 %). Ustvarjena neto finančna izguba pa je bila več kot polovica ustvarjenega neto dobička oziroma več kot tretjina neto dobička iz poslovanja trgovinskih družb. Boljši izid kot leta 2007 so trgovinske družbe dosegle le pri drugem delovanju, ko so v primerjavi z letom 2007 imele neto dobiček, ki je le omilil znižanje neto čistega dobička, saj pomeni manj kot desetino neto čistega dobička (6,9 % leta 2008). Ob precejšnjem znižanju neto čistega dobička na eni strani ter še vedno relativno visoki rasti prihodkov od prodaje se je donosnost prihodkov trgovinskih družb znižala z 2,8 % leta 2007 na 1,5 % leta 2008.

Tabela 10: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil, 2007 in 2008

	2007 ¹	2008
Število gospodarskih družb	13.456	13.456
Število zaposlenih ²	84.955	90.311
Delež dejavnosti v zaposlenosti (v %)	17,3	17,7
Delež dejavnosti v dodani vrednosti vseh družb (v %)	18,9	18,0
Neto ³ čisti dobiček/izguba poslovnega leta (v mio EUR)	701.123	443.546
VELIKOST		
Sredstva / podjetje (v tisoč EUR)	1.198	1.356
Število zaposlenih / podjetje	6,3	6,7
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI		
Povprečna sredstva / zaposlenega (v tisoč EUR)		190
GOSPODARNOST		
Gospodarnost poslovanja	1,034	1,032
DONOSNOST		
Donosnost sredstev, v %		2,6
Donosnost prihodkov, v %	2,8	1,5
PRODUKTIVNOST		
Dodana vrednost / zap. (v EUR)	35.336	37.698
DELOVNA STROŠKOVNOST		
Stroški dela / zaposlenega (v EUR)	20.227	21.170
Stroški dela v dodani vrednosti (v %)	57,2	56,2
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST		
Delež dolga v virih sredstev (v %)	65,2	66,0
Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev (v %)	47,5	48,7
Kapitalska pokritost stalnih sredstev (v %)	78,1	73,1
Dolgoročna pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	83,4	79,4
IZVOZNA USMERJENOST		
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje (v %)	14,8	17,2
STRUKTURA SREDSTEV		
Delež stalnih sredstev v sredstvih (v %)	44,6	46,6
Delež proizvodnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v stalnih sredstvih (v %)	2,1	2,1

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹Ker so zaradi spremembe klasifikacije SKD podatki za leto 2008 neprimerljivi s podatki iz bilanc družb za pretekla leta na ravni dejavnosti, tokrat za leto 2007 uporabljamo podatke, ki se nanašajo le na gospodarske družbe, ki so poslovale v letu 2008. ² Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ³ Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

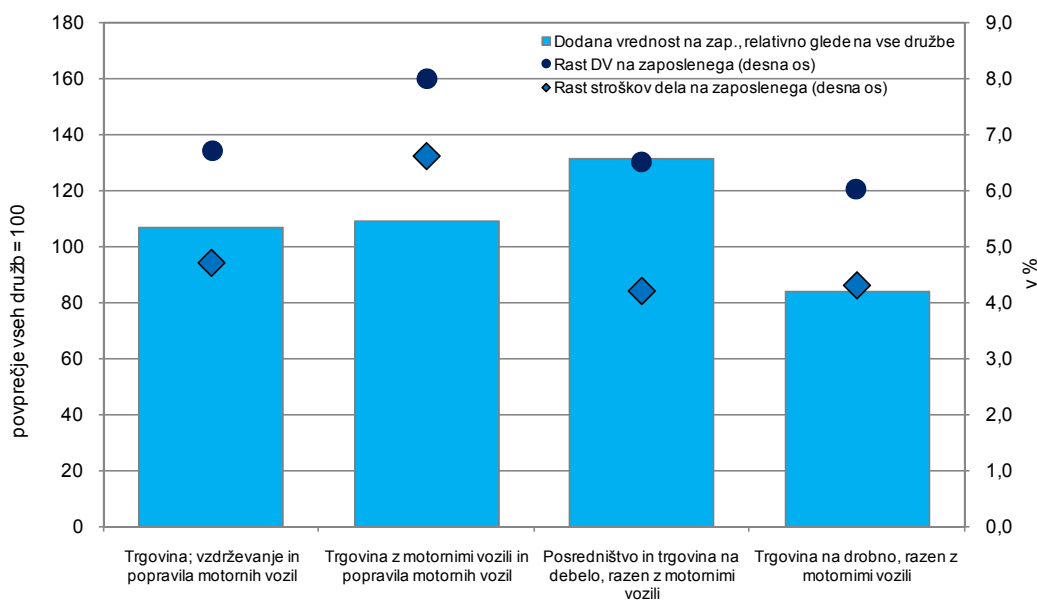
Slika 20: Struktura dodane vrednosti po oddelkih dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil, 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

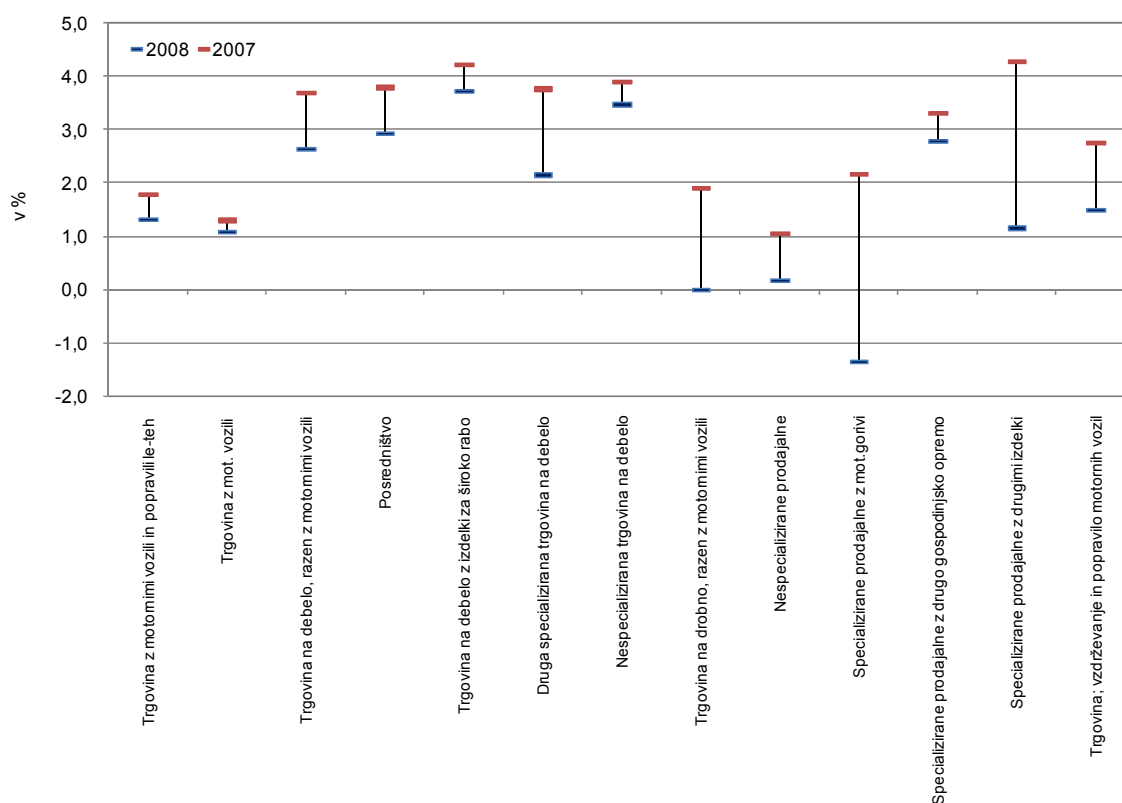
Legenda: 45.1 – Trgovina z motornimi vozili, 46.1 – Posredništvo, 46.4 – Trgovina na debelo z izdelki za široko rabo, 46.7– Druga specializirana trgovina na debelo, 46.9 – Nespecializirana trgovina na debelo, 47.1 – Trgovina na drobno v nespecializiranih prodajalnah.

Slika 21: Dodana vrednost ter stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil, 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 22: Donosnost prihodkov v največjih oddelkih ter skupinah trgovinske dejavnosti, 2007–2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

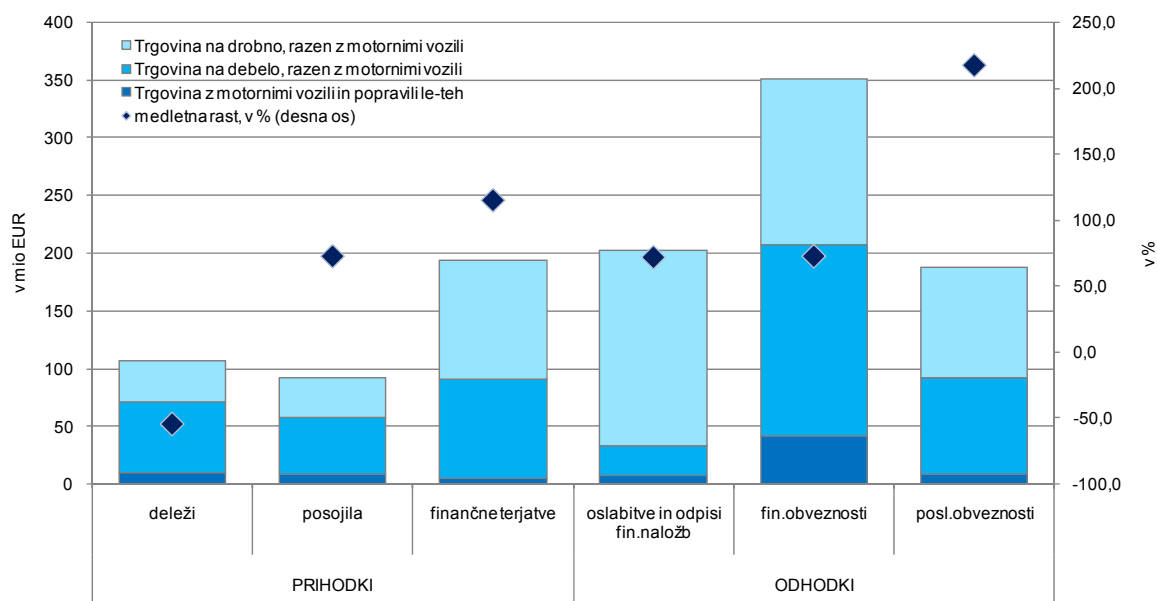
Neto finančna izguba trgovinskih družb je bila izid višjih finančnih odhodkov, finančni prihodki pa so ostali približno na ravni leta 2007. Medtem ko so se finančni prihodki v povprečju vseh trgovinskih družb povečali za 3,4 %, so bili finančni odhodki več kot enkrat višji kot leta 2007 (za 130 %). Finančni prihodki iz deležev so se znižali na le petino vseh finančnih prihodkov (za več kot 60 % višine iz leta 2007). Finančni odhodki pa so bili višji predvsem na račun odhodkov iz oslavitve in odpisov finančnih naložb, ki so četrtnina finančnih odhodkov (leto prej manj kot 5 %). K neto finančni izgubi so največ, okoli dve tretjini, prispevale družbe v *trgovini na drobno* (gl. Slika 23). Te so bile sicer edine med družbami trgovinske dejavnosti, ki so imele višje finančne prihodke (za 29,2 %), a so hkrati imele največje finančne odhodke. Ti so bili več kot trikrat višji kot leta 2007, skoraj 90 % pa so bili finančni odhodki *nespecializiranih prodajaln (SKD 47.1)* ter *specializiranih prodajaln z gorivom (SKD 47.3)*.

Zaradi slabega finančnega poslovanja se je neto čisti dobiček najmočneje znižal v družbah trgovine na drobno. Leta 2008 je bil neto čisti dobiček v trgovini na drobno skoraj 100 % nižji kot leto prej, k čemur so največ prispevale *nespecializirane prodajalne*, ki so ustvarile skoraj 90 % nižji neto čisti dobiček, ter družbe v *trgovini na drobno z motornim gorivom* z neto čisto izgubo skoraj v višini neto čistega dobička iz leta 2007. Družbe v trgovini na drobno so tako leta 2008 ustvarile le 0,1 % neto čistega dobička celotne trgovske dejavnosti (SKD G).

Zaradi neto finančne izgube je bil neto čisti dobiček nižji tudi v preostalih oddelkih trgovine. V *trgovini z motornimi vozili in popravili* je bil nižji za petino, v *trgovini z motornimi vozili (SKD 45.1)* pa za desetino. V *trgovini na debelo*, ki je največji oddelek trgovinske dejavnosti, je bil 15,6 % nižji kot leta 2007, k čemur so največ prispevale družbe v *drugi specializirani trgovini na debelo (SKD 46.7)* s četrtno nižjim neto čistim dobičkom kot leto prej. Neto čisti dobiček je bil nižji tudi v družbah preostalih dveh večjih oddelkov trgovine na

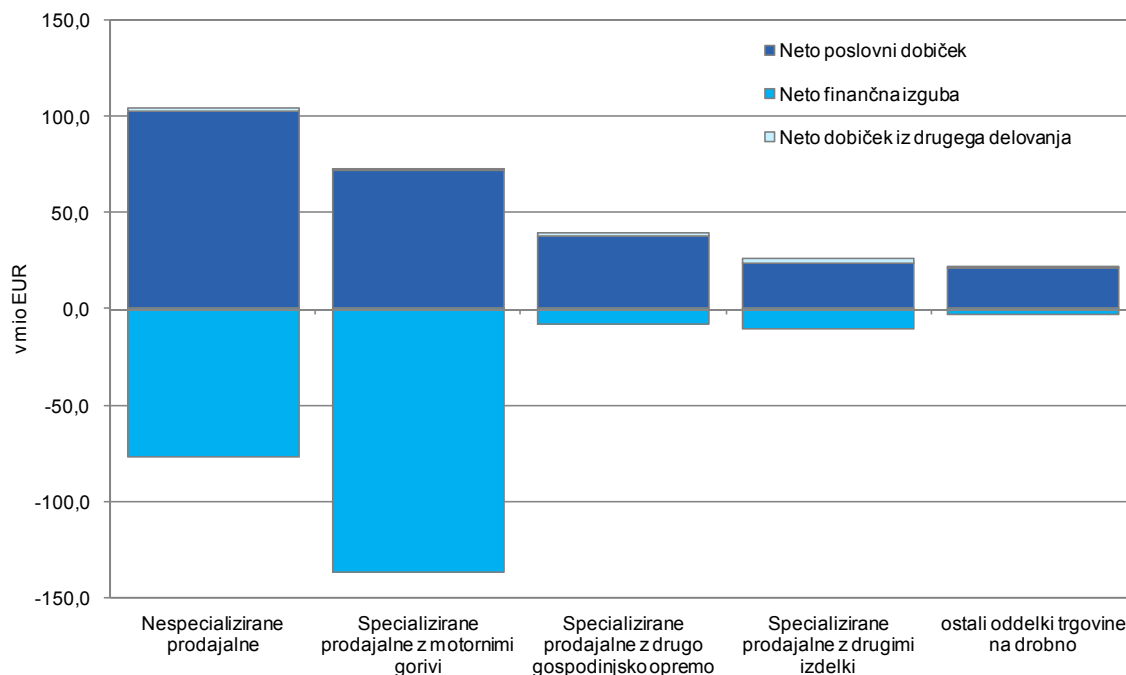
debelo, ki skupaj ustvarita okoli dve petini neto čistega dobička družb trgovine na debelo. V družbah, ki se ukvarjajo s *posredništvom* (SKD 46.1), se je znižal za 14,2 %, saj so te družbe ustvarile višjo neto finančno izgubo ter ohranile neto poslovni dobiček na ravni preteklega leta. Družbe v *trgovini z izdelki za široko rabo* (SKD 46.4) pa so imele za 4,1 % nižji neto čisti dobiček kljub neto dobičku iz financiranja, ki pa je bil več kot 96 % nižji kot leto prej.

Slika 23: Finančno poslovanje gospodarskih družb v dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil, 2008

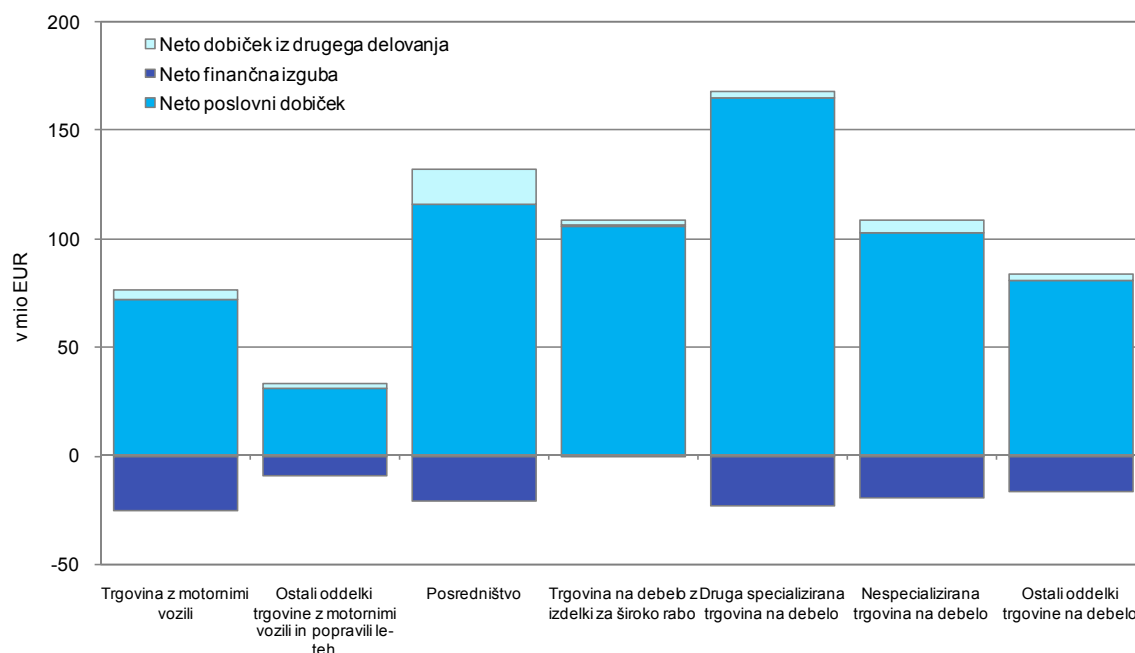
Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 24: Poslovni izid trgovinskih družb oddelka trgovine na drobno, razen z motornimi vozili, 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 25: Poslovni izid trgovinskih družb oddelkov trgovine na debelo, razen z motornimi vozili, ter trgovine z motornimi vozili in njihovimi popravili, 2008

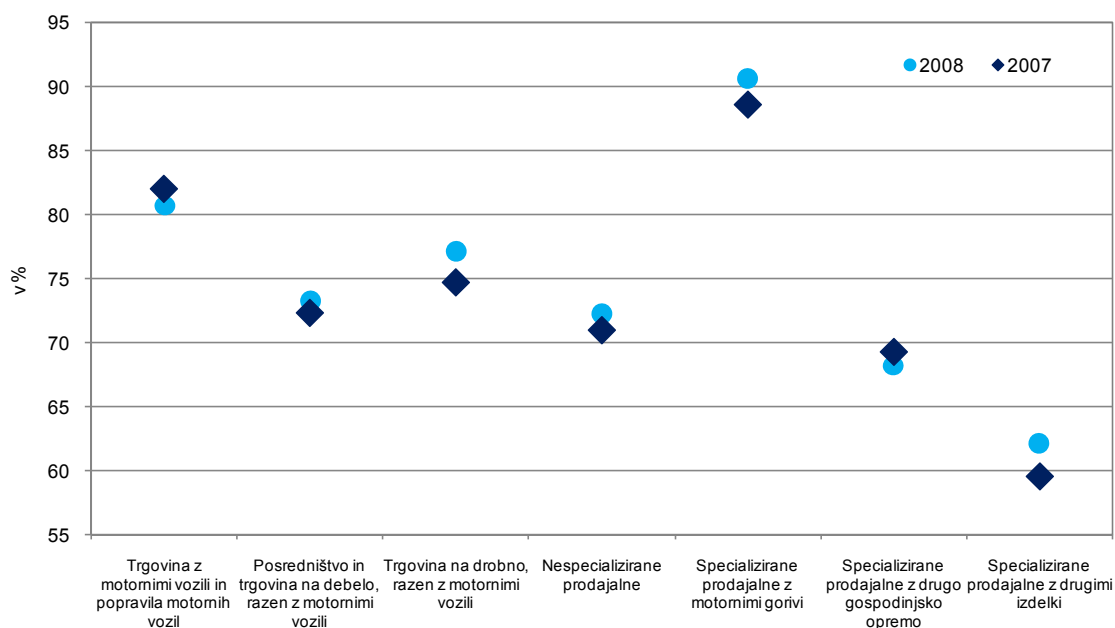
Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Legenda: neto dobiček iz poslovanja (neto poslovni dobiček), neto dobiček iz finančnega delovanja (neto finančna izguba), neto dobiček iz drugega delovanja (neto drug dobiček).

Trgovinske družbe so ustvarile skoraj petino višje poslovne prihodke, a se je predvsem zaradi njihove višje obremenjenosti z nabavno vrednostjo prodanega blaga in materiala, ki pomenijo večino poslovnih odhodkov, neto poslovni dobiček povečal le za desetino. V povprečju trgovinskih družb so se poslovni odhodki povečali za 18,0 %, najmanj družbam v *trgovini z motornimi vozili in njihovimi popravili* (za 7,0 %), ki so tudi najbolj povečale neto poslovni dobiček (za 16,5 %). Te družbe so znižale obremenjenost poslovnih prihodkov z nabavno vrednostjo prodanega blaga in materiala, medtem ko se je to razmerje v družbah v *trgovini na debelo* ter na drobno še povečalo, saj se je nabavna vrednost prodanega blaga in materiala povečala bolj kot njihovi poslovni prihodki. Družbe v *trgovini na debelo* so tako ustvarile za 7,8 %, družbe v *trgovini na drobno* pa za 13,3 % višji neto poslovni dobiček.

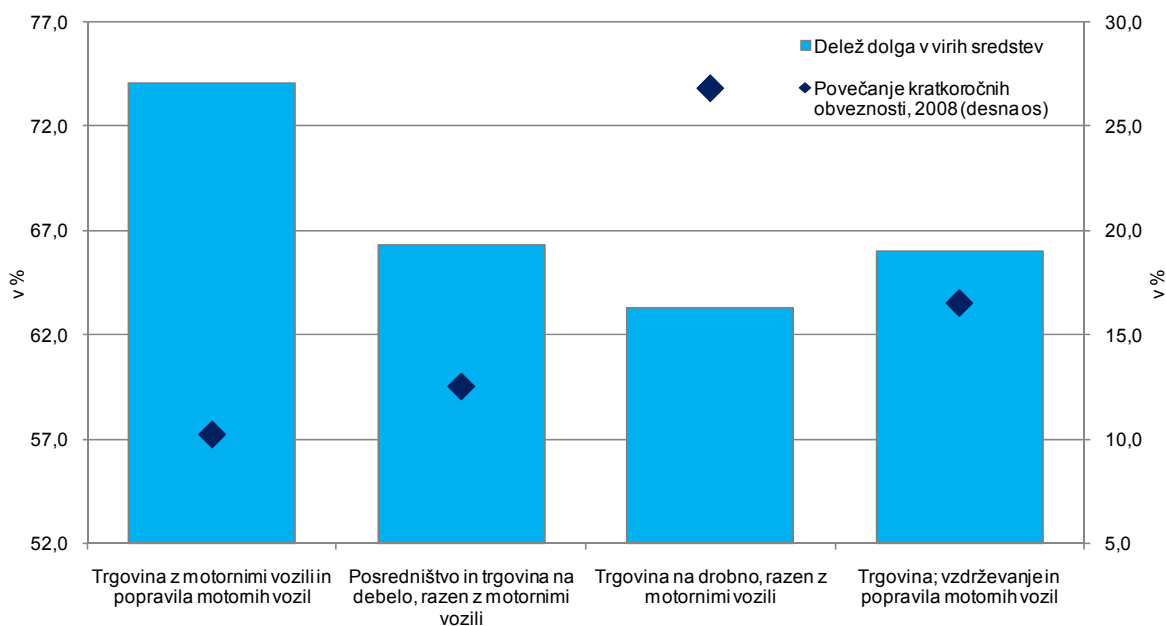
Trgovinske družbe so leta 2008 povečale svojo zadolženost, saj so imele večje kratkoročne obveznosti kot leta 2007. Kratkoročne obveznosti, ki pomenijo večino deleža dolga v virih sredstev, so bile za 16,5 % višje kot leto prej. Najbolj, za četrtno, so narasle družbam v *trgovini na drobno*, od teh nespecializiranim prodajalnam kar za 41,7 %. Trgovine na drobno so tudi najbolj povečale delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev, ki je narasel za 4,0 o. t. na 41,9 %, in sicer predvsem zaradi 80 % višjih kratkoročnih finančnih obveznosti (v povprečju trgovinskih družb za 38,1 %). Najbolj se je delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev povečal nespecializiranim prodajalnam (za 6,7 o. t. na 39,5 %), pri katerih so kratkoročne finančne obveznosti narasle za 145,1 %. Kljub temu ostajajo družbe *trgovine na drobno* najmanj zadolžene med družbami trgovinske dejavnosti (gl. Slika 27). Družbe v *trgovini na debelo* so delež dolga v virih sredstev ohranile na ravni preteklega leta, kar jim je uspelo tudi zaradi visoke rasti obsega kapitala (za 14,8 %, v povprečju vseh trgovinskih družb za 10,5 %), medtem ko so družbe v *trgovini z motornimi vozili in popravili* ostale najbolj zadolžene (77,4-odstotni delež dolga v virih sredstev). Vse trgovinske družbe so imele tudi slabšo finančno strukturo. Kapitalska pokritost stalnih sredstev ter dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev sta bili nižji kot leto prej (gl. Tabelo 10).

Slika 26: Obremenjenost poslovnih prihodkov z nabavno vrednostjo prodanega blaga in materiala v trgovinskih družbah, 2007–2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 27: Zadolženost trgovinskih družb, 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

10 PROMET IN SKLADIŠČENJE

Dejavnost prometa in skladiščenja (SKD H) ustvari dobrih 7 % dodane vrednosti vseh gospodarskih družb. Podobno kot v zadnjih nekaj letih so tudi lani dodano vrednost in zaposlenost povišali bolj kot pri vseh družbah. Dodana vrednost v dejavnosti H je v letu 2008 znašala 1.320,3 mio EUR in se je glede na leto 2007 povišala za 11,3 % (za 3,4 o. t. bolj kot pri vseh družbah), v primerjavi z letom 2002 pa je bilo povišanje 71,7-odstotno (pri vseh družbah rast 56,5 %). Zaposlenost se je lani povečala za 6,8 % (za 2,9 o. t. bolj kot pri vseh družbah). Od 2.394 več zaposlenih glede na prejšnje leto sta bili dobri dve tretjini v cestnem blagovnem prometu.

Tabela 11: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti prometa in skladiščenja v obdobju 2007–2008

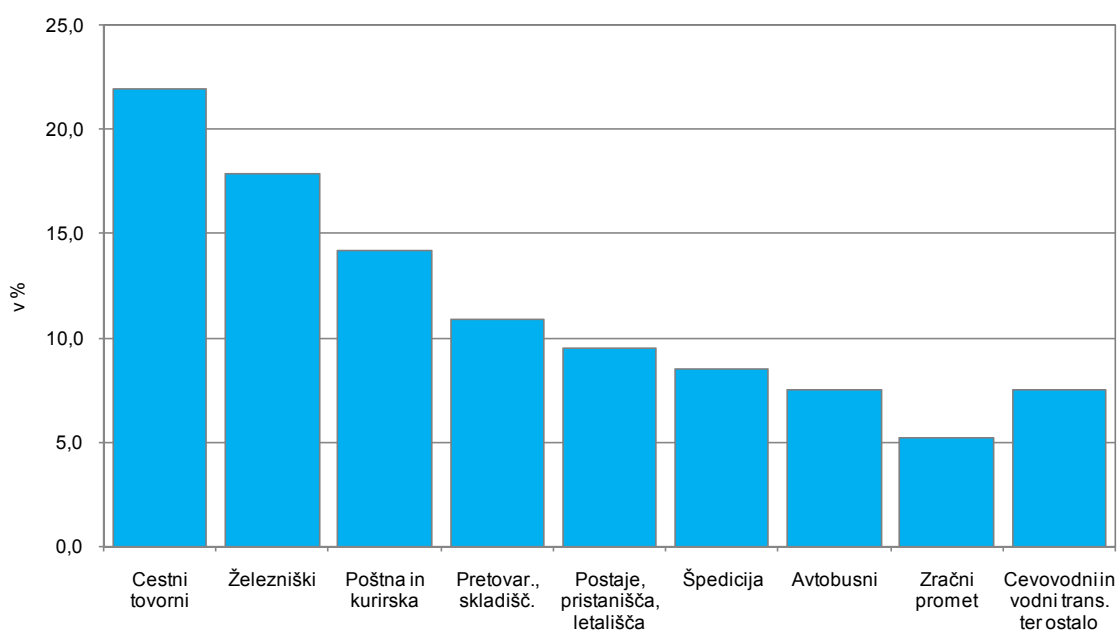
	2007 ¹	2008
Število gospodarskih družb	2.253	2.253
Število zaposlenih ²	35.163	37.557
Delež zaposlenih v vseh družbah, v %	7,2	7,4
Delež dodane vrednosti v vseh družbah, v %	7,1	7,3
Neto ³ čisti dobiček/izguba, v 1.000 EUR	187.877	109.870
VELIKOST PODJETJA		
Sredstva/podjetje, v 1.000 EUR	4.265	4.689
Število zaposlenih/podjetje	15,6	16,7
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI		
Povprečna sredstva/zaposlenega, v 1.000 EUR		269
GOSPODARNOST		
Gospodarnost poslovanja	1,065	1,047
DONOSNOST		
Donosnost sredstev, v %		1,1
Donosnost prihodkov, v %	5,7	2,8
PRODUKTIVNOST		
Dodana vrednost/zaposlenega, v EUR	33.720	35.153
DELOVNA STROŠKOVNOST		
Stroški dela/zaposlenega, v EUR	21.885	23.003
Delež stroškov dela v dodani vrednosti, v %	64,9	65,4
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST		
Delež dolga v virih sredstev, v %	80,6	82,2
Delež kratkor. obveznosti v virih sredstev, v %	14,7	15,6
Kapitalska pokritost stalnih sredstev, v %	22,3	20,6
Dolgor. pokritost dolgor. sredstev in zalog, v %	96,7	96,4
IZVOZNA USMERJENOST		
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje, v %	38,5	42,8
STRUKTURA SREDSTEV		
Delež dolg. sredstev v sredstvih, v %	87,0	86,4
Delež proizvodnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih, v %	12,1	12,5

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida gospodarskih družb), lastni izračuni. Opombe: ¹ Ker so zaradi spremembe klasifikacije SKD podatki za leto 2008 neprimerljivi s podatki iz bilanc družb za pretekla leta na ravni dejavnosti, tokrat za leto 2007 uporabljamo podatke, ki se nanašajo le na gospodarske družbe, ki so poslovale v letu 2008. ² Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ³ Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

V letih 2006 in 2007 se je poslovanje v prometu in skladiščenju izboljšalo bolj kot pri vseh družbah, lani pa se je neto čisti dobiček znižal malo manj kot pri družbah skupaj. V letu 2008 je neto čisti dobiček dosegel 109,9 mio EUR in je bil za 41,5 % nižji kakor leto prej (pri vseh družbah znižanje za 51,8 %). Gospodarnost dejavnosti prometa in skladiščenja je z 1,047 še višja kot pri družbah skupaj, a se je v zadnjem letu bolj znižala. Z 2,8 % je malo višja kot pri vseh družbah tudi donosnost prihodkov, nekoliko nižja pa je donosnost sredstev (1,0 %). Neto dobiček iz poslovanja je znašal 173,8 mio EUR, finančni odhodki so za 45,1 mio EUR presegle finančne prihodke, neto dobiček zunaj rednega delovanja je dosegel 11,5 mio EUR, vsi davki pa 30,4 mio EUR. Dejavnost prometa in skladiščenja je raznovrstna, poslovanje družb pa različno uspešno. Družbe s pozitivnim poslovanjem so dosegle 157,9 mio EUR čistega dobička, družbe z negativnim poslovnim izidom pa 48,1 mio EUR čiste izgube.

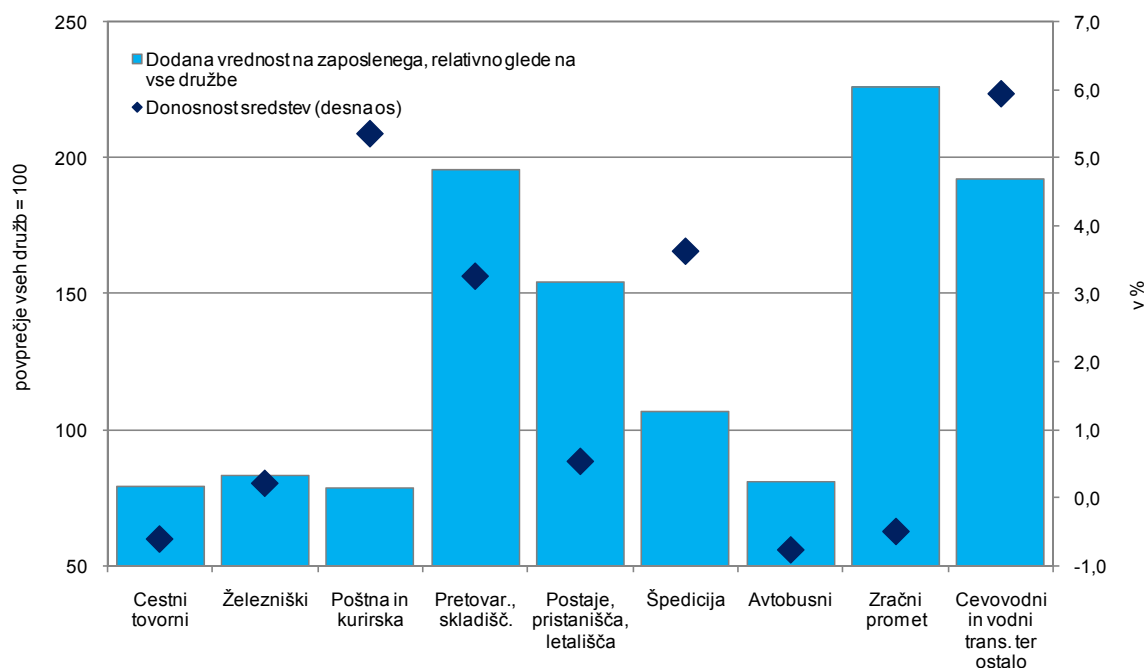
Poslovanje oddelka kopenski promet in cevovodni transport (SKD 49), ki je največja dejavnost prometa in skladiščenja, se je lani močno poslabšalo, enako na železnici in v cestnem tovornem prometu. V okviru oddelka kopenski promet in cevovodni transport sta po številu zaposlenih (10.371 in 8.070 v letu 2008) najpomembnejši dejavnosti cestni tovorni promet in železniški promet. V omenjenem oddelku je bilo leta 2008 22.322 zaposlenih (59,4 % vseh zaposlenih v dejavnosti H), ki so ustvarili 664,4 mio EUR dodane vrednosti, kar je polovica dodane vrednosti prometa in skladiščenja. Celotna dejavnost kopenski promet in cevovodni transport je lani dosegla le še 4,2 mio EUR neto čistega dobička (v 2007 še 56,2 mio EUR). Poslovni izid se je skoraj enako, za malo manj kot 25 mio EUR poslabšal v dejavnosti cestnega tovornega kot železniškega prometa.

Slika 28: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah za promet in skladiščenje, 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 29: Dodana vrednost na zaposlenega in donosnost sredstev v gospodarskih družbah v dejavnosti promet in skladiščenje, 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

V letu 2008 so v železniškem prometu (skupina SKD 49.2) ustvarili le še skromen neto čisti dobiček.

Program sanacije slovenske železniške dejavnosti, ki naj bi potekal zadnjih nekaj let, ne daje pravih izidov, saj je poslovanje železnice še vedno močno nestabilno. V letu 2009, ko je po naših tirih že zapeljala tudi dolgo napovedovana tuja konkurenca, bo tržni položaj domačemu prevozniku še težje zadržati. Po solidnem poslovanju železniške dejavnosti v letu 2007, ko so ustvarili 26,2 mio EUR neto čistega dobička, se je slednji lani znižal na zgolj 2,1 mio EUR. Del poslabšanja seveda lahko pripišemo tudi učinku svetovne gospodarske krize. Neto dobiček iz poslovanja je dosegel 3,8 mio EUR (znižanje za štiri petine), saldo finančnih prihodkov in odhodkov je bil tokrat negativen v višini 3,1 mio EUR (v letu 2007 pozitiven v višini 7,1 mio EUR), 1,7 mio EUR je znašal neto dobiček zunaj rednega delovanja, vsi davki pa 0,3 mio EUR. Do leta 2005 se je število zaposlenih na železnici zaradi racionalizacije poslovanja zniževalo, od takrat pa spet rahlo narašča. V letu 2008 se je zaposlenost povečala za 1,0 %, v primerjavi z letom 2002 pa je bila nižja za 8,0 %. Dodana vrednost se je lani povišala za 8,7 %, stroški dela pa za 6,8 %, tako da se je delež slednjih v dodani vrednosti znižal za 1,5 o. t., na 84,9 %, kar pa je še vedno visok delež (pri vseh družbah 60,6 %). Na železnici so lani dobili 186,7 mio EUR subvencij, vezanih na poslovanje, medtem ko v letu prej še dosti manj (59,1 mio EUR). Prihodki od prodaje se lani praktično niso povečali in so znašali 236,3 mio EUR. Obseg prevozov potnikov po železnici se je sicer v letu 2008 povečal za 2,7 %, blagovnih prevozov pa je bilo za 2,3 % manj kot leto prej (Transport, 2009). Delež dolga v virih sredstev, ki je bil v letu 2002 zelo visok, 98,8-odstoten, in je potem upadel do leta 2004 na 80,2 %, se je v naslednjih nekaj letih spet močno povečal in tudi v letu 2008 vztraja pri visokih 92,2 %.

V cestnem blagovnem prometu (razred SKD 49.41) so lani kljub rasti obsega prevozov ustvarili negativni poslovni izid, še vedno močno pa sta se povečala dodana vrednost in zaposlenost.

V letu 2007 so v dejavnosti ustvarili še 18,9 mio EUR neto čistega dobička ali le malo manj kot v prejšnjih nekaj letih, v letu 2008 pa je bila izguba v višini 6,0 mio EUR. Zgolj iz poslovanja so sicer ustvarili 13,6 mio EUR dobička,

saj se je obseg prevozov blaga v cestnem prometu v letu 2008 še povečal za 18,4 % (Transport, 2009). Saldo finančnih prihodkov in odhodkov pa je bil negativen v višini 23,4 mio EUR. Neto dobiček zunaj rednega delovanja je znašal 8,5 mio EUR, vsi davki pa 4,8 mio EUR. Dodana vrednost se je v letu 2008 v cestnem blagovnem prometu povečala za 14,7 % ali skoraj dvakrat bolj kot pri družbah skupaj. Še bolj, kar za 18,9 %, se je v tej dejavnosti povečalo število zaposlenih, ki jih je bilo povprečno v letu 2008 že 10.371.

Mestni in primestni kopenski potniški promet (razred SKD 49.31) je lani povečal izgubo, v medkrajevnem in drugem cestnem potniškem prometu (podrazred SKD 49.391) pa se je dobiček malo znižal. V mestnem potniškem prometu je bilo lani 3,3 mio EUR neto čiste izgube, ki je bila tako več kot dvakrat večja kot v prejšnjem letu. V medkrajevnem potniškem prometu pa se je neto čisti dobiček z 2,1 mio EUR v letu 2007 lani znižal za 17,4 %, na 1,7 mio EUR. V mestnem prometu so imeli 1.043 zaposlenih, v medkrajevnem prometu pa 2.423. Javni avtobusni prevozi so subvencionirani. V mestnem prometu so lani dobili 7,5 mio EUR subvencij (1,3-odstotno povišanje), v medkrajevnem prometu pa 17,2 mio EUR (26,0-odstotno povišanje). Sicer se je lani obseg prevozov potnikov z mestnimi avtobusi znižal za 0,7 %, prevozov z medkrajevnimi avtobusi pa za 0,3 % (Transport, 2009).

Oddelek vodnega prometa (oddelek SKD 50) je v okviru prometa in skladiščenja manjša dejavnost, kjer konjunktura v panogi zadnja leta omogoča dosegati zelo ugoden poslovni izid. Dejavnost vodnega prometa je v letu 2008 ustvarila 1,4 % dodane vrednosti prometa in skladiščenja. V letu 2008 se je neto čisti dobiček v vodnem prometu sicer malenkost, za 6,5 %, znižal in dosegel 8,4 mio EUR, kar pa je pomenilo še vedno močno nadpovprečno donosnost (glede na vse družbe) na sredstva (11,1 %) in prihodke (8,6 %). Obseg pomorskega blagovnega prometa (najpomembnejša dejavnost v vodnem prometu) se je v letu 2005 močno povečal (za 41,7 %), v naslednjih dveh letih se je s te visoke ravni znižal za 6,4 % in potem še za 5,2 %, lani pa se je zopet povišal za 17,4 % (Transport, 2009).

Po dveh letih solidnega pozitivnega poslovanja je imel letalski promet (oddelek SKD 51) v letu 2008 spet izgubo. To je manjša dejavnost, ki dosega le nekajodstotne deleže zaposlenih, dodane vrednosti in obsega sredstev v celotnem prometu in skladiščanju. V letu 2007 so ustvarili še relativno velik neto čisti dobiček v višini 4,1 mio EUR, lani pa je izguba znašala 1,0 mio EUR. Dobiček iz poslovanja se v letu 2008 ni dosti zmanjšal in je dosegel 7,6 mio EUR, precej pa se je povečal negativen saldo finančnih prihodkov in odhodkov, ki je znašal 8,6 mio EUR. Na slabše poslovanje so v določenem obsegu vplivale tudi povečana konkurenca tujih prevoznikov in višje cene goriva kakor tudi povečane obveznosti za nakupe in najeme letal. V letu 2008 se je obseg prevozov potnikov v zračnem prometu, merjeno v potniških kilometrih, povečalo za 13,8 % (Transport, 2009). Približno tolikšna visoka rast je bila sicer že tudi leto prej, v letu 2008 pa jo je omogočilo tudi predsedovanje Slovenije Svetu EU z okrepljeno letalsko povezavo zlasti z Brusljem.

V oddelku skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti (oddelek SKD 52), v katerem so lani ustvarili tri četrtine dobička prometa in skladiščenja, sta še vedno najuspešnejši dejavnosti prekladalnih storitev in špedicije. To je raznovrstna dejavnost, ki zajema poleg prekladalne in špedicijske dejavnosti še skladiščenje in spremljajoče storitvene dejavnosti v kopenskem, vodnem in zračnem prometu. Oddelek 52 pomeni približno petino prometa in skladiščenja, če upoštevamo število zaposlenih, in ustvari skoraj 30 % dodane vrednosti oddelka. V letu 2008 so dosegli 81,4 mio EUR neto čistega dobička ali 74,1 % vsega v dejavnosti H. Poslovni izid se je sicer poslabšal za 21,0 %, predvsem zaradi slabšega poslovanja špedicijske dejavnosti (razred SKD 52.29). Tu je neto čisti dobiček lani znašal 21,2 mio EUR ali 44,5 % manj kot v letu 2007. Najbolje je v oddelku 52 poslovala prekladalna dejavnost (razred SKD 52.24), doseženi neto čisti dobiček v višini 29,5 mio EUR pa je bil za 16,3 % nižji kot leto prej. V oddelku 52 so zelo uspešne tudi

spremljajoče storitvene dejavnosti v kopenskem prometu (razred SKD 52.21), ki zajema železniške in avtobusne postaje ter cestno infrastrukturo (vključno z družbo DARS). Lani so v tej dejavnosti neto čisti dobiček povečali za 30,6 %, na 15,1 mio EUR. Čeprav z 28,5 % nižjim poslovnim uspehom, pa so 12,1 mio EUR neto čistega dobička lani še vedno ustvarili v spremljajočih storitvenih dejavnostih zračnega prometa (obratovanje letališč). Obseg prometa potnikov v letališkem prometu je namreč tudi v letu 2008 ohranil visoko 9,6-odstotno rast (Transport, 2009).

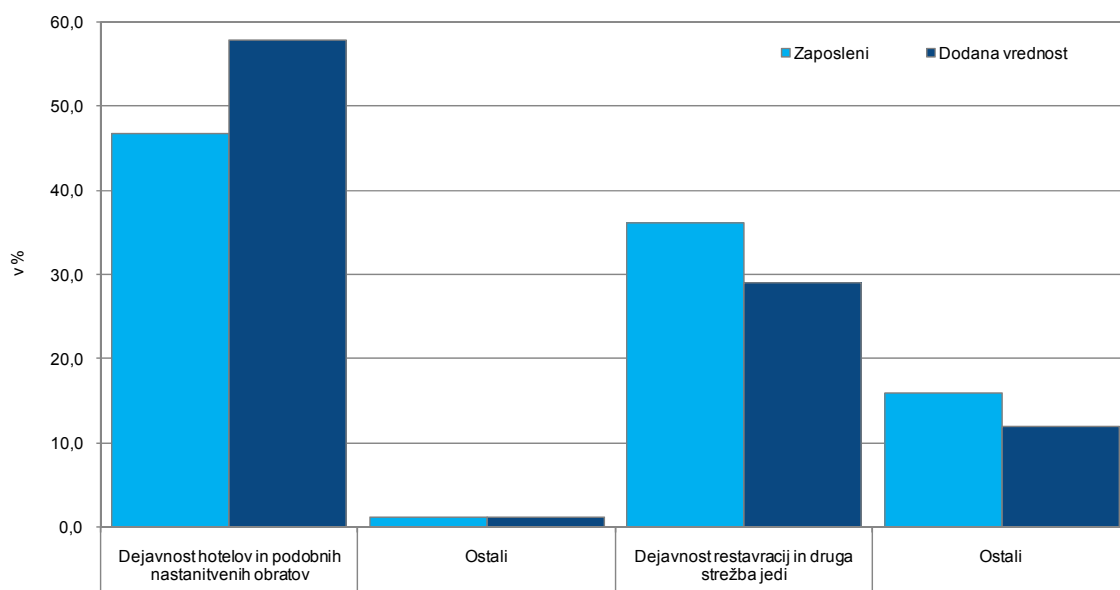
Poštna in kurirska dejavnost (oddelek SKD 53) je v zadnjih štirih letih poslovala s solidnim dobičkom.

V letu 2008 je neto čisti dobiček poštne in kurirske dejavnosti znašal 17 mio EUR in je bil za 8,9 % višji kot v letu 2007. Oddelek 53 sestavljajo izvajanje univerzalne poštne storitve in druge poštne in kurirske dejavnosti. Na kurirsko dejavnost se nanaša le dvajsetina dodane vrednosti oddelka 53, lani pa je podobno kot v nekaj prejšnjih letih poslovala z manjšo neto čisto izgubo.

11 GOSTINSTVO

Gospodarske družbe dejavnosti gostinstva (SKD I) so leta 2008 ustvarile 10,2 % več dodane vrednosti kot leto pred tem ter ohranile svoj delež v skupni dodani vrednosti vseh gospodarskih družb. S spremenjeno Standardno klasifikacijo dejavnosti so gostinske družbe razdeljene na dva oddelka, in sicer na gostinske nastanitvene storitve (SKD 55) ter na storitve strežbe jedi in pijač (SKD 56). K rasti dodane vrednosti so bolj prispevale družbe dejavnosti strežbe jedi in pijač, ki so povečale tudi svoj delež v gostinstvu (za 2 o. t. na 40,9 %). Največji del dodane vrednosti in zaposlenosti oddelka nastanitvenih storitev so *hoteli in podobni obrati* (SKD 55.1), v oddelku strežba jedi in pijač pa *restavracije in družbe druge strežbe jedi* (SKD 56.1) (gl. Sliko 30).

Slika 30: Delež v dodani vrednosti ter zaposlenosti vseh gostinskih družb, v % od vseh gostinskih družb, 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Gostinske družbe so imele v letu 2008 neto čisto izgubo, h kateri so skoraj tri četrtine prispevale družbe gostinskih nastanitvenih storitev, in sicer hoteli in podobni nastanitveni obrati, katerih poslovanje se je lani precej poslabšalo. Po dveh letih neto čistega dobička je bila lanska neto čista izguba gostinskih družb (gl. Tabela 12) predvsem posledica dve petini nižjega dobička iz poslovanja ter višje neto finančne izgube kot leta 2007. Neto dobiček iz poslovanja gostinskih družb je bil najnižji po letu 2005 zaradi 59,4 % nižjega neto dobička iz poslovanja družb *gostinskih nastanitvenih storitev*. Najbolj se je znižal v hotelih in podobnih obratih (za 61,5 %), ki ustvarijo skoraj celoten neto dobiček iz poslovanja oddelka gostinskih nastanitvenih storitev (okoli 92 % leta 2008). Družbe oddelka *strežbe jedi in pijač* pa so imele 14,1 % višji neto poslovni dobiček ter so ustvarile skoraj polovico neto poslovnega dobička dejavnosti (leta 2007 četrtino). Gostinske družbe so imele boljši izid kot leta 2007 le iz drugega delovanja, pri katerem so ustvarile neto dobiček, ki je bil posledica za 43,8 % višjih drugih prihodkov. Zaradi slabšega poslovnega izida sta se znižali donosnost prihodkov ter sredstev gostinskih družb, ki sta bili po dveh letih znova negativni ter najnižji v obdobju od leta 2002 (gl. Tabela 12).

Tabela 12: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v gostinstvu v obdobju 2007–2008

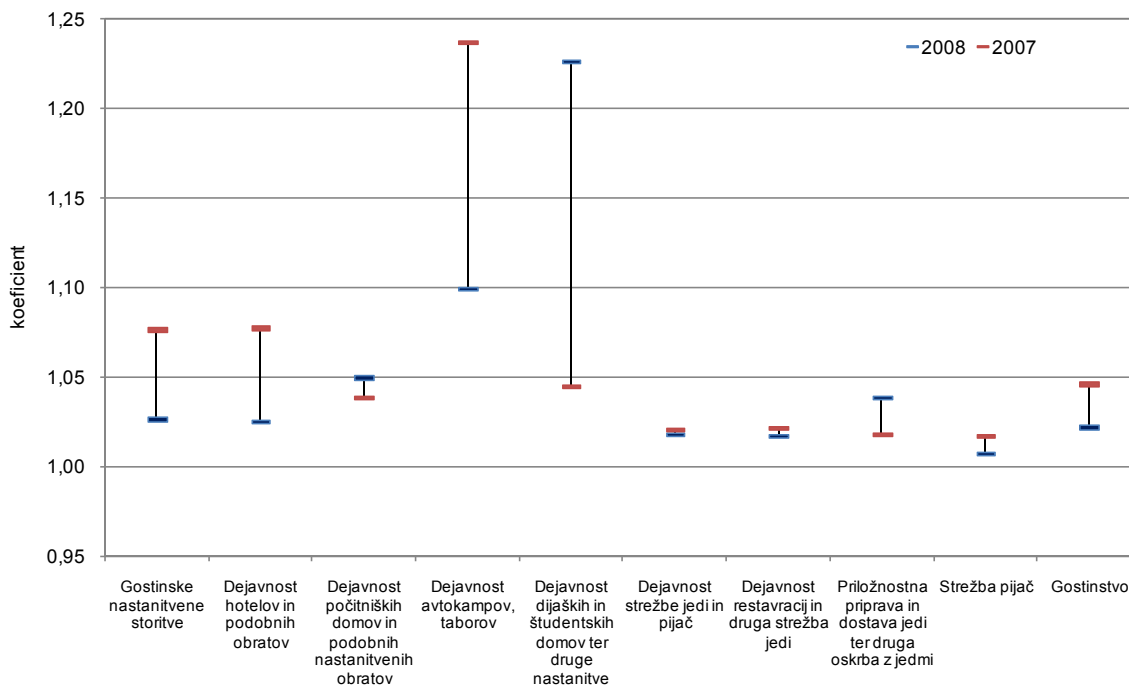
	2007 ¹	2008
Število gospodarskih družb	2318	2318
Število zaposlenih ²	16.082	17.255
Delež dejavnosti v zaposlenosti	3,3	3,4
Delež v dodani vrednosti vseh družb	2,3	2,3
Neto ³ čisti dobiček/izguba poslovnega leta, (v mio EUR)	15.859	-27.620
VELIKOST		
Sredstva / podjetje, (v tisoč EUR)	884	1.004
Število zaposlenih / podjetje	6,9	7,4
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI		
Povprečna sredstva / zaposlenega, (v tisoč EUR)		127
GOSPODARNOST		
Gospodarnost poslovanja	1,046	1,022
DONOSNOST		
Donosnost sredstev (v %)		-1,26
Donosnost prihodkov (v %)	1,57	-2,43
PRODUKTIVNOST		
Dodana vrednost / zap. (v EUR)	23.423	24.068
DELOVNA STROŠKOVNOST		
Stroški dela / zaposlenega (v EUR)	15.746	16.990
Stroški dela v dodani vrednosti (v %)	67,2	70,6
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST		
Delež dolga v virih sredstev (v %)	53,1	58,0
Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev (v %)	24,9	26,4
Kapitalska pokritost stalnih sredstev (v %)	57,6	50,6
Dolgoročna pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	90,3	86,2
IZVOZNA USMERJENOST		
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje (v %)	4,3	4,4
STRUKTURA SREDSTEV		
Delež stalnih sredstev v sredstvih (v %)	81,5	83,0
Delež proizvodnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v stalnih sredstvih (v %)	3,6	3,1

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹Ker so zaradi spremembe klasifikacije SKD podatki za leto 2008 neprimerljivi s podatki iz bilanc družb za pretekla leta na ravni dejavnosti, tokrat za leto 2007 uporabljamo podatke, ki se nanašajo le na gospodarske družbe, ki so poslovale v letu 2008. ² Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ³ Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Na nižjo gospodarnost poslovanja gostinskih družb je lani vplivala relativno visoka rast stroškov dela in storitev v primerjavi s poslovnimi prihodki. Na poslabšanje gospodarnosti poslovanja je sicer najbolj vplival *oddelek nastanitvene gostinske storitve*, kjer so se poslovni odhodki povečali za 17,4 %, poslovni prihodki pa le za 11,9 %. Družbam tega oddelka se je povečala obremenjenost poslovnih prihodkov s stroški blaga, materiala in storitev (z 48,3 % na 50,8 %), predvsem zaradi večje obremenjenosti poslovnih prihodkov s stroški storitev (s 23,4 na 25,2 %). Ob 15,8-odstotni rasti stroškov dela se je povečala tudi obremenjenost poslovanja gostinskih družb s stroški dela. V povprečju se je delež stroškov dela v poslovnih prihodkih povečal za 0,8 o. t. na 26,4 %. Stroški dela, ki pomenijo največje stroške gostinskih družb v razmerju do

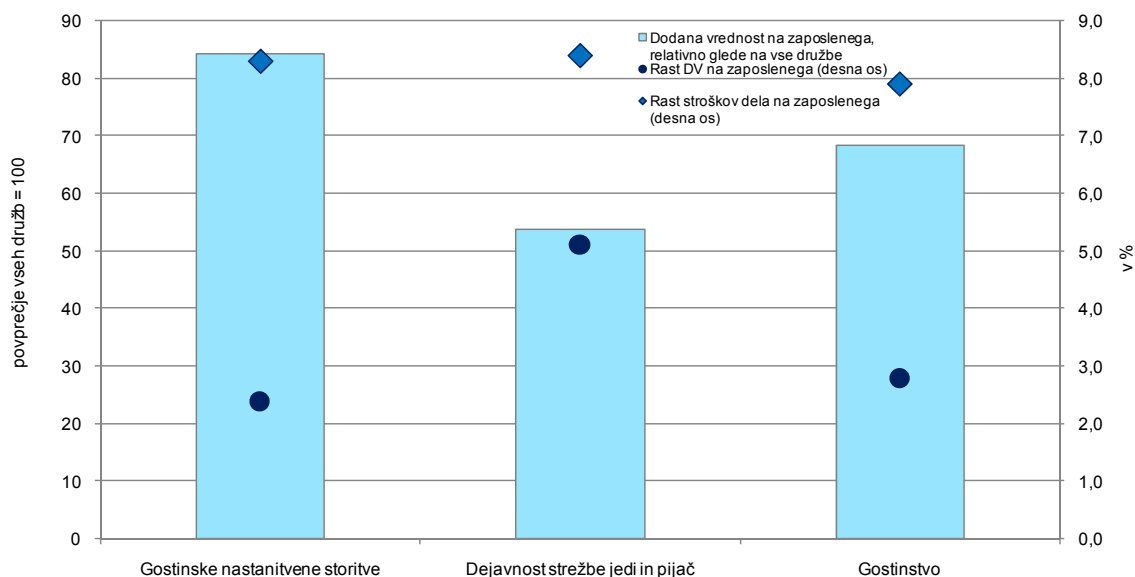
poslovnih prihodkov, so močnejše narasli v družbah dejavnosti strežbe jedi in pijač (za 19,7 %), ki so imele leta 2008 desetino več zaposlenih kot leto prej. Ker se je v povprečju vseh gostinskih družb produktivnost dela, merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega, povečala manj kot stroški dela na zaposlenega, se je povečal tudi delež stroškov dela v dodani vrednosti gostinske dejavnosti (s 67,2 % leta 2007 na 70,6 % leta 2008).

Slika 31: Gospodarnost poslovanja gostinskih gospodarskih družb, 2007–2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

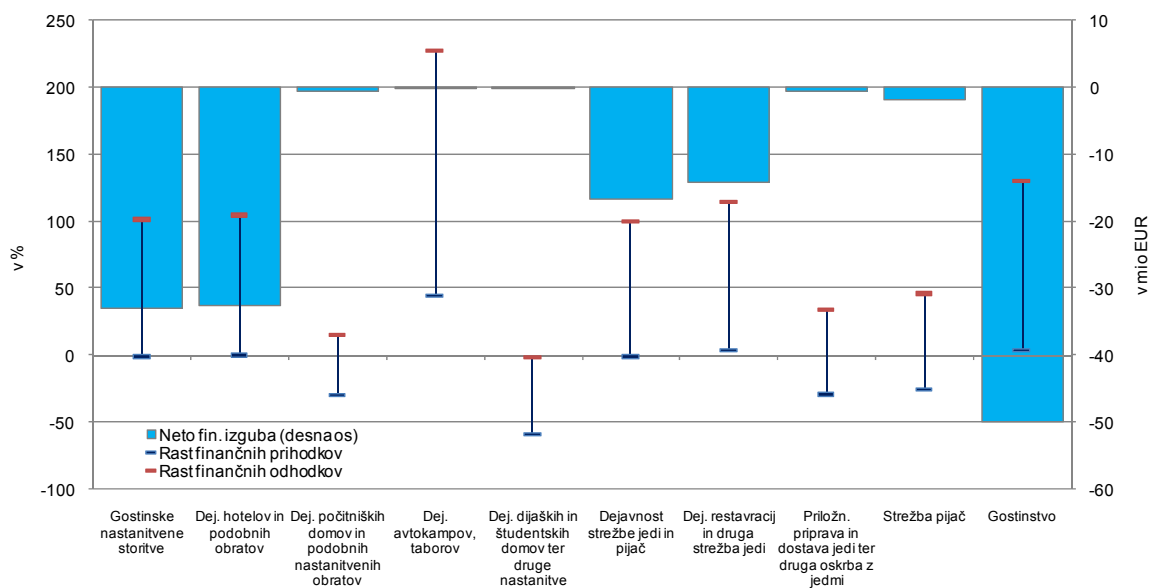
Slika 32: Dodana vrednost ter stroški dela na zaposlenega v gostinskih gospodarskih družbah, 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Neto izguba iz financiranja, ki je bila skoraj trikrat višja kot neto poslovni dobiček, je bila posledica najvišje rasti finančnih odhodkov v obdobju od leta 2002, finančni prihodki pa so se približno ohranili na ravni iz leta 2007. Enkrat višji finančni odhodki so bili v glavnem izid višjih odhodkov iz oslabitve in odpisov finančnih naložb, ki so leta 2008 pomenili četrtno vseh finančnih odhodkov (leto prej le 4 %), za več kot polovico pa so se povečali tudi finančni odhodki iz finančnih obveznosti, ki so največji del finančnih odhodkov. Tudi k neto finančni izgubi so večino prispevale družbe *gostinskih nastanitvenih storitev*, ki so ustvarile skoraj dve tretjini neto finančne izgube dejavnosti (gl. Slika 33).

Slika 33: Finančno poslovanje družb dejavnosti gostinstva, 2008

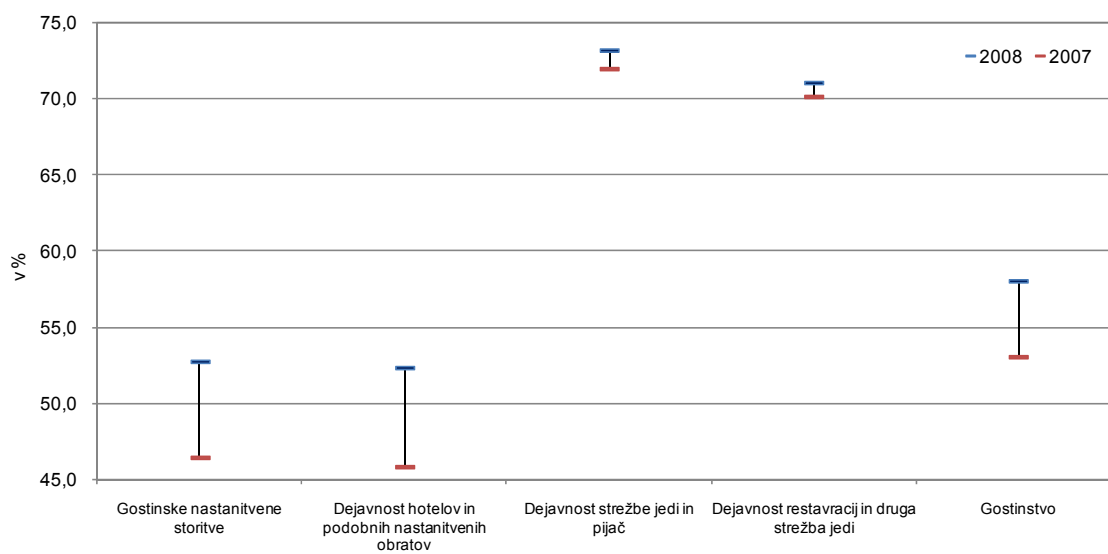

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Zadolženost gostinskih družb se je v letu 2008 povečala predvsem zaradi večje zadolženosti družb gostinskih nastanitvenih storitev (gl. Slika 34). Tri četrtine obveznosti do virov sredstev so družbe *gostinskih nastanitvenih storitev*, ki so se, razen kapitala, leta 2008 tudi močneje povečale. V povprečju gostinskih družb so narasle dolgoročne (za 27,3 %) in kratkoročne obveznosti (za 20,8 %), ki so skupaj leta 2008 pomenile več kot polovico obveznosti do virov sredstev. Povišale so se predvsem na račun za tretjino višjih finančnih obveznosti. Dolgoročne poslovne obveznosti so se namreč znižale za desetino, finančne pa povečale za slabo tretjino, medtem ko so kratkoročne poslovne obveznosti v povprečju narasle za 5,5 %, finančne pa za 37,5 %. Višje kot leta 2007 so bile tudi rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitev (za 23,4 %) ter kratkoročne pasivne časovne razmejitve (za 11,2 %).

Kapital gostinskih družb se je leta 2008 ohranil na ravni iz leta 2007, finančna pokritost sredstev pa se je poslabšala. Pokritost stalnih sredstev s kapitalom se je zmanjšala za 7,0 o. t. na 50,6 %. Ob v povprečju za 0,5 % večjem kapitalu kot leta 2007 se je kapitalska pokritost stalnih sredstev močneje znižala družbam *gostinskih nastanitvenih storitev* (za 7,8 o. t. na 52,6 %), najbolj *dijaškim in študentskim domovom ter drugim nastanitvam (SKD 55.9)*. Družbe *strežbe jedi in pijač* so imele 7,9 % več kapitala kot leto prej, pokritost stalnih sredstev s kapitalom pa je bila 42,6-odstotna (46,2-odstotna leta 2007).

Slika 34: Delež dolga v virih sredstev v gospodarskih družbah dejavnosti gostinstva, v %, 2007–2008

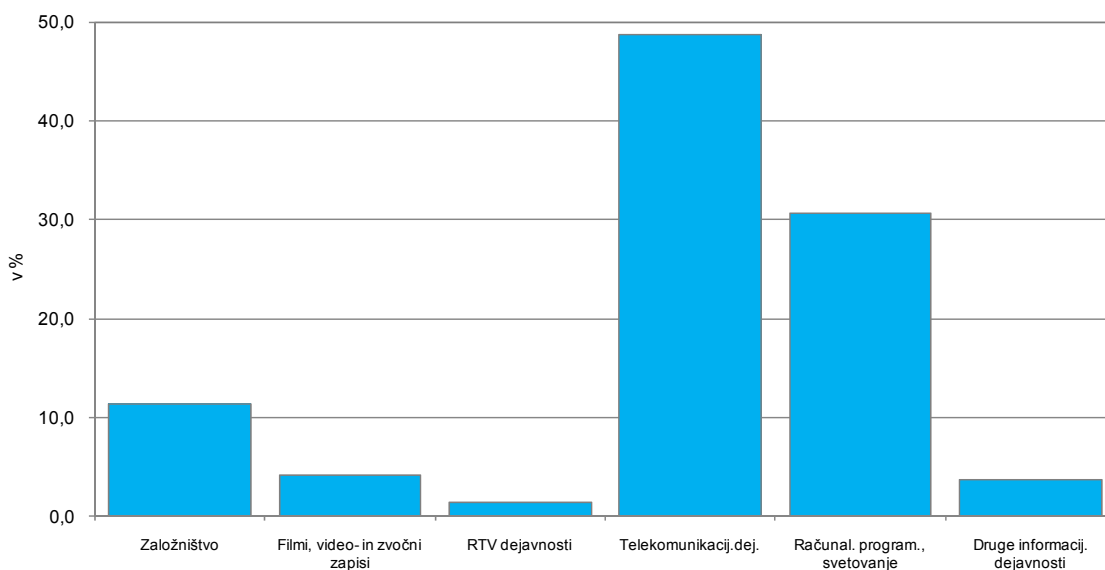

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

12 INFORMACIJSKE IN KOMUNIKACIJSKE DEJAVNOSTI

Gospodarske družbe področja informacijskih in komunikacijskih dejavnosti (SKD J) so leto 2008 končale z nekoliko višjim neto čistim dobičkom ter dodano vrednostjo v primerjavi s predhodnim letom. Podatke iz letnih poročil za leto 2008 je oddalo 2.571 gospodarskih družb, ki so zaposlovale 17.843 oseb. Gospodarske družbe so končale obračunsko obdobje s pozitivnim poslovnim izidom na vseh treh ravneh delovanja, pri čemer se je neto čisti dobiček povečal za 5,165 mio EUR (za 2,5 %) na 214,9 mio EUR. Neto dobiček iz poslovanja je znašal 230,5 mio EUR, saldo finančnih prihodkov in odhodkov 43,2 mio EUR, neto dobiček zunaj rednega delovanja pa 8,3 mio EUR. Najbolj se je povečal neto dobiček iz financiranja, kar za 79,2 %, medtem ko se je neto dobiček iz poslovanja glede na leto 2007 znižal za 8,3 %. Družbe področja J so ustvarile dodano vrednost v obsegu 1.138,769 mio EUR, kar je pomenilo 6,9-odstotno rast na letni ravni. Ker je rast števila zaposlenih relativno malo zaostajala za rastjo dodane vrednosti, se je produktivnost, merjena kot razmerje med dodano vrednostjo in številom zaposlenih, povečala precej manj, le za 1,1 %. Ob precej višji rasti stroškov dela na zaposlenega (6,1 %) se je tako delež stroškov dela v dodani vrednosti povečal za 2,5 odstotne točke na 52,6 %. Dodana vrednost na zaposlenega je sicer znašala 63.823 EUR in je predvsem zaradi visoke kapitalne intenzivnosti telekomunikacijskih dejavnosti precej višja kot v povprečju vseh gospodarskih družb (v letu 2008 za 80,9 %).

Slika 35: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti, 2008

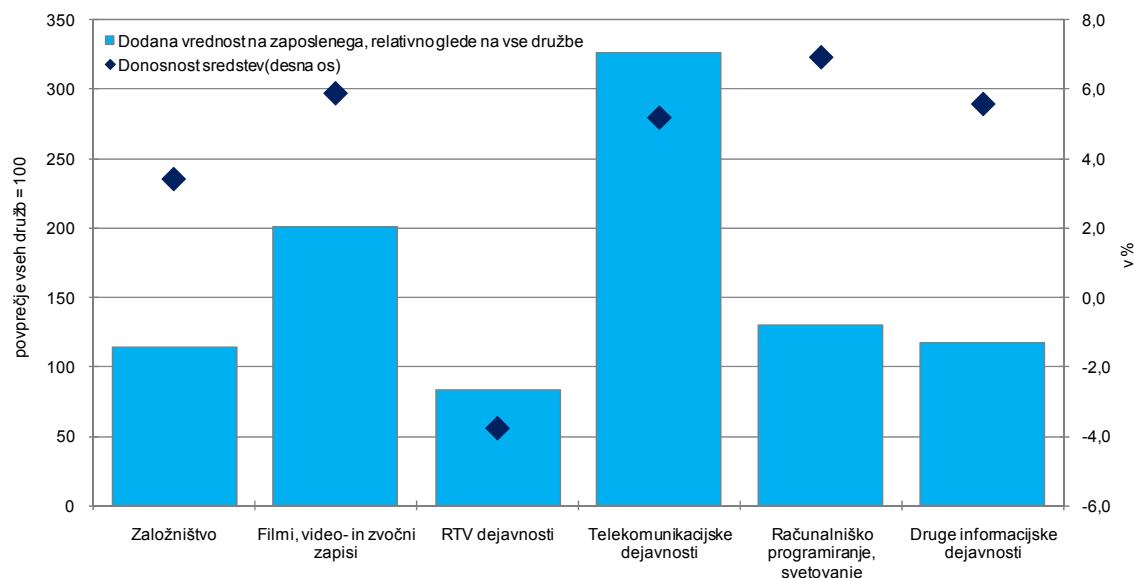
Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida gospodarskih družb), lastni izračuni.

Tabela 13: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v informacijskih in komunikacijskih dejavnostih v letih 2007 in 2008

	2007 ¹	2008
Število gospodarskih družb	2.571	2.571
Število zaposlenih ²	16.881	17.843
Delež dejavnosti v zaposlenosti (v %)	3,4	3,5
Delež v dodani vrednosti vseh družb (v %)	6,4	6,3
Neto ³ čisti dobiček/izguba poslovnega leta (v tisoč EUR)	209.757	214.921
VELIKOST		
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.513	1.699
Število zaposlenih/podjetje	6,6	6,9
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI		
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)		231
GOSPODARNOST		
Gospodarnost poslovanja	1,098	1,080
DONOSNOST		
Donosnost sredstev (v %)		5,2
Donosnost prihodkov (v %)	7,2	6,6
PRODUKTIVNOST		
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	63.107	63.823
DELOVNA STROŠKOVNOST		
Stroški dela / zaposlenega (v EUR)	31.642	33.565
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	50,1	52,6
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST		
Delež dolga v virih sredstev (v %)	51,4	52,5
Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev (v %)	29,6	34,0
Kapitalska pokritost stalnih sredstev (v %)	70,0	69,4
Dolgoročna pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	97,0	92,5
IZVOZNA USMERJENOST		
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje (v %)	12,4	12,6
STRUKTURA SREDSTEV		
Delež stalnih sredstev v sredstvih, v %	69,4	68,4
Delež proizvodnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v stalnih sredstvih, v %	25,1	24,7

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹Ker so zaradi spremembe klasifikacije SKD podatki za leto 2008 neprimerljivi s podatki iz bilanc družb za pretekla leta na ravni dejavnosti, tokrat za leto 2007 uporabljamo podatke, ki se nanašajo le na gospodarske družbe, ki so poslovale v letu 2008. ² Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ³ Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Slika 36: Dodana vrednost na zaposlenega in donosnost sredstev v gospodarskih družbah informacijskih in komunikacijskih dejavnosti, 2008

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida gospodarskih družb), lastni izračuni.

Kazalniki gospodarnosti ter financiranja in plačilne sposobnosti so se v letu 2008 poslabšali.

Gospodarnost poslovanja družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti se je poslabšala z 1,098 v letu 2007 na 1,080 v letu 2008. Medtem ko so se poslovni odhodki povečali za 12,5 % – med njimi²⁵ so se zmanjšali le drugi poslovni odhodki – so bili poslovni prihodki višji le za 8,0 %. Čisti prihodki od prodaje so se povečali za 10,6 %, pri tem pa je bila kljub izraziti usmerjenosti na slovenski trg²⁶ rast prihodkov od prodaje na tujih trgih²⁷ nekoliko višja od rasti na domačem trgu (tujina: 12,1 %, domači trg: 10,3 %). Izvozna usmerjenost se je tako malenkostno povečala (gl. Tabela 13). Zadolženost gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti se je lani povečala, saj je bil delež dolga v virih sredstev večji za 1,1 odstotne točke. Pri tem so se kratkoročne obveznosti v virih sredstev povečale za 4,4 odstotne točke, najbolj so se povečale kratkoročne finančne obveznosti do bank, kar za 50,8 %. Dolgoročne obveznosti pa so se zmanjšale. Kazalniki zadolženosti zagotovo izražajo gospodarske razmere, povezane z vplivom finančne krize, ki se je začela poglobljati v drugi polovici lanskega leta. Kapitalska pokritost stalnih sredstev se je nekoliko zmanjšala zaradi zaostajanja rasti kapitala za rastjo dolgoročnih sredstev.

Najpomembnejša oddelka področja informacijsko-komunikacijskih dejavnosti po številu zaposlenih in ustvarjeni dodani vrednosti sta telekomunikacijske dejavnosti (SKD 61), ki so lani izboljšale neto poslovni izid, ter računalniško programiranje in svetovanje (SKD 62), pri čemer je bil dosežen nižji neto dobiček kot leto prej.

Družbe računalniškega programiranja in svetovanja so zaposlovale 42,6 % oseb, ki so ustvarile 30,7 % celotne dodane vrednosti področja J. Ravno nasprotno je zgolj 27,1 % zaposlenih oseb v telekomunikacijskih dejavnostih prispevalo skoraj polovico, 48,7 %, k dodani vrednosti celotnega področja. Dodana vrednost, preračunana na zaposlenega v telekomunikacijskih družbah, je tudi najbolj, za 80,1 %, ...

²⁵ Stroški blaga, materiala in storitev so se povečali za 13,5 %, stroški dela za 12,1 % ter odpisi vrednosti za 10,6 %.

²⁶ Družbe informacijskih in komunikacijskih dejavnosti so na domačem trgu v povprečju ustvarile 87,4 % čistih prihodkov od prodaje.

²⁷ Rast prihodkov od prodaje na trgih zunaj EU je bila za 16,3 odstotne točke višja od rasti na trgu EU (zunaj EU: 22,5-odstotna, EU: 6,2-odstotna).

presejala povprečno dodano vrednost na zaposlenega v informacijskih in komunikacijskih dejavnostih. Ne preseneča, da je bila v tem oddelku najvišja donosnost prihodkov (9,0-odstotna) med vsemi oddelki, precej višja pa je bila tudi od donosnosti vseh gospodarskih družb (za 7,1 odstotne točke). Oddelka 61 in 62 sta ustvarila skoraj devet desetih skupnega neto čistega dobička, prvi je prispeval 67,8 %, drugi pa 20,1 %. Četudi se je neto dobiček iz poslovanja v *oddelku 61* na račun hitrejše rasti poslovnih odhodkov (12,3 %) od prihodkov (9,9 %) zmanjšal za 15,7 %, je delovanje družb na preostalih dveh ravneh poslovanja to zmanjšanje v celoti izničilo. Neto dobiček zunaj rednega delovanja se je namreč povečal za 76,3 %, neto finančni dobiček pa kar za 210,6 % (2007: 16,067 mio EUR, 2008: 49,905 mio EUR). Neto čisti dobiček obračunskega obdobja se je tako povečal za 10,4 % in je znašal 145,821 mio EUR. Na drugi strani se je neto poslovni izid *oddelka 62* lani glede na leto 2007 poslabšal, saj se je neto čisti dobiček zmanjšal za 14,5 % in je znašal 43,273 mio EUR. K takemu izidu je največ prispevala neto finančna izguba (v letu 2007 ustvarjen neto finančni dobiček) v obsegu 5,479 mio EUR, česar pa niso mogli nadomestiti izboljšani pozitivni izidi na preostalih dveh ravneh poslovanja družb.

13 POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI

Gospodarske družbe s področja poslovanja z nepremičninami (SKD L) so s spremembo klasifikacije SKD postale samostojna dejavnost, razdeljena v tri skupine (gl. tudi Sliko 37). Po številu zaposlenih je največja skupina *poslovanje z nepremičninami za plačilo ali po pogodbi (SKD 68.3)*, po ustvarjeni dodani vrednosti pa skupina družb, ki se ukvarjajo z *oddajanjem in obratovanjem lastnih ali najetih nepremičnin (SKD 68.2)*. Tretja skupina so *družbe, ki trgujejo z lastnimi nepremičninami (SKD 68.1)*.

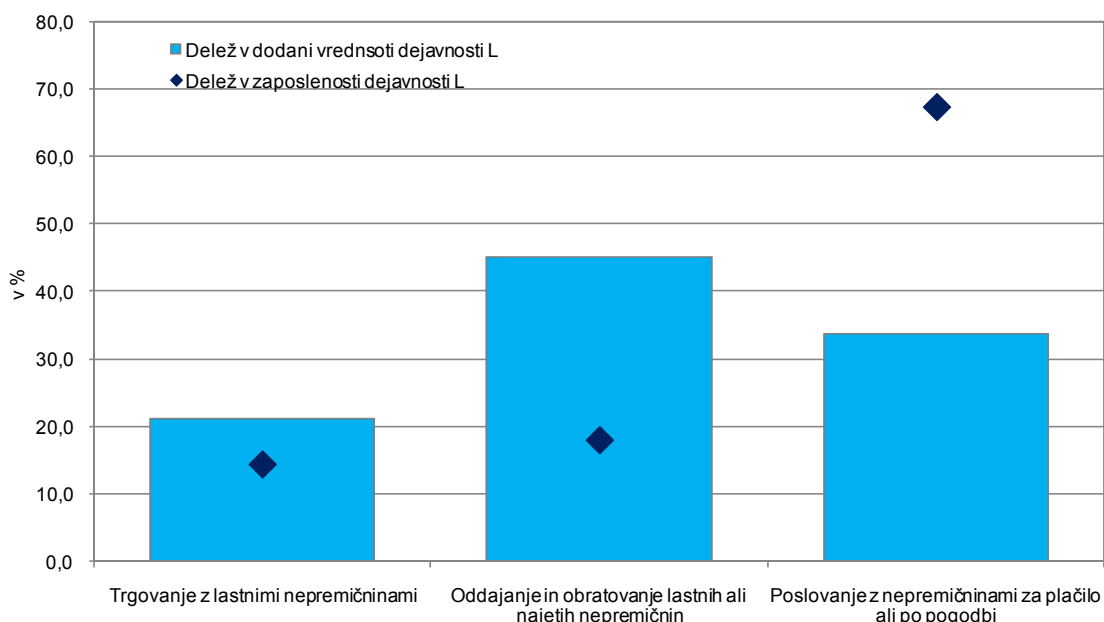
Tabela 14: Izbrani kazalniki poslovanja nepremičninskih družb v obdobju 2007–2008

	2007 ¹	2008
Število gospodarskih družb	1725	1725
Število zaposlenih ²	3070	3463
Delež dejavnosti v zaposlenosti	0,6	0,7
Delež v dodani vrednosti vseh družb	1,3	1,5
Neto ³ čisti dobiček/izguba poslovnega leta (v mio EUR)	82.293	45.528
VELIKOST		
Sredstva / podjetje (v tisoč EUR)	1.903	2.280
Število zaposlenih / podjetje	1,8	2,0
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI		
Povprečna sredstva / zaposlenega (v tisoč EUR)		1.042
GOSPODARNOST		
Gospodarnost poslovanja	1,175	1,177
DONOSNOST		
Donosnost sredstev (v %)		1,26
Donosnost prihodkov (v %)	10,16	5,26
PRODUKTIVNOST		
Dodana vrednost / zap. (v EUR)	73.260	76.395
DELOVNA STROŠKOVNOST		
Stroški dela / zaposlenega (v EURO)	22.104	22.472
Stroški dela v dodani vrednosti (v %)	30,2	29,4
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST		
Delež dolga v virih sredstev (v %)	73,3	74,3
Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev (v %)	35,3	35,9
Kapitalska pokritost stalnih sredstev (v %)	41,7	38,5
Dolgoročna pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	85,5	81,4
IZVOZNA USMERJENOST		
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje (v %)	1,9	2,6
STRUKTURA SREDSTEV		
Delež stalnih sredstev v sredstvih (v %)	64,0	66,8
Delež proizvodnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v stalnih sredstvih (v %)	0,3	0,3

Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹Ker so zaradi spremembe klasifikacije SKD podatki za leto 2008 neprimerljivi s podatki iz bilanc družb za pretekla leta na ravni dejavnosti, tokrat za leto 2007 uporabljamo podatke, ki se nanašajo le na gospodarske družbe, ki so poslovale v letu 2008. ² Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ³ Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Družbe dejavnosti poslovanje z nepremičninami so razen skupine poslovanje z nepremičninami za plačilo ali po pogodbi leta 2008 ustvarile več dodane vrednosti kot leto prej. Skupna dodana vrednost vseh nepremičninskih družb se je lani povečala za 17,6 %, kar je bila več kot enkrat višja rast kot v povprečju vseh gospodarskih družb, s čimer so nepremičninske družbe leta 2008 nekoliko povečale svoj delež v dodani vrednosti vseh družb (z 1,3 % na 1,5 %). Dodana vrednost je bila nižja le v družbah, ki poslujejo z nepremičninami za plačilo ali po pogodbi (za 9,4 %), s čimer se je njihov delež v dodani vrednosti dejavnosti znižal kar za 10 o. t. (s 44 na 34 %). Družbe preostalih dveh skupin pa so dodano vrednost povečale, najbolj družbe iz skupine oddajanje in obratovanje lastnih ali najetih nepremičnin (za 7,0 o. t. na 45,2 % celotne dejavnosti poslovanje z nepremičninami). Družbe teh dveh skupin so okrepile tudi svoj delež v skupni zaposlenosti dejavnosti. Leta 2008 so skupaj zaposlovale 32,5 % vseh zaposlenih v dejavnosti (leta 2007 še 29,5 %).

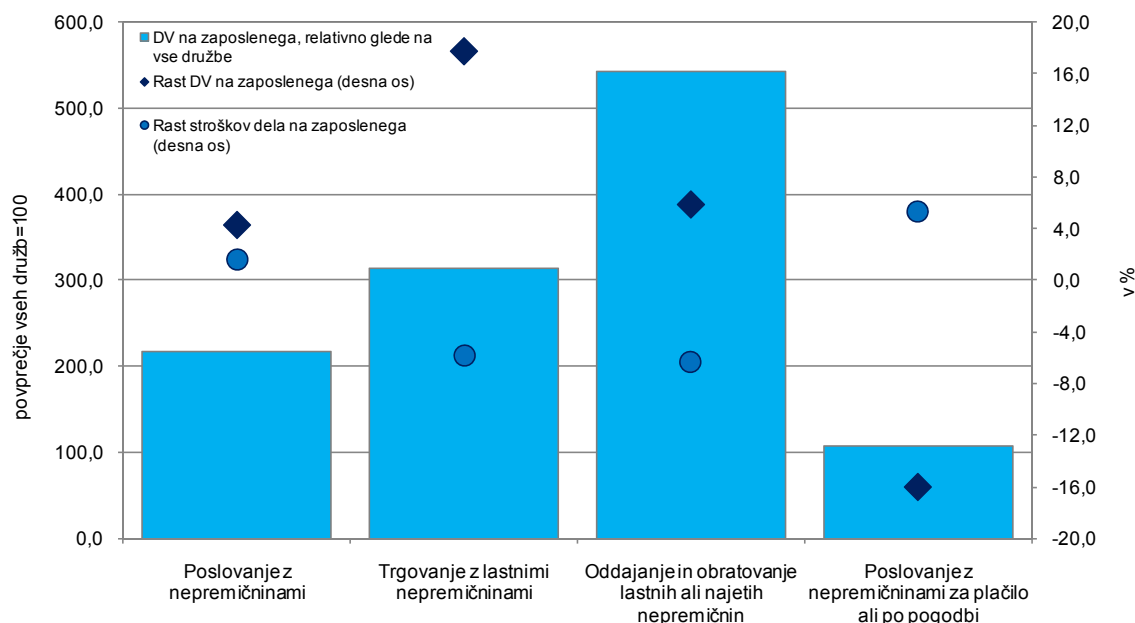
Slika 37: Delež posameznih skupin v dodani vrednosti in zaposlenosti dejavnosti poslovanje z nepremičninami, 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Ob razmeroma visoki rasti dodane vrednosti se je nepremičninskim družbam v povprečju povečala tudi produktivnost dela in zmanjšal delež stroškov dela v dodani vrednosti. Le družbe, ki se ukvarjajo s poslovanjem z nepremičninami za plačilo ali po pogodbi, so imele nižjo dodano vrednost na zaposlenega kot leta 2007. Dodana vrednost na zaposlenega je v povprečju nepremičninskih družb narasla bolj kot stroški dela na zaposlenega (gl. Slika 38). Delež stroškov dela v dodani vrednosti se je tako znižal za 0,8 o. t. na 29,4 %. Ob 12,8-odstotni rasti števila zaposlenih pa se je povečala obremenjenost poslovnih prihodkov s stroški dela (za 0,5 o. t. na 10,1 %), najmočnejše družbam, ki poslujejo z nepremičninami za plačilo ali po pogodbi (za 2,3 o. t. na 17,3 %), pri čemer je delež stroškov dela v poslovnih prihodkih med vsem družbami dejavnosti tudi največji (10,1-odstoten). Te družbe so tudi edine povečale delež stroškov dela v dodani vrednosti (s 46,7 % na 58,5 %).

Slika 38: Dodana vrednost na zaposlenega ter stroški dela na zaposlenega v dejavnosti poslovanje z nepremičninami, 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Nepremičninske družbe so imele leta 2008 več kot dve petini nižji neto čisti dobiček kot leta 2007. Ob 29 % višjem neto poslovnem dobičku je bil nižji neto čisti dobiček predvsem izid trikrat višje neto finančne izgube kot leta 2007 ter tudi polovico nižjega neto dobička iz drugega delovanja.

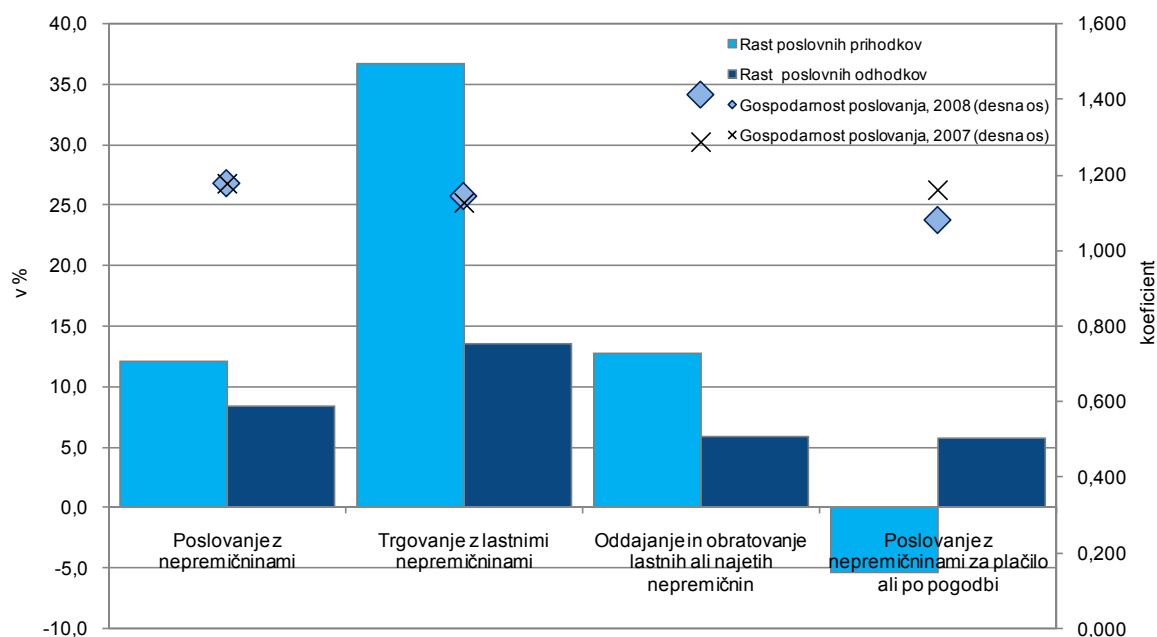
Neto dobiček iz poslovanja se je znižal le v skupini poslovanje z nepremičninami za plačilo ali po pogodbi, v preostalih dveh skupinah nepremičninske dejavnosti pa je bil višji kot v predhodnem letu.

Skoraj polovico neto poslovnega dobička so ustvarile družbe, ki trgujejo z lastnimi nepremičninami. Njihov neto dobiček iz poslovanja je bil kar trikrat višji kot leta 2007. Višji neto dobiček iz poslovanja pa so ustvarile tudi družbe skupine oddajanje in upravljanje lastnih ali najetih nepremičnin. Neto poslovni dobiček družb, ki poslujejo z nepremičninami za plačilo ali po pogodbi, pa se je lani ob stagnaciji prihodkov od prodaje ter relativno visoki (glede na poslovne prihodke) rasti stroškov storitev²⁸ in stroškov dela več kot razpolovil. Pri tem je v dejavnosti upravljanje nepremičnin za plačilo ali po pogodbi (SKD 68.32), ki je lani ustvarila približno tretjino neto poslovnega dobička te skupine, neto poslovni dobiček upadel za dve tretjini. V dejavnosti posredništvo v prometu z nepremičninami (SKD 68.31), kjer sta bili ustvarjeni preostali dve tretjini neto poslovnega dobička skupine, se je ohranil na ravni leta 2007 (0,1-odstotna rast). Pri tem so imele družbe, ki posredujejo z nepremičninami, lani 3,5-odstotni padec čistih prihodkov od prodaje, kar lahko povežemo z zmanjšanjem števila transakcij na slovenskem nepremičninskem trgu lani, ki smo mu bili priča zlasti v drugi polovici leta, predvsem v zadnjem četrtletju, ko je bilo prodanih stanovanj in družinskih hiš okoli polovico manj kot v primerljivem obdobju leta prej²⁹.

²⁸ Obremenjenost poslovnih prihodkov s stroški blaga, materiala in storitev se je leta 2008 povečala kar za 8,5 o. t. na 67,2 %, večina teh stroškov pa so stroški storitev.

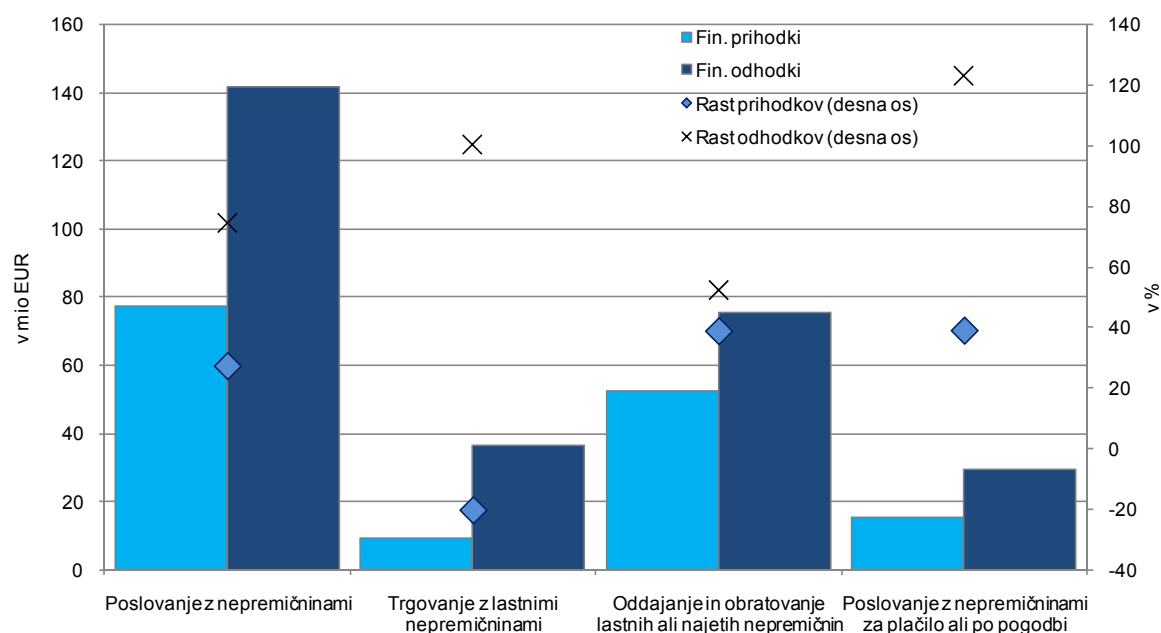
²⁹ Ekonomsko ogledalo (februar 2009).

Slika 39: Gospodarnost poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti poslovanje z nepremičninami, 2007–2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 40: Finančno poslovanje gospodarskih družb v dejavnosti poslovanje z nepremičninami, 2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

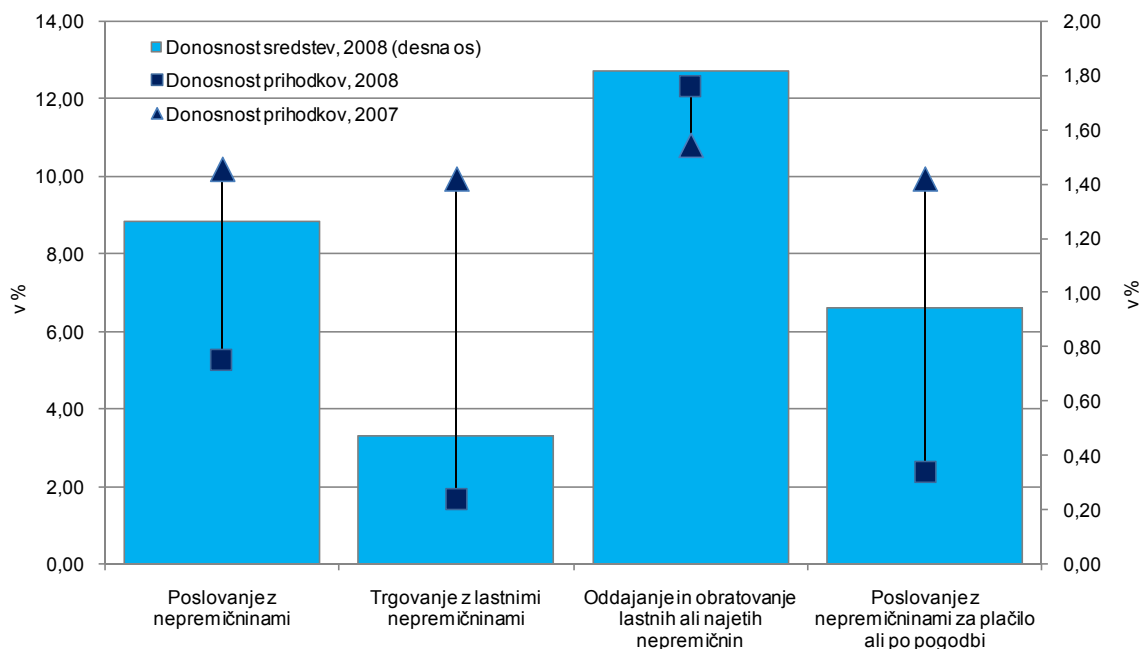
Največji del neto finančne izgube je nastal v skupini družb, ki trgujejo z lastnimi nepremičninami (42,0 %). To so bile tudi edine družbe dejavnosti, ki so leta 2008 imele nižje finančne prihodke kot leto prej (gl. Sliko 40), saj so imele skoraj tretjino nižje finančne prihodke iz deležev, ki so v povprečju nepremičninskih družb večina finančnih prihodkov (70,2 % leta 2008). Gledano relativno pa so neto finančno izgubo lani najbolj

povečale družbe iz skupine *poslovanje z nepremičninami za plačilo ali po pogodbi* (in sicer družbe dejavnosti *posredništvo v prometu z nepremičninami – SKD 68.31*).

Donosnost prihodkov nepremičninskih družb se je ob nižjem neto čistem dobičku kot leta 2007 poslabšala, a je ostala na razmeroma visoki ravni. Izboljšala se je le družbam, ki oddajajo in obratujejo lastne ali najete nepremičnine (SKD 68.2). Te družbe so namreč edine povečale prihodke iz poslovanja in iz financiranja, ki pomenijo večino prihodkov dejavnosti, in tako izboljšale svoj poslovni izid glede na ustvarjene prihodke in sredstva. Donosnost prihodkov od prodaje nepremičninskih družb je bila sicer kljub znižanju še vedno nad povprečjem vseh gospodarskih družb, donosnost sredstev pa je bila znova podpovprečna (gl. Slika 41).

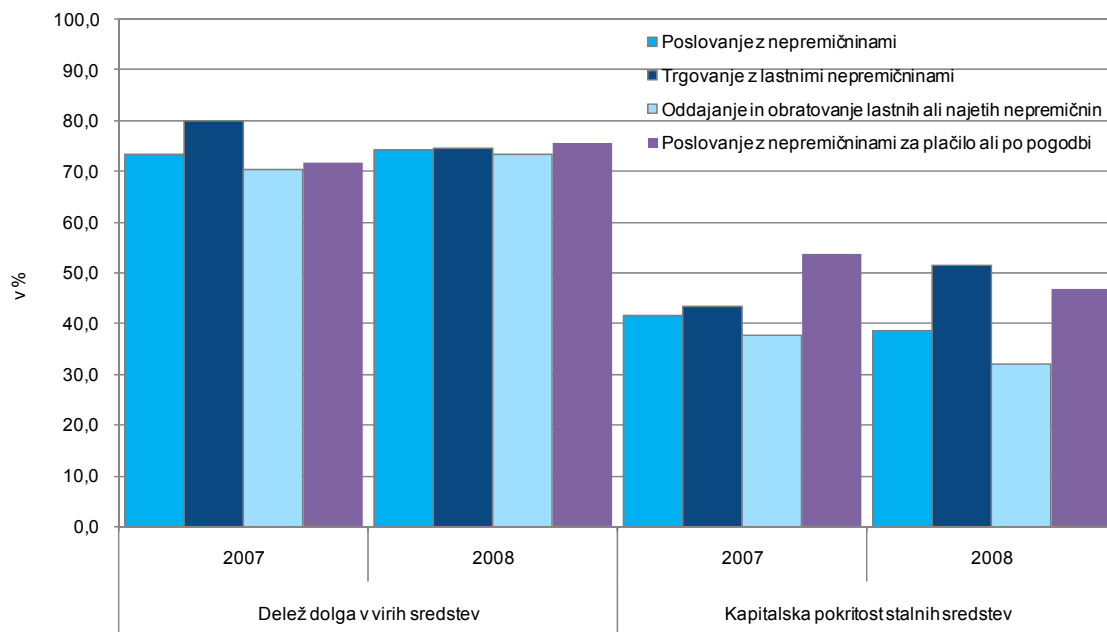
Nepremičninske družbe so lani nekoliko poslabšale svojo finančno strukturo, saj se je njihova zadolženost, razen družb, ki trgujejo z lastnimi nepremičninami, povečala. Dolg je pomenil 74,3 % virov sredstev in je bil izid petino višjih dolgoročnih in kratkoročnih obveznosti, ki sicer sestavljajo večino dolga (oziroma 72,9 % obveznosti do virov sredstev). Dolgoročne in kratkoročne obveznosti so se najbolj povečale družbam, ki poslujejo z nepremičninami za plačilo ali po pogodbi (za okoli tretjino), ki so tudi najbolj povečale delež dolga v virih sredstev (za 4 o. t. na 75,8 %). Med posameznimi skupinami dejavnosti poslovanje z nepremičninami se je zadolženost zmanjšala le družbam, ki trgujejo z lastnimi nepremičninami. Te družbe so imele tako skoraj polovico več kapitala kot v letu 2007 ter bile edine, ki so izboljšale finančno pokritost sredstev (gl. Slika 42).

Slika 41: Donosnost prihodkov od prodaje in sredstev v gospodarskih družbah dejavnosti poslovanje z nepremičninami, 2007–2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 42: Zadolženost in finančna struktura gospodarskih družb v dejavnosti poslovanje z nepremičninami, 2007–2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

14 STROKOVNE, ZNANSTVENE IN TEHNIČNE DEJAVNOSTI

Gospodarske družbe strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti (SKD M) so leto 2008 končale s skoraj enakim neto poslovnim izidom ter precej višjo dodano vrednostjo kot v predhodnem letu.

Podatke iz letnih poročil za leto 2008 je oddalo 10.183 gospodarskih družb, ki so zaposlovale 28.202 oseb. Gospodarske družbe so končale obračunsko obdobje s pozitivnim poslovnim izidom na vseh ravneh delovanja, pri čemer se je neto čisti dobiček zmanjšal za 0,7 % na 278 mio EUR. Neto dobiček iz poslovanja je znašal 293,5 mio EUR, neto finančni dobiček 12,4 mio EUR, neto dobiček zunaj rednega delovanja pa 34,1 mio EUR. Neto finančni dobiček se je znižal kar za 86,1 %, poslovni izid na preostalih dveh ravneh delovanja družb pa se je glede na leto 2007 povečal (neto dobiček iz poslovanja za 22,8 %, neto dobiček zunaj rednega delovanja za 11,4 %). Družbe področja M so ustvarile dodano vrednost v obsegu 1.193,8 mio EUR, kar je pomenilo 16,4-odstotno letno rast. Ker je bila rast dodane vrednosti precej višja od rasti števila zaposlenih (za 9,1 odstotne točke), se je tudi produktivnost, merjena kot razmerje med dodano vrednostjo in številom zaposlenih, precej povečala, za 8,5 %. Ob nekoliko manjši rasti stroškov dela na zaposlenega (7,1 %) se je delež stroškov dela v dodani vrednosti zmanjšal za 0,8 odstotne točke na 63,0 %. Dodana vrednost na zaposlenega je tako znašala 42.331 EUR in je bila za 20 % višja kot v povprečju vseh gospodarskih družb, kar je glede na to, da gre za pretežno na znanju temelječe dejavnosti, pričakovano.

Gospodarnost poslovanja se je v letu 2008 nekoliko izboljšala, kazalniki financiranja in plačilne sposobnosti pa so se poslabšali.

Gospodarnost poslovanja družb strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti se je izboljšala z 1,079 v letu 2007 na 1,086 v letu 2008. Rasti poslovnih prihodkov (13,9 %) in poslovnih odhodkov (13,2 %) sta bili precej izenačeni. Rast čistih prihodkov od prodaje na domačem trgu je bila za 0,5 odstotne točke večja od rasti poslovnih prihodkov, rast čistih prihodkov od prodaje na tujih trgih³⁰ je za njo zaostajala za 7,0 odstotne točke. Izvozna usmerjenost³¹ se je tako za malenkost zmanjšala (gl. Tabela 15). Med poslovnimi odhodki³² je bila edino rast stroškov dela za 1,7 odstotne točke višja od rasti poslovnih odhodkov. Zadolženost gospodarskih družb strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti se je lani povečala, saj je bil delež dolga v virih sredstev večji za 1,8 odstotne točke. Pri tem so se kratkoročne obveznosti v virih sredstev povečale za 3,6 odstotne točke, kratkoročne finančne obveznosti do bank pa so bile višje za 8,7 %. Za prav toliko so se povečale tudi dolgoročne finančne obveznosti do bank, pri čemer pa je rast dolgoročnih obveznosti zaostajala za 6,6 odstotne točke. Kapitalska pokritost stalnih sredstev se je zmanjšala za 4,3 odstotne točke zaradi precejšnjega zaostajanja rasti kapitala za rastjo dolgoročnih sredstev v obsegu 7,3 odstotne točke.

³⁰ Rast prihodkov od prodaje na trgih zunaj EU je bila za 3,6 odstotne točke višja od rasti na trgu EU (zunaj EU: 8,9-odstotna, EU: 5,3-odstotna).

³¹ Družbe strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti so v letu 2008 za skoraj 1 odstotno točko povečale čiste prihodke od prodaje na domačem trgu, v povprečju so znašali 83,5 %.

³² Stroški blaga, materiala in storitev so se povečali za 12,9 %, odpisi vrednosti za 12,0 % ter drugi poslovni odhodki za 6,7 %.

Tabela 15: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih v letih 2007 in 2008

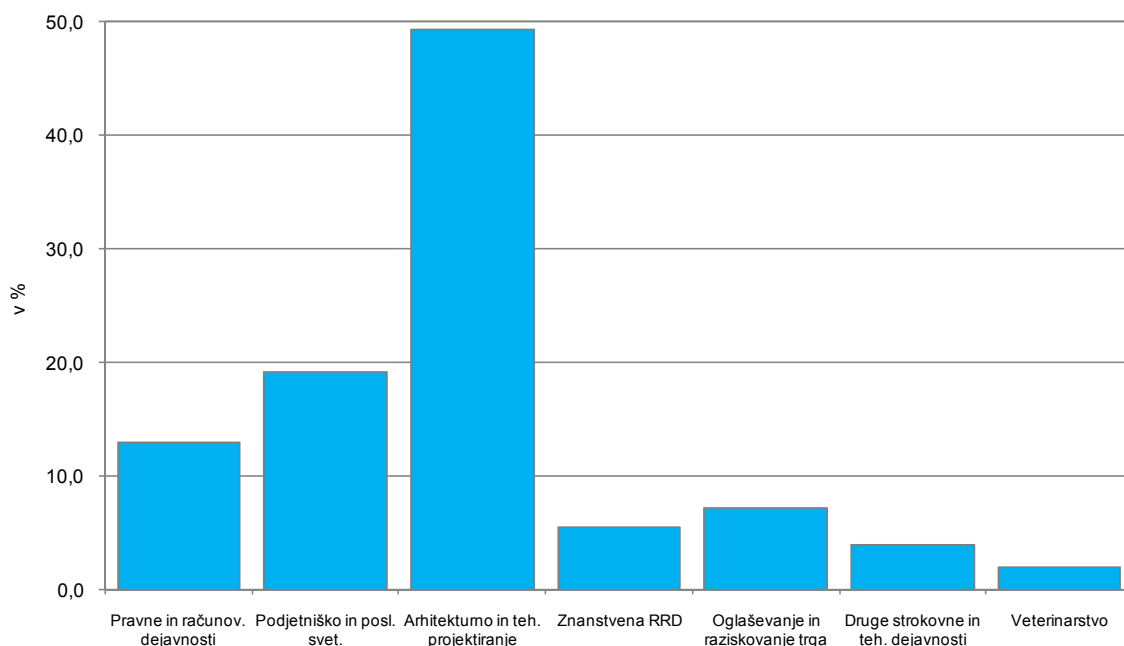
	2007 ¹	2008
Število gospodarskih družb	10.183	10.183
Število zaposlenih ²	26.287	28.202
Delež dejavnosti v zaposlenosti (v %)	5,3	5,5
Delež v dodani vrednosti vseh družb (v %)	6,1	6,6
Neto ³ čisti dobiček/izguba poslovnega leta (v tisoč EUR)	279.998	278.001
VELIKOST		
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	589	658
Število zaposlenih/podjetje	2,6	2,8
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI		
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)		225
GOSPODARNOST		
Gospodarnost poslovanja	1,079	1,086
DONOSNOST		
Donosnost sredstev (v %)		4,4
Donosnost prihodkov (v %)	7,8	6,9
PRODUKTIVNOST		
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	39.021	42.331
DELOVNA STROŠKOVNOST		
Stroški dela / zaposlenega (v EUR)	24.900	26.670
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	63,8	63,0
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST		
Delež dolga v virih sredstev (v %)	64,9	66,7
Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev (v %)	42,6	46,2
Kapitalska pokritost stalnih sredstev (v %)	66,6	62,3
Dolgoročna pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	98,2	89,7
IZVOZNA USMERJENOST		
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje (v %)	17,4	16,5
STRUKTURA SREDSTEV		
Delež stalnih sredstev v sredstvih (v %)	52,8	53,5
Delež proizvodnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v stalnih sredstvih (v %)	7,2	7,1

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida gospodarskih družb), lastni izračuni. Opombe: ¹ Ker so zaradi spremembe klasifikacije SKD podatki za leto 2008 neprimerljivi s podatki iz bilanc družb za pretekla leta na ravni dejavnosti, tokrat za leto 2007 uporabljamo podatke, ki se nanašajo le na gospodarske družbe, ki so poslovale v letu 2008. ² Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ³ Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Najpomembnejša oddelka področja strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti po številu zaposlenih in ustvarjeni dodani vrednosti sta arhitekturno in tehnično projektiranje (SKD 71), pri katerih so se poslovni izidi lani precej izboljšali, ter dejavnost uprav podjetij; podjetniško in poslovno svetovanje (SKD 70), ki je leto 2008 končala s slabšim poslovnim izidom kot leto prej. Družbe arhitekturnega in tehničnega projektiranja so zaposlovale 45,0 % oseb, ki so ustvarile 49,3 % celotne dodane vrednosti področja M. Drugi najmočnejši oddelek področja M glede števila zaposlenih, pa vendar precej šibkejši kot prvi, – oddelek podjetniškega in poslovnega svetovanja – je zaposloval 18,0 % oseb, ki so

prispevale skoraj petino, 19,2 %, k dodani vrednosti celotnega področja. Dodana vrednost, preračunana na zaposlenega v obeh oddelkih je bila po vrednosti precej podobna, saj se je razlikovala zgolj za 1.328 EUR (71: 46.351 EUR, 70: 45.023 EUR). Pri tem sta edino ta dva oddelka presegla povprečno dodano vrednost na zaposlenega področja M (71: za 9,5 %, 70: za 6,4 %). Donosnost prihodkov v *oddelku podjetniškega in poslovnega svetovanja* je bila najvišja (9,7-odstotna) med vsemi oddelki, precej višja pa je bila tudi od povprečne donosnosti celotnega področja M (za 2,8 odstotne točke) ter donosnosti vseh gospodarskih družb (za 7,8 odstotne točke). Oddelka 71 in 70 sta ustvarila 80,0 % skupnega neto čistega dobička, prvi je prispeval 47,1 %, drugi pa 32,9 %. Družbe *arhitekturnega in tehničnega projektiranja* (oddelek 71) so obračunsko obdobje leta 2008 končale z 39,2 % višjim neto čistim dobičkom, ki je znašal 130,8 mio EUR. K takemu izidu je zelo pripomogla precejšnja rast neto dobička iz poslovanja³³, kar 55,0 %, ter le za slabo desetino manjši neto dobiček zunaj rednega delovanja. Na končni poslovni izid je vplivala tudi neto izguba iz financiranja v obsegu 23,2 mio EUR (v 2007 neto finančni dobiček). Na drugi strani se je neto poslovni izid *oddelka 70* lani glede na leto 2007 poslabšal, saj se je neto čisti dobiček zmanjšal za tretjino in je znašal 91,5 mio EUR. Gospodarske družbe tega oddelka so sicer končale obračunsko obdobje s pozitivnim poslovnim izidom na vseh ravneh delovanja, vendar so se poslovni izidi na prvih dveh ravneh občutno poslabšali³⁴ glede na predhodno leto. Tega poslabšanja pa v končni fazi ni nadomestil niti za 61,2 % višji neto dobiček zunaj rednega delovanja.

Slika 43: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih, 2008

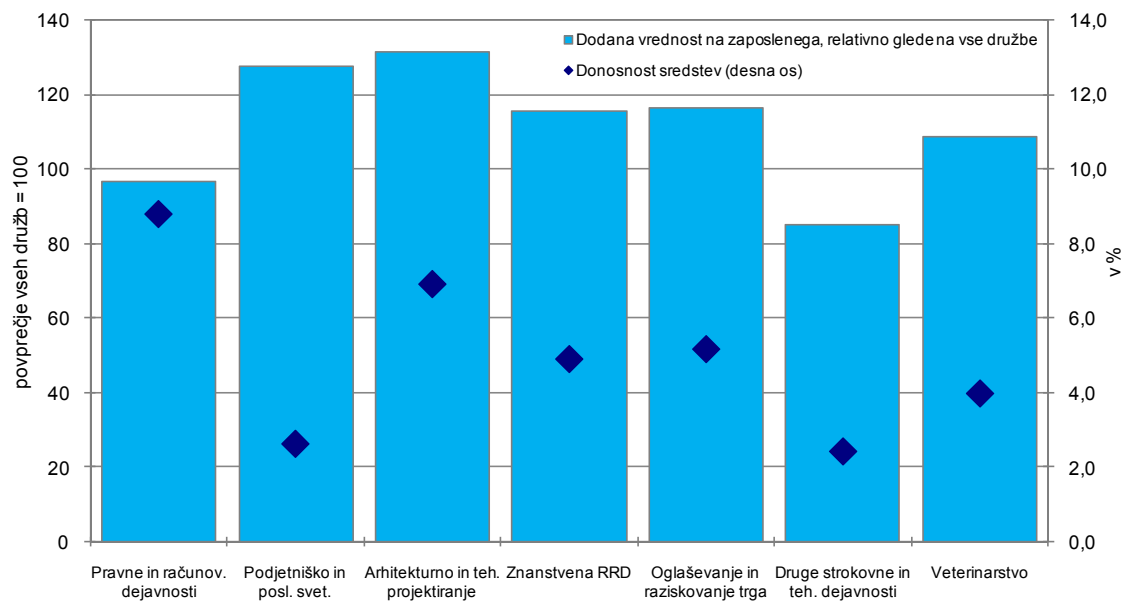

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida gospodarskih družb), lastni izračuni.

³³ Poslovni prihodki so se povečali za 18,0 %, med njimi pa zlasti čisti prihodki od prodaje na trgu EU (za 34,2 %). Rast poslovnih odhodkov je bila 15,1-odstotna, med njimi je bila največja predvsem rast drugih poslovnih odhodkov (31,4 %).

³⁴ Neto dobiček iz poslovanja se je zmanjšal za 29,9 %, neto dobiček iz financiranja se je pa več kot prepolovil.

Slika 44: Dodana vrednost na zaposlenega in donosnost sredstev v gospodarskih družbah strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti, 2008

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida gospodarskih družb), lastni izračuni.

15 DRUGE RAZNOVRSTNE POSLOVNE DEJAVNOSTI

Družbe, ki se ukvarjajo z drugimi raznovrstnimi poslovnimi dejavnostmi (SKD N), so ustvarile za slabo desetino več dodane vrednosti kot leta 2007 in s tem ohranile svoj delež v skupni dodani vrednosti gospodarskih družb. Tri četrtine dodane vrednosti dejavnosti ustvarijo družbe oddelkov zaposlovalne dejavnosti (SKD 78), varovanje in poizvedovalne dejavnosti (SKD 80) ter dejavnosti oskrbe stavb in okolice (SKD 81), ki skupaj zaposlujejo več kot 85 % vseh zaposlenih v dejavnosti. Najvišjo rast dodane vrednosti so lani imele družbe, ki se ukvarjajo z zaposlovalnimi dejavnostmi, zato se je tudi precej okreplil njihov delež v skupni dodani vrednosti dejavnosti (za 1,3 o. t. na 23,6 %). Višjo rast kot v povprečju vse družbe dejavnosti sta imela tudi preostala večja oddelka raznovrstnih poslovnih dejavnosti, to je oddelek družb, ki se ukvarjajo z varovanjem in poizvedovalnimi dejavnostmi, ter oddelek družb, ki se ukvarjajo z oskrbo stavb in okolice (gl. Sliko 45).

Družbe iz raznovrstnih poslovnih dejavnosti so leta 2008 ustvarile tudi več dodane vrednosti na zaposlenega kot leto prej, vendar se je ob višji rasti stroškov dela na zaposlenega delež stroškov dela v dodani vrednosti povečal. Ob 9,2-odstotni rasti dodane vrednosti in 5,3-odstotni rasti števila zaposlenih se je produktivnost dela, merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega, povečala za 3,7 %, kar je na ravni rasti produktivnosti v povprečju vseh gospodarskih družb v lanskem letu. Ker je bila rast stroškov dela na zaposlenega še višja (8,4-odstotna), se je povečal delež stroškov dela v dodani vrednosti (za 3,7 o. t. na 85,4 %), nekoliko višja pa je bila tudi obremenjenost poslovnih prihodkov s stroški dela (za 0,5 o. t. na 29,8 %).

Neto čisti dobiček dejavnosti raznovrstnih poslovnih storitev se je kot posledica finančne izgube in nižjega dobička iz poslovanja znižal na raven desetine neto čistega dobička iz leta 2007. Nižji neto čisti dobiček je bil izid 35 % nižjega neto dobička iz poslovanja ter višje neto finančne izgube, neto dobiček iz drugega delovanja pa je bil za polovico višji kot leta 2007. Višji neto čisti dobiček kot leta 2008 so ustvarile le družbe zaposlovalne dejavnosti (za 8,8 %), ki so poleg družb, ki se ukvarjajo z oskrbo stavb in okolice, ter družb, ki zagotavljajo pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti (SKD 82), edine ustvarile višji neto poslovni dobiček kot leta 2007. Družbe varovanja in poizvedovalnih dejavnosti pa so ustvarile neto čisto izgubo, ki je bila izid visoke neto finančne izgube, in polovico nižjega neto poslovnega dobička kot leta 2007. Ob slabih poslovnih izidih je bila donosnost prihodkov od prodaje celotne dejavnosti raznovrstnih poslovnih storitev minimalna, nizka pa je bila tudi donosnost sredstev (gl. Sliko 47).

Na poslabšanje gospodarnosti poslovanja je vplivala predvsem relativno visoka rast stroškov storitev ter stroškov dela v primerjavi s poslovnimi prihodki. Poslovni prihodki so bili 12,4 %, poslovni odhodki pa 14,1 % višji kot leto prej. Gospodarnost poslovanja družb dejavnosti se je tako znižala z 1,035 na 1,019 (gl. Sliko 48). Delež stroškov blaga, materiala in storitev v poslovnih prihodkih družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti se je povečal (za 0,7 o. t. na 61,6 %) predvsem zaradi višjih stroškov storitev (14,8 %), ki so se v razmerju do poslovnih prihodkov kot edini med stroški blaga, materiala in storitev povečali v družbah vseh oddelkov raznovrstnih poslovnih dejavnosti. Stroški storitev v povprečju družb vseh oddelkov pomenijo sicer več kot tri četrtine stroškov blaga, materiala in storitev oziroma skoraj polovico teh stroškov v razmerju do poslovnih prihodkov (48,1 %). Obremenjenost poslovnih prihodkov s stroški dela pa se je najbolj povečala v družbah oddelkov dajanje v najem in zakup, potovalne agencije, organizatorji potovanja in s potovanji povezane dejavnosti ter varovanje in poizvedovalne dejavnosti.

Tabela 16: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih v obdobju 2007–2008

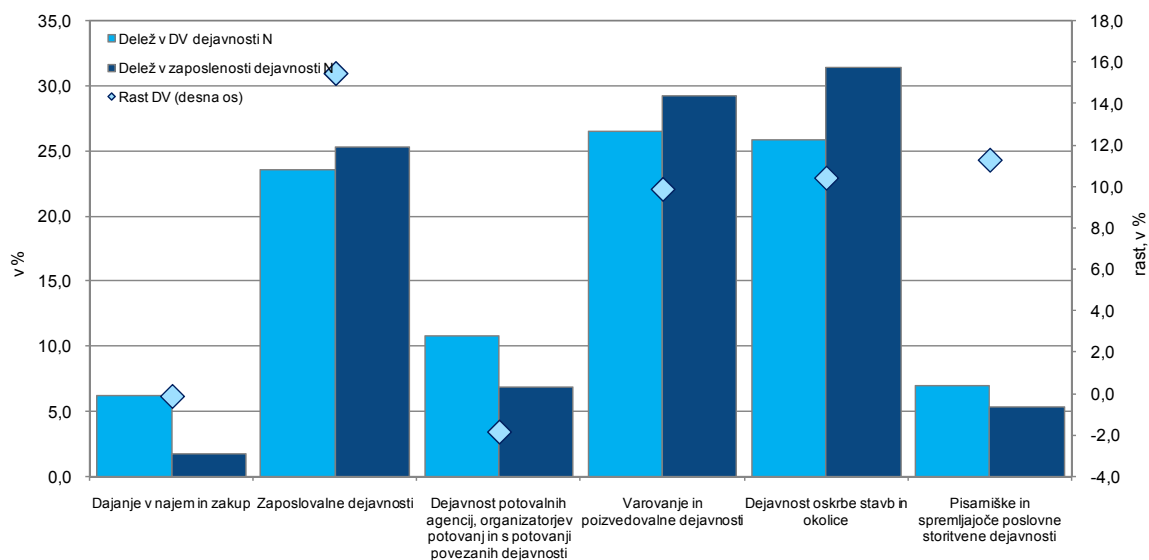
	2007 ¹	2008
Število gospodarskih družb	1456	1456
Število zaposlenih ²	20732	21829
Delež dejavnosti v zaposlenosti	4,2	4,3
Delež v dodani vrednosti vseh družb	2,2	2,2
Neto ³ čisti dobiček/izguba poslovnega leta (v mio EUR)	28.891	3.116
VELIKOST		
Sredstva / podjetje (v tisoč EUR)	476	547
Število zaposlenih / podjetje	14,2	15,0
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI		
Povprečna sredstva / zaposlenega (v tisoč EUR)		34
GOSPODARNOST		
Gospodarnost poslovanja	1,035	1,019
DONOSNOST		
Donosnost sredstev (v %)		0,42
Donosnost prihodkov (v %)	2,80	0,27
PRODUKTIVNOST		
Dodana vrednost / zap. (v EUR)	17.478	18.132
DELOVNA STROŠKOVNOST		
Stroški dela / zaposlenega (v EUR)	14.291	15.490
Stroški dela v dodani vrednosti (v %)	81,1	85,4
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST		
Delež dolga v virih sredstev (v %)	72,6	73,5
Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev (v %)	49,5	48,1
Kapitalska pokritost stalnih sredstev (v %)	55,5	52,5
Dolgoročna pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	95,8	97,0
IZVOZNA USMERJENOST		
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje (v %)	12,1	12,3
STRUKTURA SREDSTEV		
Delež stalnih sredstev v sredstvih (v %)	49,4	50,4
Delež proizvajalnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v stalnih sredstvih (v %)	3,8	3,7

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹Ker so zaradi spremembe klasifikacije SKD podatki za leto 2008 neprimerljivi s podatki iz bilanc družb za pretekla leta na ravni dejavnosti, tokrat za leto 2007 uporabljamo podatke, ki se nanašajo le na gospodarske družbe, ki so poslovale v letu 2008. ²Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ³Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Na izid iz finančnega delovanja so najbolj vplivali na eni strani nižji finančni prihodki iz deležev in na drugi strani višji finančni odhodki iz oslabitev in odpisov finančnih naložb. Finančni prihodki so se povečali le za 6,2 %, na kar so vplivali predvsem nižji finančni prihodki družb, ki zagotavljajo *pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti*. V strukturi finančnih prihodkov so imeli največji vpliv petino nižji finančni prihodki iz deležev, ki so leta 2008 pomenili 48,8 % vseh finančnih prihodkov družb dejavnosti (64,2 % leta 2007). Finančne prihodke so najbolj povečale družbe iz oddelka *potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti*, ki so med vsemi družbami oddelka edine imele

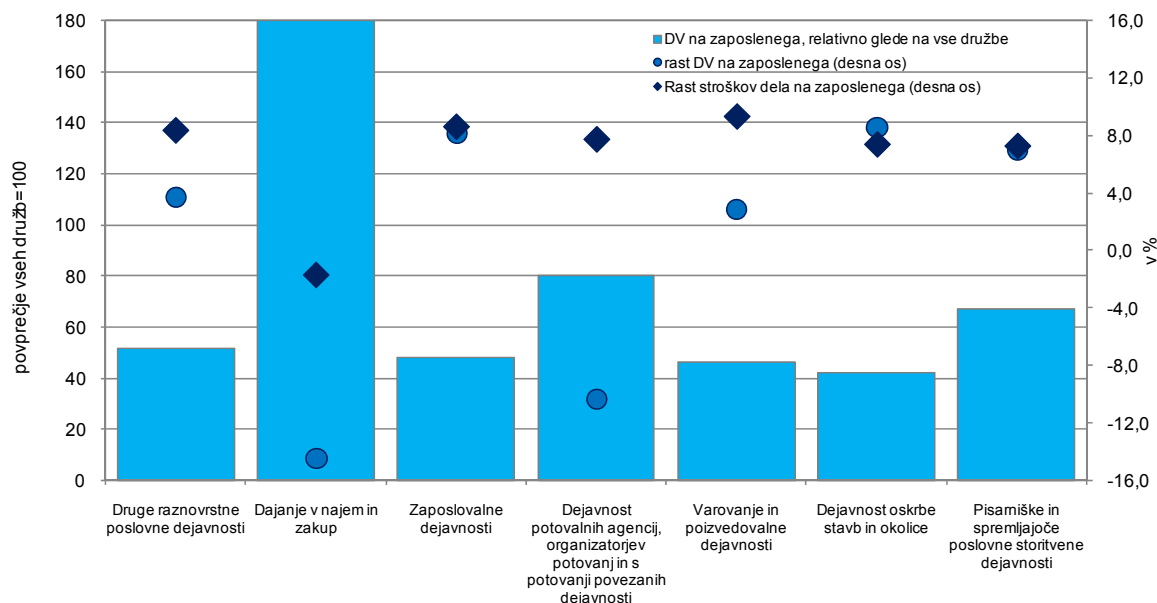
višje finančne prihodke iz deležev kot leta 2007. Te družbe pa so bile tudi edine, pri katerih so se finančni prihodki povečali bolj kot finančni odhodki. Finančni odhodki so narasli na račun višjih finančnih odhodkov iz oslabitve in odpisov finančnih naložb, ki so več kot podvojili svoj delež v vseh finančnih odhodkih (s 17,5 % na 39,7 %), ter višjih finančnih odhodkov iz finančnih obveznosti, ki ostajajo največji del finančnih odhodkov (41,9-odstotni delež).

Slika 45: Dodana vrednost in zaposlenost gospodarskih družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti, 2008

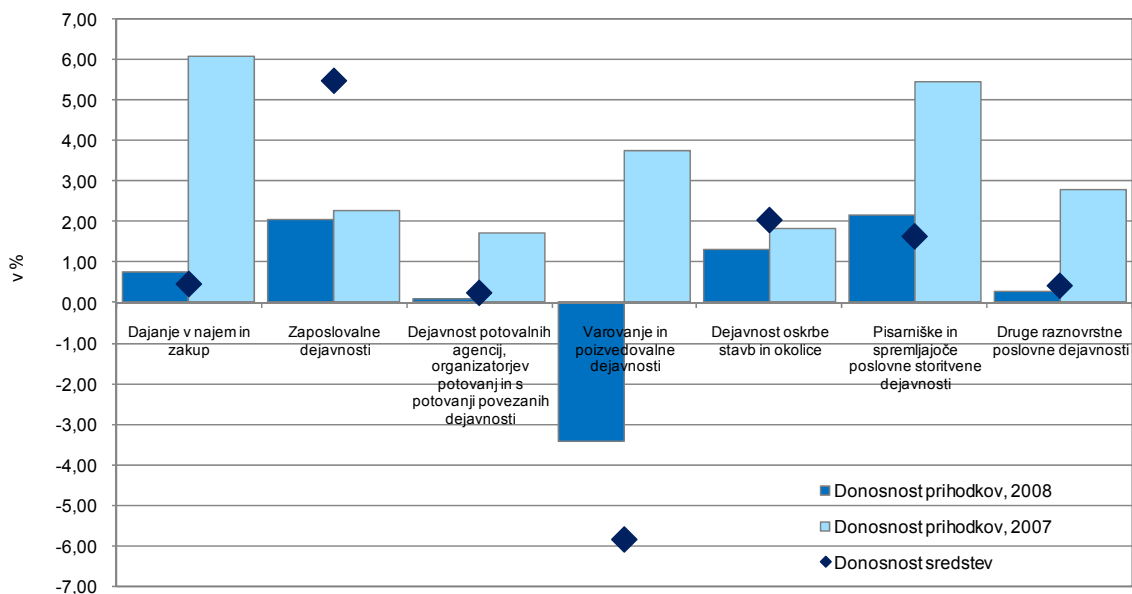
Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 46: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah raznovrstnih poslovnih dejavnosti, 2008

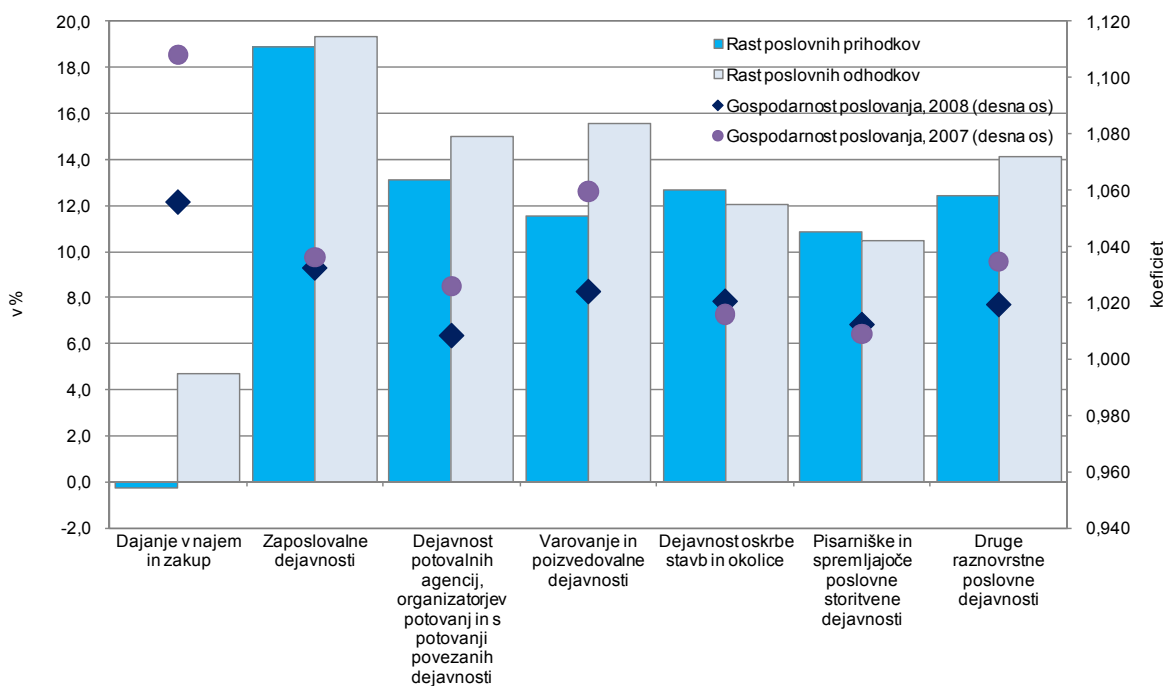
Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 47: Donosnost prihodkov in sredstev gospodarskih družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti, 2007–2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 48: Gospodarnost poslovanja gospodarskih družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti, 2007–2008

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Zadolženost družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti se je ohranila na podobni ravni kot leta 2007.

Delež dolga v virih sredstev se je najbolj povečal družbam, ki se ukvarjajo z *varovanjem in poizvedovalnimi dejavnostmi*, medtem ko se je preostalim družbam znižal ali ohranil na ravni preteklega leta. Večja zadolženost družb varovalnih in poizvedovalnih dejavnosti je bila posledica višjih kratkoročnih obveznosti, ki pomenijo okoli polovico dolga družb oddelka. Družbe tega oddelka so imele edine tudi manjši kapital kot leta 2007 (za 17,1 %), zaradi česar se jim je tudi kapitalska pokritost stalnih sredstev poslabšala najbolj med vsemi družbami dejavnosti (povprečno za 3,0 o. t. na 52,5 %).

16 SKLEPNE UGOTOVITVE

Po neprekinjenem izboljševanju v zadnjih petih letih so se **poslovni izidi gospodarskih družb** leta 2008 pod vplivom svetovne gospodarske in finančne krize precej poslabšali, v strukturi financiranja pa se je še naprej povečeval dolg. Znižanje neto čistega dobička obračunskega obdobja je bilo predvsem posledica velike neto izgube iz finančnega delovanja, ki je pretežno nastala zaradi znižanja vrednosti delnic, deležev in drugih finančnih naložb družb kot posledica mednarodne finančne krize. Na poslabšanje poslovnih izidov družb v letu 2008 pa je nekoliko manj vplival tudi nižji neto dobiček iz poslovanja. Pri poslovnih prihodkih se je glede na mednarodno gospodarsko krizo pričakovano najbolj upočasnila rast prihodkov od prodaje na tujem trgu, precej nižja kot leto prej pa je bila tudi rast prihodkov od prodaje na domačem trgu, ki jo je v prejšnjih letih dodatno spodbudila predvsem konjunktura v gradbeništvu. Glede gospodarnosti poslovanja se je v letu 2008 ponovno poslabšalo razmerje med stroški storitev in poslovnimi prihodki, po enoletni prekinitvi pa se je nadaljevalo tudi naraščanje razmerja med nabavno vrednostjo trgovskega blaga in poslovnimi prihodki. Izraziteje pa se je znižala obremenjenost poslovnih prihodkov s stroški materiala, ki je v prejšnjih letih nihala na nekoliko višji ravni od lanske. Gibanja na trgu dela so bila v povprečju leta 2008 še ugodna, kar pa je ob upočasnjeni rasti prihodkov in dodane vrednosti slabo vplivalo na produktivnost dela. Ob še relativno visoki rasti stroškov dela na zaposlenega je bilo lani prekinjeno tudi večletno upadanje deleža stroškov dela v dodani vrednosti. Za leto 2008 je bilo značilno nadaljnje povečanje zadolženosti družb, pri čemer se je rast deleža dolga v virih sredstev glede na leti 2006 in 2007, ko je bil ob visoki gospodarski dejavnosti precej visok, nekoliko upočasnila. Tako kot v letu 2007 se je ponovno zelo povečal delež kratkoročnih obveznosti, ki je sicer postopno naraščal že od leta 2003. Ob nadaljnji rasti obrestnih mer in deleža dolga v virih sredstev na eni strani ter upočasnjeni rasti poslovnih prihodkov na drugi strani pa smo bili leta 2008 priča izrazitejšemu poslabšanju razmerja med stroški obresti in poslovnimi prihodki.

Družbe s področja **kmetijstva, lova, gozdarstva in ribištva (SKD A) ter povezanih dejavnosti (živilsko predelovalna industrija SKD 10, 11)** so v letu 2008 svoje izide poslovanja precej poslabšale. Kmetijske, lovske, gozdarske in ribiške družbe so poslovno leto končale z neto čisto izgubo (leto prej dobiček) in nižjo dodano vrednostjo kot v predhodnem letu. Kljub nižji zaposlenosti se je znižala tudi produktivnost, merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega. V *kmetijskih družbah* so poslovanje poslabšali v rastlinski pridelavi in živinoreji, vendar so družbe, ki se ukvarjajo s pridelavo rastlin, ohranile pozitiven neto poslovni izid, v reji živali pa je bila precejšnja izguba. Podobno kot v preteklih letih so bolje kot kmetijske poslovale *gozdarske družbe*, ki so poslovno leto ponovno končale z neto čistim dobičkom. Tudi *ribiške družbe*, ki pa imajo v skupni dodani vrednosti celotne dejavnosti le skromen delež, so leto končale s pozitivnim izidom, vendar so na ravni poslovanja iz osnovne dejavnosti prikazale večjo izgubo kot v letu prej. *Družbe živilskopredelovalnih dejavnosti* so ob nižjem številu zaposlenih leta 2008 ustvarile neto dobiček obračunskega obdobja v višini 14 %, doseženega v letu prej. Ker se je ob nižjem številu zaposlenih znižala tudi dodana vrednost, se je poslabšala tudi delovna stroškovnost (delež stroškov dela v dodani vrednosti). Družbe v skupini proizvodnje mesa in mesnih izdelkov so poslovno leto končale z neto čisto izgubo, družbe v vseh preostalih skupinah pa so poslovale pozitivno, čeprav večinoma z nižjim neto čistim dobičkom kot v letu prej. Poslovanje pa so izboljšali v skupini predelava mleka, saj so po daljšem obdobju negativnega poslovanja dosegli neto dobiček.

Gospodarske družbe **rudarstva (SKD B)** so po dveh letih pozitivnega poslovanja v letu 2008 spet imele izgubo, najslabši izid pa so imeli pri pridobivanju rjavega premoga. V *premogovništvu* še vedno poteka racionalizacija pri številu zaposlenih, nujna tudi zaradi izboljševanja konkurenčnosti na liberaliziranem energetskem trgu. Lani se je v premogovništvu število zaposlenih znižalo za 8 %, od leta 2002 za 46 %, od leta 1995 pa že za 71 %. Zniževanje deleža stroškov dela v dodani vrednosti v rudarstvu je bilo lani

prekinjeno, saj so se kljub znižanju števila zaposlenih stroški dela precej povečali, medtem ko se je dodana vrednost nekoliko znižala. Produktivnost dela je v rudarstvu za četrtno višja kot pri družbah skupaj, lani pa se ni dodatno povečala. Še vedno velja, da energetski del rudarstva vsa leta posluje z izgubo, neenergetski pa z dobičkom. Dejavnost *pridobivanje rudnin in kamnin* je tako tudi v letu 2008 s pozitivnim poslovanjem blažila izgubo v rudarstvu. Ta dejavnost je vezana na gradbeništvo, v katerem je v preteklih letih pomembno vlogo igrala gradnja cest.

Gospodarske družbe **predelovalnih dejavnosti (SKD C)** so bile med prvimi, ki so že v letu 2008 občutile zaostritev gospodarskih razmer. Nizko povpraševanje, predvsem v zadnjem četrtletju, je privedlo do skromnega povišanja prihodkov od prodaje (3,2 %). To velja predvsem za trg EU, posledično pa se je znižala povprečna izvozna usmerjenost družb predelovalnih dejavnosti. Stroški blaga, materiala in storitev so se povišali bolj (3,6 %) kot prihodki, tako da se je nominalna rast dodane vrednosti v letu 2008 precej upočasnila (2,0 %). Ob rahlem povečanju števila zaposlenih (0,5 %) se je tako produktivnost dela glede na leto 2007 povečala le za 1,5 %. Po drugi strani so se, deloma zaradi uskladitve plač z lanskim ugodnim gibanjem produktivnosti in visoko inflacijo, močno povišali stroški dela na zaposlenega (6,1 %). Tako visoko povišanje poslovnih odhodkov v primerjavi s poslovnimi prihodki je precej zmanjšalo dobiček iz poslovanja družb predelovalnih dejavnosti (-17,0 %). Mednarodna finančna in gospodarska kriza je poleg znižanja povpraševanja in posledično poslabšanja poslovnega izida močno vplivala tudi na izgubo iz financiranja družb predelovalnih dejavnosti. Ta se je potrojila glede na leto pred tem in je bila na prihodkovni strani v glavnem posledica zmanjšanja vrednosti naložb, na odhodkovni strani pa predvsem povečanja odhodkov iz posojil, prejetih od bank. Na koncu obračunskega obdobja so družbe predelovalnih dejavnosti izkazale neto čisti dobiček za 37,9 % nižji neto čisti dobiček kot v letu 2007. Donosnost prodaje se je zmanjšala v vseh panogah. Največje znižanje donosnosti je bilo v nekaterih tehnološko manj zahtevnih panogah, ki imajo že tako relativno nizko donosnost, v letu 2008 pa je bila večinoma negativna (panoge so poslovale z izgubo). Najmanjše znižanje donosnosti je bilo v kemični in farmacevtski industriji, ki je tako ostala daleč najdonosnejša panoga predelovalnih dejavnosti.

V dejavnosti **oskrba z elektriko, plinom in paro (SKD D)** se je v letu 2008 skupni neto poslovni izid nekoliko poslabšal, vendar pa se je na ravni poslovanja neto dobiček močno povečal. Gospodarnost poslovanja je tako lani že presegla povprečno gospodarnost družb v slovenskem gospodarstvu. Skoraj devet desetih dodane vrednosti oskrbe z elektriko, plinom in paro so v letu 2008 ustvarili v *oskrbi z elektriko*, najuspešneje je spet poslovala proizvodnja hidroelektrarn. Tu se je neto dobiček iz poslovanja povečal skoraj za četrtno ali približno toliko, kot se je povečala proizvodnja elektrike hidroelektrarn. Kljub temu se je njihov celotni neto čisti dobiček znižal, in sicer predvsem kot posledica odloženih davkov, ki so v letu 2007 dobiček povečali, v letu 2008 pa zmanjšali. Pri oskrbi z elektriko se je sicer neto čisti dobiček najbolj povečal pri trgovanju z električno energijo in proizvodnji termoelektrarn, najbolj pa je upadel prenos elektrike. Pri distribuciji elektrike so sicer dosegli soliden neto dobiček iz poslovanja, a so precej povečali finančne odhodke iz posojil, prejetih od bank, in druge izredne odhodke, tako da je neto čisti dobiček ostal na ravni iz leta 2007. V okviru dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro sta močno izboljšali poslovanje tudi manjši dejavnosti *oskrba s plinastimi gorivi* ter *oskrba s paro in vročo vodo*.

Tudi v dejavnosti **oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki ter saniranje okolja (SKD E)** so se izidi poslovanja v letu 2008 poslabšali. Neto čisti dobiček se je skoraj prepolovil, najbolj zaradi zmanjšanja neto dobička pri *oskrbi z vodo*. Najmanjši upad dobička je bil v *dejavnosti, ki se ukvarja z odpadki*, v kateri se je tudi najbolj povečalo število zaposlenih. Relativno najbolj pa je neto dobiček upadel pri *ravnanju z odplakami*, saj je bila tudi ustvarjena dodana vrednost nižja kot leto prej. Tudi produktivnost dela, merjena z dodano

vrednostjo na zaposlenega, se je ob nižji rasti dodane vrednosti kot v povprečju vseh gospodarskih družb skupaj le rahlo povečala in bila praktično na ravni povprečja vseh gospodarskih družb.

V **gradbeništvu (SKD F)** se je aktivnost v letu 2008 še povečala, višji je bil tudi poslovni dobiček, kljub temu pa se je zaradi poslabšanja finančnega izida celotni dobiček obračunskega obdobja nekoliko znižal. Čeprav se je ob koncu leta gradbena aktivnost že začela umirjati, je bilo v povprečju leta 2008 število zaposlenih še precej višje kot leto pred tem, visoko rast je dosegla tudi dodana vrednost. Pri tem je treba opozoriti, da je relativno velik del rasti poslovnih prihodkov lani izhajal tudi iz povečanja zalog, ki so se v strukturi sredstev najbolj povečale v oddelku *gradnja stavb*. Hkrati se je lani ponovno, že sedmo leto zapored, povečal tudi delež dolga v virih sredstev gradbenih družb, in sicer tako kot leto pred tem zaradi višjih kratkoročnih finančnih obveznosti do bank. S povečevanjem zadolženosti naraščajo odhodki za obresti, njihova rast je bila tako lani glavni razlog poslabšanja neto finančnega izida gradbenih družb.

Gospodarske družbe s področja **trgovine ter vzdrževanja in popravil motornih vozil (SKD G)** so v letu 2008 ustvarile več kot tretjino nižji neto čisti dobiček kot leto prej. K temu je največ prispevalo njihovo finančno poslovanje, saj so družbe vseh oddelkov te dejavnosti ustvarile neto finančno izgubo, ki je bila posledica visokih finančnih odhodkov, predvsem iz oslabeitev in odpisov finančnih naložb. Trgovinske družbe pa so bile manj uspešne tudi na ravni poslovanja, saj se je neto poslovni dobiček povečal le za desetino oziroma najmanj v zadnjih sedmih letih. Na izid iz poslovanja je slabo vplivala povečana obremenjenost poslovnih prihodkov s stroški blaga, materiala in storitev oziroma predvsem z nabavno vrednostjo blaga in materiala, ki pomeni večino poslovnih odhodkov trgovinskih družb. Delež stroškov dela v dodani vrednosti in v poslovnih prihodkih pa se je znižal. Poslovni izidi so se najbolj poslabšali družbam v *trgovini na drobno*, ki so ustvarile največjo neto finančno izgubo, h kateri so največ prispevale nespecializirane prodajalne ter družbe v trgovini z motornim gorivom. Nižji neto čisti dobiček so ustvarile tudi družbe v *trgovini z motornimi vozili in njihovimi popravili* ter v *trgovini na debelo*, ki so prav tako imele precejšnjo neto finančno izgubo. Trgovinske družbe so bile leta 2008 tudi bolj zadolžene kot leto prej, saj se je povečal delež kratkoročnih obveznosti (najbolj v trgovini na drobno), ki so največji del dolga v virih sredstev.

V **prometu in skladiščenju (SKD H)** se je v letu 2008 neto čisti dobiček znižal za dobri dve petini. K znižanju dobička na 109,9 mio EUR je precej prispevalo približno enako veliko poslabšanje poslovnega izida na *železnici* in v dejavnosti *cestni tovorni promet* (v tej dejavnosti je bila manjša neto izguba). Na železnici se zaposlenost zadnja leta ni več zniževala, v cestnem tovornem prometu pa se je tudi lani še močno okrepila, za 18,9 % (od leta 2002 se je podvojila). V kopenskem prometu je bilo skoraj 60 % vseh zaposlenih prometa in skladiščenja. Še vedno visok neto čisti dobiček so podobno kot od leta 2005 naprej ustvarili v *pomorskem blagovnem prometu*. Najvišji dobiček v prometu in skladiščenju so dosegli v *prekladalni dejavnosti*, dosti manjši kot v letu 2007 pa je bil neto čisti dobiček *špedicijske dejavnosti*. Dejavnost skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti je ustvarila kar tri četrtine vsega neto čistega dobička prometa in skladiščenja. Tudi v *poštni in kurirski dejavnosti* je poslovni izid že nekaj let stabilen in ugoden.

Poslovni izidi so se leta 2008 poslabšali tudi v **gostinstvu (SKD I)**. Neto čisto izgubo so ustvarili v obeh oddelkih dejavnosti, to je v *gostinskih nastanitvenih storitvah* in pri *strezbi jedi in pijač*. Slabši poslovni izidi v gostinstvu so posledica za dve petini nižjega dobička iz poslovanja, zlasti v oddelku gostinskih nastanitvenih storitev, ter višje neto finančne izgube (v obeh oddelkih) zaradi enkrat višjih finančnih odhodkov glede na predhodno leto. Leta 2008 se je poslabšala tudi finančna struktura sredstev gostinskih družb, saj se je povečala njihova zadolženost ter znižala kapitalska pokritost stalnih sredstev. Zadolženost se je močnejše

povečala pri gostinskih nastanitvenih storitvah, ki imajo sicer nižji delež dolga v virih sredstev kot družbe strežbe jedi in pijač.

V letu 2008 so gospodarske družbe **informacijskih in komunikacijskih dejavnosti (SKD J)** obračunsko obdobje končale z višjim neto čistim dobičkom in dodano vrednostjo kot v predhodnem letu. Pozitiven poslovni izid so dosegle na vseh treh ravneh delovanja, skupni neto čisti dobiček pa je bil za 2,5 % višji kot leto pred tem. Kljub razmeroma ugodnim poslovnim izidom so se poslabšali kazalniki gospodarnosti, financiranja in plačilne sposobnosti. Po številu zaposlenih, dodani vrednosti in ustvarjenem dobičku sta največja oddelka informacijsko-komunikacijskih dejavnosti *telekomunikacijske dejavnosti*, ki so v letu 2008 poslovni izid še izboljšale, ter *računalniško programiranje in svetovanje*, ki sta zaradi finančne izgube ustvarili nekoliko nižji neto dobiček kot leto prej.

Gospodarske družbe s področja **poslovanja z nepremičninami (SKD L)** so leta 2008 ustvarile več kot dve petini nižji neto čisti dobiček. Na ravni poslovanja v osnovni dejavnosti so izide poslabšali le v skupini *poslovanje z nepremičninami za plačilo ali po pogodbi*. Ob stagnaciji prihodkov od prodaje, ki jo lahko povezujemo z zmanjšanjem števila transakcij na slovenskem nepremičninskem trgu zlasti v drugi polovici lanskega leta, se je namreč močno poslabšala obremenjenost poslovnih prihodkov te skupine družb s stroški blaga, materiala in storitev ter s stroški dela. Ob znižanju dodane vrednosti pa se je povečal tudi delež stroškov dela v dodani vrednosti. K poslabšanju skupnega poslovnega izida poslovanja z nepremičninami pa je pomembno prispevala tudi visoka neto finančna izguba skupine *trgovanje z lastnimi nepremičninami*, ki pa je sicer lani povečala neto dobiček iz poslovanja. Izboljšanje celotnega neto poslovnega izida so tako v letu 2008 imele le družbe, ki oddajajo in obratujejo lastne ali najete nepremičnine. Nepremičninske družbe so leta 2008 nekoliko povečale delež dolga v virih sredstev, razen družb, ki trgujejo z lastnimi nepremičninami.

V letu 2008 so gospodarske družbe **strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti (SKD M)** obračunsko obdobje končale z neto čistim dobičkom približno na ravni predhodnega leta in višjo dodano vrednostjo kot leto pred tem. Družbe so obračunsko obdobje končale s pozitivnim poslovnim izidom na vseh treh ravneh delovanja. Gospodarnost poslovanja se je nekoliko izboljšala, kazalniki financiranja in plačilne sposobnosti pa so se poslabšali. Najpomembnejša oddelka strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti po številu zaposlenih in ustvarjeni dodani vrednosti sta *arhitekturno in tehnično projektiranje*, kjer so se poslovni izidi lani precej izboljšali, ter *dejavnost uprav podjetij; podjetniško in poslovno svetovanje*, ki je leto 2008 končala s slabšim (vendar pozitivnim) poslovnim izidom kot leto prej.

Gospodarske družbe s področja **drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti (SKD L)** so ustvarile desetkrat nižji neto čisti dobiček kot leta 2007, kar je bila posledica nižjega neto dobička iz poslovanja in višje neto finančne izgube. Poslovni izidi posameznih oddelkov so se precej razlikovali. Med večjimi dejavnostmi po izboljšanju neto poslovnega izida izstopajo družbe *zaposlovalnih dejavnosti*, ki so ustvarile višji neto dobiček iz poslovanja. Najslabši poslovni izid so ustvarile družbe *varovanja in poizvedovalnih dejavnosti*, ki so ustvarile visoko neto finančno izgubo in polovico nižji dobiček iz poslovanja kot leta 2007. Zadolženost družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti se je v povprečju ohranila na podobni ravni kot leta 2007, povečala pa se je v oddelku varovanje in poizvedovalne dejavnosti.

SEZNAM LITERATURE IN VIROV

Literatura

1. Ekonomski izzivi 2009. (2009). Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.
2. Ekonomsko ogledalo (marec 2009). Številka 2, letnik XV. Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.
3. Ekonomsko ogledalo. (februar 2009). Številka 2, letnik XV. Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.
4. Kmet Zupančič, R., in drugi. (2008). Poslovanje gospodarskih družb v letu 2007 – pregled po dejavnostih. Delovni zvezek 10/2008. Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.
5. Poročilo o razvoju 2009. (2009). Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.

Viri

6. Si – Stat podatkovni portal — Ekonomsko področje – Cene. (2009). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.
7. Si – Stat podatkovni portal — Ekonomsko področje - Gradbeništvo. (2009). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.
8. Si – Stat podatkovni portal — Ekonomsko področje – Nacionalni računi. (2009). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.
9. Si – Stat podatkovni portal — Ekonomsko področje – Rudarstvo in predelovalne dejavnosti. (2009). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.
10. SI – Stat podatkovni portal – Ekonomsko področje – Transport. (2009). Ljubljana: Statistični urad RS. Pridobljeno na <http://www.stat.si>.
11. Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leta od 2002 do 2008. (2003–2009). Ljubljana: Agencija za javnopravne evidence in storitve.

PRILOGA: OPREDELITEV KAZALNIKOV, UPORABLJENIH V ANALIZI POSLOVANJA GOSPODARSKIH DRUŽB

KAZALNIKA VELIKOSTI

Sredstva na podjetje

001/število podjetij

Število zaposlenih na podjetje

188/število podjetij

KAZALNIK OPREMLJENOSTI DELA S SREDSTVI

Povprečna* sredstva na zaposlenega

$((001_1 + 001_0)/2)/188$

KAZALNIK GOSPODARNOSTI

Gospodarnost poslovanja = poslovni prihodki/poslovni odhodki

(126/127)

KAZALNIKI DONOSNOSTI

Donosnost sredstev = neto čisti dobiček (izguba) obračunskega obdobja/povprečna* sredstva

$(186-187)/((001_1 + 001_0)/2)$

Donosnost prihodkov = neto čisti dobiček (izguba) obračunskega obdobja/celotni prihodki

$(186-187)/(126 + 153 + 178)$

Donosnost kapitala = neto čisti dobiček (izguba) obračunskega obdobja/povprečni* kapital

$(186-187)/((056_1 + 056_0)/2)$

KAZALNIK PRODUKTIVNOSTI

Dodana vrednost na zaposlenega

$(126-128-148)/188$

KAZALNIKA DELOVNE STROŠKOVNOSTI

Stroški dela na zaposlenega

(139/188)

Delež stroškov dela v dodani vrednosti

(139/(126–128–148))

KAZALNIKI FINANCIRANJA IN PLAČILNE SPOSOBNOSTI

Delež dolga (kratkoročne in dolgoročne finančne ter poslovne obveznosti, rezervacije in pasivne časovne razmejitev) **v virih sredstev**

((072 + 075 + 085 + 095)/055)

Delež kratkoročnih obveznosti (s pasivnimi časovnimi razmejitvami) **v virih sredstev**

((085 + 095)/055)

Kapitalska pokritost dolgoročnih sredstev

(056/002)

Dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog

(056 + 072 + 075)/(002 + 034)

KAZALNIK IZVOZNE USMERJENOSTI

Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje

(115 + 118)/110

KAZALNIKA STRUKTURE SREDSTEV

Delež dolgoročnih sredstev v sredstvih

(002/001)

Delež proizvajalnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih

((013 + 014)/002)

Opombi: Številke v formulah pomenijo ustrezno šifro AOP. * Pri izračunu povprečne vrednosti sredstev in kapitala se upošteva podatek o vrednosti sredstev/kapitala ob koncu tekočega in ob koncu preteklega leta za družbe, ki so poslovale v tekočem letu.